

Gemeente
Coevorden

Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026

Inhoudsopgave

PROGRAMMABEGROTING 2023 EN MEERJARENRAMING 2024-2026	1
INHOUDSOPGAVE	3
LEESWIJZER	4
BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN	6
NIEUW BELEID EN ONTWIKKELINGEN	9
Inleiding	9
Nieuw beleid en ontwikkelingen.....	9
Dekking	14
Overige ontwikkelingen	14
PROGRAMMA 1 BOUWEN VOOR DE SAMENLEVING	16
PROGRAMMA 2 DUURZAAMHEID	27
PROGRAMMA 3 SAMEN	33
PROGRAMMA 4 EIGENHEID DORPEN EN WIJKEN	42
PROGRAMMA 5 FUNDERING VOOR DE TOEKOMST	44
PROGRAMMA 6 FINANCIËN EN DEKKINGSMIDDELEN	48
FINANCIËLE BEGROTING	49
Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2023-2026.....	49
Uitgangspunten van deze begroting	50
Ontwikkeling inkomsten	51
Ontwikkelingen uitgaven	54
Structureel evenwicht en vrije begrotingsruimte	56
Ontwikkeling reserves	57
Overhead	58
Toelichting incidentele baten en lasten	59
Recapitulatie van de programma's	59
Geprognosticeerde balans.....	61
PARAGRAFEN	63
Lokale heffingen.....	63
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	68
Onderhoud kapitaalgoederen.....	73
Financiering	76
Bedrijfsvoering.....	81
Verbonden Partijen	86
Grondbeleid	90
BIJLAGEN	95
1. Overzicht investeringen 2023-2026	95
2. Overzicht lopende investeringen 2022	97
3. Reserves en voorzieningen	99
4. Taakvelden conform BBV	103
5. Incidentele baten en lasten	110
6. Begrotingssubsidies.....	113
7. Verbonden partijen.....	113
8. Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen	116

Leeswijzer

Voor u ligt de Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026. Deze Programmabegroting is, evenals onze andere Sturings- en Verantwoordingsdocumenten, via [financien.coevorden.nl](https://www.coevorden.nl) te raadplegen en te downloaden. Deze documenten zijn de Kaderbrief, de Programmabegroting, de Halfjaarrapportage en het Jaarverslag. Voorheen stelden wij deze documenten beschikbaar aan de raad in PDF-formaat en publiceerden wij deze documenten op onze website <https://www.coevorden.nl/financien>. De S&V-documenten van de vorige bestuursperiode 2014-2018 blijven via de website beschikbaar. Vanaf verslagjaar 2019 zijn de stukken via de online-omgeving te raadplegen.

Basis voor deze Programmabegroting

De basis voor deze Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 (hierna: 'begroting') die voor u ligt, is de Kaderbrief 2023. De kaderbrief is op 5 juli 2022 vastgesteld door de gemeenteraad. In de kaderbrief hebben wij de bestuurlijke hoofdlijnen geschetst en actualiseerden wij het meerjarenperspectief. Op basis van deze uitgangspunten en op basis van ontwikkelingen die zich in de tussentijd hebben voorgedaan, hebben wij in de afgelopen maanden de begroting samengesteld. Ook de gevolgen van de septembercirculaire van het gemeentefonds hebben wij verwerkt in deze begroting.

De begroting is gebaseerd op de doelen die zijn geformuleerd in het Bestuursprogramma 2022-2026. In het Bestuursprogramma is focus aangebracht op de doelen aan de hand van de thema's uit het coalitieakkoord 'Gewoon doen! Met durf en trots aan de slag voor Coevorden':

- Bouwen voor de samenleving
- Duurzaamheid
- Samen
- Eigenheid dorpen en wijken
- Fundering voor de toekomst

Daarnaast zijn in de begroting ook "going-concern" onderwerpen opgenomen en vanzelfsprekend ook de verplichte onderdelen zoals de paragrafen en bijlagen.

Actualisatie van documenten gerelateerd aan de begroting

Gelijktijdig met de actualisatie van het meerjarenperspectief 2023-2026 hebben wij de belastingverordeningen geactualiseerd. Deze verordeningen kennen een eigen procedure, maar worden gelijktijdig met de begroting ter vaststelling aan u voorgelegd.

Wet- en regelgeving

Gemeentewet

In de gemeentewet is bepaald dat de gemeenteraad de begroting vaststelt in het jaar, voorafgaand aan het begrotingsjaar. Het college van burgemeester en wethouders zendt de vastgestelde begroting binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval voor 15 november van het jaar, voorafgaand aan het begrotingsjaar, aan het college van Gedeputeerde Staten.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In de hoofdstukken II en III, de begroting en meerjarenraming met toelichtingen, van het BBV zijn diverse artikelen opgenomen met betrekking tot de vereisten over de begroting. De begroting is zodanig opgebouwd dat wij aan deze vereisten voldoen.

De inhoud van de tegels

De begroting is opgebouwd uit een aantal hoofdstukken. Elk hoofdstuk staat onder een zogenoemde 'tegel'. Dit zijn de pictogrammen op de paarse tegels. Via de knop 'Home' bovenaan de website komt u altijd weer terug op de startpagina van de begroting. Via de knop 'Programma's' kunt u rechtstreeks naar andere hoofdstukken navigeren. Onder de tegels treft u de volgende informatie aan:

- *Leeswijzer*
Op de pagina waar u nu bent, lichten wij de opzet en werking van de nieuwe online begroting toe.
- *Aanbiedingsbrief*
Onder deze tegel leest u de aanbiedingsbrief van ons college aan de gemeenteraad.
- *Nieuw beleid en ontwikkelingen*
Onder deze tegel hebben wij een samenvatting van nieuw beleid en ontwikkelingen voor de komende vier jaren opgenomen. De focus ligt op het jaar 2023.
- *Bestuurlijke hoofdlijnen van de begroting*
- *Tegels van de programma's*
Onder deze tegels staan onze beleidsinhoudelijke programma's. Elk programma bevat de volgende onderdelen:
 - Omschrijving van het programma
 - Beleidskaders: Wij benoemen de actuele visie- en beleidsdocumenten die kader stellend en richtinggevend zijn voor ons beleid. Door op de titel van het document te klikken, opent het document in een nieuw venster;
 - Doelstellingen: wat willen wij bereiken? Onze doelstellingen zijn afgeleid uit het bestuursprogramma 2022-2026. Direct onder de uitwerking van de Doelstellingen hebben wij alle Activiteiten van het betreffende programma opgenomen: hoe gaan we onze doelstellingen realiseren? Door op deze activiteiten te klikken, opent een scherm met informatie over de activiteit. We geven meer informatie over de activiteit en als er een start- en einddatum aan de activiteit gekoppeld is, geven we dat ook aan. Bij activiteiten die in principe een continue proces zijn, staat geen start- en einddatum vermeld.
 - Beleidsindicatoren. Dit zijn de verplichte beleidsindicatoren van "Waar Staat Je Gemeente?".
 - Overzicht inkomsten en uitgaven. Wij sluiten elk programma af met een overzicht van de begrote uitgaven en inkomsten. Dit overzicht geeft invulling aan de vraag 'Wat mag het kosten?'. Vanwege de diverse onderlinge relaties in onze begroting tussen onze doelen, activiteiten en middelen, over de programma's heen, vindt de inzet van middelen op eenzelfde wijze plaats.
- *Financiële begroting*
Onder deze tegel nemen wij diverse financiële overzichten op, die gezamenlijk de financiële begroting vormen. Wij schetsen het financieel perspectief voor de jaren 2023 tot en met 2026. Het betreft bijvoorbeeld de actualisatie van het meerjarenperspectief, de invulling van de prijscompensatie, het meerjareninvesteringsprogramma, het verloop van de algemene reserve, ontwikkelingen en overige aanpassingen die tot financiële effecten in de begroting leiden. Ook presenteren wij onder deze tegel diverse verplichte overzichten in het kader van het BBV. Het betreft bijvoorbeeld een toelichting van de uitgangspunten in de begroting, een toelichting op incidentele baten en lasten, een recapitulatie van de programma's inclusief een verschillenanalyse, en een geprognosticeerde begin- en eindbalans voor 2023 tot en met 2026.
- *Paragrafen*
Onder deze tegel nemen wij de bekende paragrafen op:
 - Lokale heffingen
 - Weerstandsvermogen
 - Onderhoud kapitaalgoederen
 - Financiering
 - Bedrijfsvoering
 - Verbonden partijen
 - Grondbeleid
- *Bijlagen*
Onder deze tegel nemen wij de volgende overzichten op:
 1. Overzicht nieuwe investeringen;
 2. Overzicht lopende investeringen;
 3. Reserves en voorzieningen;
 4. Taakvelden conform BBV, geraamde baten en lasten per taakveld;
 5. Incidentele baten en lasten;
 6. Begrotingssubsidies;
 7. Verbonden partijen;
 8. Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Bestuurlijke hoofdlijnen

In maart 2022 waren de verkiezingen. Het college heeft hierop het Bestuursprogramma gemaakt. Hierin staat de vertaling van de politieke en bestuurlijke prioriteiten naar activiteiten en resultaten voor de bestuursperiode 2022-2026.

In deze Programmabegroting specificeren we de activiteiten voor het jaar 2023, inclusief de uitwerking en de financiële vertaling. De Kaderbrief 2023, zoals deze door de raad op 12 juli 2022 is vastgesteld is daarvoor onze basis. In Bijlage 8 maken we inzichtelijk welke activiteiten bijdragen aan het bereiken van de global goals, waar wij ons als gemeente Coevorden op hebben gecommitteerd.

Bouwen voor de samenleving

Wonen

De bouw van 750 nieuwe woningen heeft de hoogste prioriteit! Daarom gaan we in 2023 verder met de uitvoering van de woonvisie en de realisatie van nieuwe woningen. Na vaststelling van het beleidskader flexwonen willen we in 2023 aan de gang met locatiescans en de uitvoering van pilots. We richten ons daarbij op de doelgroep 'spoedzoekers'.

In 2022 hebben we bestaande woonwagencentra en de behoefte naar uitbreiding onderzocht. In 2023 gaan we standplaatsen toevoegen, binnen of grenzend aan de huidige locaties. Daarnaast oriënteren we op nieuwe locaties. Verder onderzoeken we de mogelijkheid om bepaalde vakantieparken een woonbestemming te geven. En we transformeren de parken De Tip en Ermerzand.

Zoals gezegd staat Wonen hoog op de agenda. We stimuleren en faciliteren particuliere initiatieven. Daarbij vinden we het belangrijk dat we de ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarde in de bebouwde omgeving behouden. Daarom actualiseren we ons beleid op die onderdelen.

Werken

We versterken ons vestigingsklimaat voor bedrijven door locaties te onderzoeken voor grote ruimtevragers in DTZ-verband. Samen met resultaten van andere onderzoeken leidt dit in 2024 tot een voorstel aan de raad over nieuwe bedrijventerreinen en een toekomstbeeld over bestaande bedrijventerreinen. In 2023 gaan we aan de slag met de gebiedsvisie 'Revitalisering Bedrijventerreinen Holwert-Midden'. Dit is een logische stap om onder andere de nieuwbouw van De Nieuwe Veste te realiseren. Passend daarbij zijn de vervolgstappen die we zetten naar aanleiding van het haalbaarheidsonderzoek naar Internationaal MBO.

Infrastructuur

We willen een bereikbare gemeente zijn: op de fiets, met de auto, het openbaar vervoer of te voet. Daar hebben we goede verbindingen voor nodig. In 2023 starten we de planvorming voor de doorfietsroute Coevorden-Emmen-Borger. Samen met onze partners in Zuidoost Drenthe blijven we inzetten op de lobby voor de Nedersaksenlijn.

Fysieke leefomgeving / Omgevingswet

Om te komen tot een toekomstbestendige inrichting van de Coevorder leefomgeving ronden we de Omgevingsvisie voor Coevorden af. De raad wordt gevraagd om in 2023 de visie vast te stellen. Verder gaan we aan de slag met vereenvoudiging en versnelling van procedures. Zodat we onder andere omgevingsvergunningen binnen 8 weken kunnen afhandelen.

Duurzaamheid

Om tot een duurzame omgeving te komen, zowel in de stad als in onze kernen en het buitengebied, is het noodzakelijk om ons bewustzijn verder te vergroten. Wij bereiden ons voor op de klimaatverandering door de Regionale Adaptatiestrategie vast te stellen en te vertalen in een uitvoeringsplan. Om uiteindelijk in 2040 energieneutraal te kunnen zijn stimuleren we het aardgasvrij maken van woningen, verduurzamen wij het maatschappelijk vastgoed en nemen we deel aan het aanleggen van de zonnroute A37.

Vanuit een brede, integrale blik bouwen we stap voor stap aan een landelijk gebied met toekomst voor de ondernemers, voor de natuur, de recreanten en onze inwoners.

Afval

Van Afval Naar Grondstof (VANG) is de richtlijn voor ons afvalbeleid. De belangrijkste doelstelling is om in 2026 maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar te realiseren. Om dat doel te bereiken vragen wij de raad om in 2023 de uitgangspunten en prioriteiten vast te stellen, nieuw beleid te formuleren, en de inzamelsystematiek voor oud papier te heroverwegen.

Toekomstbestendig beheer openbare ruimte

We willen de dienstverlening in de openbare ruimte optimaliseren en flexibel inspelen op veranderende omstandigheden. Verder is het belangrijk om de kwetsbaarheden in de bedrijfsvoering te beperken. Vanuit de VANG-doelstellingen overwegen we het aantal en de inrichting van de afvalscheidingsstations.

Samen

Bestaanszekerheid in de brede zin van het woord staat hoog op de agenda. We blijven inzetten op het begeleiden van mensen vanuit een kwetsbare positie naar arbeidsmatige inzet en/of zinvolle dagbesteding vanuit de gedachte dat iedereen meetelt en meedoet. Maar bestaanszekerheid is breder dan het verkrijgen van werk of dagbesteding, het is de kapstok voor het beleid van het sociaal domein; een zo zelfstandig mogelijk, fijn en zeker bestaan. Voor 2023 ligt de focus daarbij vooral op:

- Normaliseren en demedicaliseren binnen de gehele jeugdketen. We zetten daarbij nadrukkelijk in op de verdere samenwerking en versterking (passend/inclusief) onderwijs-jeugd.
- Langer zelfstandig thuiswonen door binnen de WMO een vorm van normaliseren als uitgangspunt te hanteren, zodat mensen maximaal meedoen en meetellen. Het snijvlak wonen – zorg wordt hiermee steeds groter en belangrijker.
- Inzet op preventie; met het sport- en preventieakkoord 'Gezondheid en Bewegen' werken we samen met onze partners aan een woon-, school- en sportomgeving waar de gezonde keuze meer en meer de makkelijke keuze wordt. Preventie betekent ook dat we inzetten op het eerder signaleren van zorgen op het gebied van schulden, geestelijke gezondheid of andere zorgen en hier direct en laagdrempelig op handelen.
- Financiële en arbeidsmatige bestaanszekerheid. We gaan met Emco in gesprek over de gezamenlijke toekomst en richting als toekomstbestendig sociaal leerbedrijf. Het programma Kansrijk Opgroeien zorgt voor continue aandacht voor de effecten van armoede die van generatie op generatie wordt doorgegeven en de noodzaak van het bestrijden van die armoede.
- Aanpassing van het minimabeleid. Uitkomsten en eventuele adviezen van het onderzoek minimabeleid / energiearmoede van de rekenkamercommissie worden hier in meegenomen.
- Tot eind 2022 zijn we Culturele gemeente van Drenthe. Aansluitend willen we helderheid bieden aan de culturele sector hoe we verder willen met kunst en cultuur. Er komen dan voorstellen naar aanleiding van de onderzoeken bij drie culturele instellingen (Theater Hofpoort, Stedelijk Museum en Synagoge) en het experiment rond de cultuurcoach.

Eigenheid dorpen en wijken

Gebiedsgericht werken

De afgelopen periode zijn we steeds beter in verbinding met onze inwoners. Er zijn goede contacten met de dorpen en wijken en we weten wat er speelt. We denken dat dit nog beter kan. We willen de invulling van de rol van de gebiedsgebonden bestuurder en de gebiedscoördinatoren een stap verder brengen en ook de inrichting van de dorpen- en wijkenronde aanpassen aan behoefte en effectiviteit. Daarnaast gaan we aan de slag met de investeringsagenda waarmee we dorp- en wijkplannen zo goed mogelijk combineren met gemeentelijke projecten. De uitvoering van de plannen voor Schoonoord zijn hier een mooi voorbeeld van: daar komen verduurzaming, wonen, sport en ontmoeting samen in een project dat onder andere leidt tot een MFA en een toekomstbestendige woningvoorraad. Gebiedsgericht werken in optima forma dus.

Fundering voor de toekomst

De wereld om ons heen verandert continue, nu en in de toekomst. Beleidskeuzes in het verleden hebben ons enerzijds een gunstige financiële positie opgeleverd, waardoor we nu ruimte hebben voor ambitie. Het kost echter tijd om van een op beheer naar een op ontwikkeling gerichte organisatie te groeien. De krapte op de arbeidsmarkt en urgente vraagstukken maken dit een extra grote uitdaging. We zijn daarom aan de slag met het vraagstuk hoe we onze organisatie toekomstbestendig kunnen maken, nu en voor later.

Wij richten ons daarom op:

"Een flexibele en wendbare organisatie waar mensen, systemen en processen doelmatig en elkaar versterkend zijn georganiseerd, zodat de organisatie op een goede manier kan inspelen op de veranderende omgeving met complexer wordende vraagstukken en waar medewerkers werken die bewust kiezen voor het zich inzetten voor de samenleving."

En nu doen!

De gemeenteraad heeft belangrijke visies vastgesteld, die de basis vormen voor de keuzes die we de komende vier jaren maken. Daarnaast krijgen we ook de komende vier jaar te maken met grote en kleinere ontwikkelingen die impact hebben op onze inwoners en onze toekomst. Vanuit dat perspectief zijn we flexibel en passen we waar nodig ons beleid en de uitvoering hierop aan.

Nieuw beleid en Ontwikkelingen

Inleiding

Elk jaar beoordelen we wat nodig is - en in welk tempo - om de gestelde doelen te bereiken. In dit hoofdstuk laten wij zien welke ambities en ontwikkelingen wij voor ons zien. Daarbij leggen we de focus op 2023. Het betreffen ambities, investeringen om onze basis van onze dienstverlening en bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken en ontwikkelingen die voortvloeien uit bestaande taken en wetten. Wij hebben deze ontwikkelingen financieel vertaald en daarvoor doen wij u een aantal voorstellen. Ook zien wij ontwikkelingen op ons afkomen, die het vermelden waard zijn, maar die wij nog niet financieel kunnen vertalen.

Het beleid en de ontwikkelingen die wij in onderstaande overzichten hebben opgenomen, maken geen deel uit van het financieel meerjarenperspectief in de Programmabegroting 2023 die voor u ligt. In het raadsvoorstel bij deze begroting hebben wij de besluitvorming over de ontwikkelingen separaat opgenomen. Dit biedt de raad de gelegenheid om de behandeling van de begroting en de ontwikkelingen separaat te behandelen en hierover te besluiten. Wij beogen hiermee een duidelijke scheidslijn aan te brengen tussen bestaand beleid en het bij stemming beschikbaar stellen van budgetten voor ontwikkelingen.

Nieuw beleid en ontwikkelingen

Nieuw beleid en Ontwikkelingen					
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>					
Nr.	Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Programma 1 Bouwen voor de samenleving					
1	Woonvisie: inhuur deskundigheid, specialistische kennis	250	-	-	-
2	Ontwikkellocaties: voorbereiden en opstarten BP-procedures	100	-	-	-
3	Mobiliteit: opdracht mobiliteitsplan	50	-	-	-
4	Verkeersplan: updaten data, wetgeving	25	-	-	-
5	Verkeeronderzoek Krimweg / EDS-plein	50	-	-	-
6	VTH Externe expertise en juridische advisering	100	100	100	100
7	Omgevingswet: voorbereiding omgevingsplan	150	-	-	-
8	Vitale vakantieparken: onderzoek, expertise, Drents programma	200	27	-	-
9	Vitale vakantieparken: activeringsbijdrage (cofinanciering)	30	60	-	-
10	Vitale vakantieparken: perceelsgebonden aanpak	90	-	-	-
Programma 2 Duurzaamheid					
11	Klimaatadaptatie/biodiversiteit: inhuur expertise	60	60	60	60
12	Wijkuitvoeringsplannen, startbudget	100	100	100	100
13	Pijler groene leefomgeving: biodiversiteit en klimaatadaptatie	60	-	-	-
14	Zonneroute A37, stimuleren omgevingsparticipatie	30	30	30	30
15	Bestrijding invasieve exoten, beleidsontwikkeling	50	-	-	-
16	Gebiedsgericht grondwaterbeheer, CPC Holwert Zuid	25	25	25	25
Programma 3 Samen					
17	Buurtsportcoaches	55	pm	pm	pm
18	Europees kampioenschap wegwielrennen	25	-	-	-
19	Cultuurcoach	70	pm	pm	pm
Programma 5 Fundering voor de toekomst					
20	Toezichthouder Wmo/Jeugd Visible (i.sm. Burger-Odoorn)	50	50	-	-
21	Raadsvergaderingen / videotulen	40	40	45	45
22	Onderzoeksbudget Rekenkamercommissie	20	20	20	20
		-	-	-	-
Totaal		1.630	512	380	380

Toelichting

1. Woonvisie: inhuur deskundigheid, specialistische kennis en 2 Ontwikkellocaties: voorbereiden en opstarten BP-procedures

De woonopgave is bij uitstek een integrale opgave. De visie staat in nauw verband met de omgevingsvisie (ter vaststelling in 2023) die algemene ruimtelijke kaders stelt. Ook programma's en projecten als duurzaamheid, economie, binnenstad, vitale vakantieparken, de inclusieve samenleving en inzet op leefbaarheid en welzijn staan in nauw verband met de woonvisie. Daarnaast is de woonvisie het uitgangspunt voor de te maken prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersorganisaties, en maakt deze onderdeel uit van het afwegingskader voor woningbouwplannen.

De teams Omgevingsontwikkeling, Vastgoed & Infrastructuur en Economie & Leefbaarheid zijn hierbij direct betrokken en vertegenwoordigd in het multidisciplinaire woonteam. Ook sociaal domein is indirect betrokken. Taken van het woonteam zijn om:

- projecten te coördineren (ieder lid heeft deelprojecten onder zijn/haar hoede) incl. budgetbeheer, monitoring en evaluatie
 - het speelveld te overzien en van hieruit het college te adviseren over lopende en nieuwe ontwikkelingen
 - taken slim te verdelen en te zorgen voor afstemming tussen de teams,
 - te fungeren als aanspreekpunt 'wonen' voor collega's binnen en buiten het eigen team,
 - te signaleren wanneer projecten druk (gaan) leggen in de lijnorganisatie (bijvoorbeeld in de vorm van bestemmingsplanprocedures of vergunningaanvragen)
 - de voortgang van de uitvoering van de woonvisie kenbaar te maken (communicatie)
- Elk project heeft een werkgroep. Sociaal domein, het programma duurzaamheid, het programma VVP en andere organisatieonderdelen zijn hierbij betrokken wanneer relevant/vanuit inhoud.

Bij een aantal projecten (wooninitiatieven, flexwonen) en gebiedsontwikkelingen (Ossehaar Fase C, De Klencke Oosterhesselen, AMF Coevorden) is er tijdelijke ondersteuning vanuit het impulsteam wonen van de provincie Drenthe.

3. Mobiliteit: opdracht mobiliteitsplan

Het huidige mobiliteitsplan is niet meer actueel en er dient een nieuw mobiliteitsplan opgesteld te worden. Hiervoor dienen wij opdracht te geven aan derden. Voor het verstrekken van deze opdracht zijn op dit moment geen middelen beschikbaar. Wij vragen derhalve om extra middelen van € 50.000 voor het verstrekken van de opdracht. Het thema verkeersveiligheid maakt ook onderdeel uit van het mobiliteitsplan. Om aanspraak te kunnen blijven maken op diverse subsidies is een plan met uitvoeringsagenda nodig.

4. Verkeersplan: updaten data, wetgeving

Het Rijk wil dat de (lokale) overheden de mobiliteitsdata eind 2023 op orde hebben. Dit is onderdeel van de digitaliseringsopgave die Noord-Nederland met het ministerie is afgesproken. Als onderdeel ervan gaan we in BOCE verband (inclusief provincie) het bestaand verkeersmodel van 2018 actualiseren. De kosten zullen circa € 25.000 bedragen.

5. Verkeersonderzoek Krimweg / EDS-plein

Vanuit de diverse projecten (Coevorden-Reine, De Nieuwe Veste), is het nodig om de bestaande situatie spoorwegovergang Krimweg (Coevorden) aan te passen. Hiertoe dient een verkeersonderzoek te worden uitgevoerd. Op deze wijze worden ook de routes tussen Sallandsestraat en EDS-plein en omgeving in beeld gebracht. Deze kunnen wij niet zelf uitvoeren. Wij willen deze opdracht uitzetten om zodoende in 2023 een goed beeld te krijgen van de situatie en om tot de gewenste situatie invulling te komen. De kosten zullen circa € 50.000 bedragen.

6. VTH Externe expertise en juridische advisering

Bij Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving is het streven om alle werkzaamheden in eigen beheer en formatie uit te voeren. Er zijn echter dossiers die vragen om specifieke expertise. Die expertise huren wij in. Daarvoor is tot heden geen bedrag voor opgenomen in de begroting.

7. Omgevingswet: voorbereiding omgevingsplan

Met deze middelen bereiden wij de transitie naar een integraal omgevingsplan voor en zorgen wij voor continuering van het plan implementatie Omgevingswet en Omgevingsvisie. Bij het jaarverslag 2022 zullen wij voor de in voorgaande jaren beschikbaar gestelde middelen de balans op maken. Eventuele niet bestede middelen zullen daarin vrijvallen ten gunste van het resultaat over 2022.

8. Vitale vakantieparken: onderzoek, expertise, Drents programma

Het provinciale programma VVPD is verlengd tot en met halverwege 2024. Voor 2023 zijn in de Programmabegroting 2022 reeds middelen toegekend (€ 350.000). De gevraagde (extra) middelen voor 2023 € 200.000 zijn benodigd voor het verlengen van en extra inhuur of formatie. Dit is inclusief onze bijdrage aan het Drentse Actieprogramma. Hiermee kan Toezicht & Handhaving en het juridische proces worden vormgegeven en inhuur projectleiders. Voor het juridische proces is het essentieel dat er voldoende bezetting is om de wettelijke termijnen in het handavingsproces te hanteren. Daarnaast zal de aanpak van de arbeidsmigranten naar verwachting ook de nodige juridische inzet vragen. Voor 2024 zal een soortgelijk bedrag benodigd zijn waarvoor op later moment budget zal worden gevraagd.

9. Vitale vakantieparken: activeringsbijdrage (cofinanciering)

Middelen benodigd voor een lopend onderzoek, expertise plus Drents programma. Door het RIEC wordt een regiobreed onderzoek uitgevoerd. Hier wordt niet alleen gekeken naar de locatie

huisvesting van arbeidsmigranten op de parken maar ook in woonwijken e.d. Dit onderzoek wordt samen met Borger-Odoorn en Emmen uitgevoerd. Het programma VVPD biedt de mogelijkheid om (extra) (specialisme) menskracht in te huren om uitvoering te geven aan het plan. Gezien het belang worden de kosten gedeeld. Voor 2024 zal het uitvoeringsplan verder worden opgepakt.

10. Vitale vakantieparken: perceelsgebonden aanpak

In het verleden zijn persoonsgebonden beschikkingen en perceelsgebonden aanwijzingen verstrekt. Persoonsgebonden kennen een tijdelijk karakter aangezien deze niet overdraagbaar zijn. De perceelsgebonden aanwijzingen zijn bij de parken waar een revitalisatie opgave ligt een belemmerende factor. Mensen die permanent wonen op een recreatiepark dragen niet bij aan de recreatieve doelstellingen en maken in veel gevallen geen gebruik van de diverse recreatieve faciliteiten. Voor het businessmodel van de recreatieondernemer is dit niet wenselijk. Met deze middelen willen wij actief onderzoeken en het gesprek aangaan met de houders van een perceelsgebonden aanwijzing of het mogelijk om perceelsgebonden aanwijzingen te laten vervallen.

11. Klimaatadaptatie/biodiversiteit: inhuur expertise

Het programma Duurzaamheid vraagt op veel facetten een actieve burgerparticipatie. Essentieel daarin is een goede en gestructureerde communicatie. Daarvoor is een communicatiemedewerker gekoppeld aan het programma noodzakelijk. Uitvoering geven aan de bewustwordingsstrategie, uniforme communicatie omtrent de verschillende wijkuitvoeringsplannen. Samen met de communicatie adviseur als lid van het programmateam kan er voldoende inzet worden gepleegd om het participatieproces met de gemeenschap in te vullen.

12. Wijkuitvoeringsplannen, startbudget

De uitvoering van de warmtevisie krijgt vorm in de wijkuitvoeringsplannen, daar ligt een verantwoordelijkheid van de gemeente. De komende bestuursperiode willen we jaarlijks minimaal 4 WUPS gaan opstarten. Wanneer een buurt/wijk zelf niet actief aan de slag gaat moet deze worden geactiveerd, een budget van € 25.000 per wijk/dorp geeft de mogelijkheid om hier actief mee aan de slag te gaan. Meerdere mogelijkheden om de buurt te activeren, daar waar nodig willen wij externe specialistische capaciteit inhuren.

13. Pijler groene leefomgeving: biodiversiteit en klimaatadaptatie

De pijler groene leefomgeving geeft invulling aan de verplichtingen en gemeentelijke ambities op het gebied biodiversiteit en klimaatadaptatie. Voor een tweetal locaties is het doel het komende jaar een projectplan op te stellen voor een voorbeeldproject met klimaatadaptatie en één voor biodiversiteit. De uitvoeringsgelden hiervoor zullen middels een separaat raadsvoorstel worden gevraagd. De middelen worden ingezet voor lokale initiatieven op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit, aanvullend onderzoek en monitoring.

14. Zonneroute A37, stimuleren omgevingsparticipatie

De zonneroute A37 is een groot project, de afgelopen jaren hebben voornamelijk de voorbereidende fases vorm gekregen. Daarvoor worden een aantal beleidsdocumenten vastgesteld. Om een goede invulling te geven aan de uitvoering is procesparticipatie van de omgeving van groot belang. Samen met de gemeenten Hoogeveen, Emmen en de provincie wordt daar invulling aangegeven. Naast het beleidskader participatie waar (financiële) deelname aan het project wordt geregeld zal omgevingsparticipatie de bewoners uit de nabije omgeving van de A37 betrekken bij de landelijke inpassing. Samen met de deelnemende gemeenten Hoogeveen, Emmen en de provincie gaan we daar externe ondersteuning op in zetten, wanneer dit niet lukt zullen wij gezien het maatschappelijk belang als gemeente het zelfstandig oppakken m.b.v. externe ondersteuning.

15. Bestrijding invasieve exoten, beleidsontwikkeling

Bij de bestrijding en beheersing van invasieve exoten zijn veel partijen betrokken, waaronder gemeenten, waterschappen en terreinbeheerders. De provincie voert de regie door enerzijds organisaties te verzoeken invasieve exoten te bestrijden en anderzijds via overleg met betrokken partijen, aan te sturen op een optimale, gezamenlijke aanpak van exoten.

De provincie is voor alle partijen, bedrijven en inwoners het aanspreekpunt voor vragen en meldingen met betrekking tot invasieve exoten. Op de website van de provincie is algemene informatie beschikbaar over het herkennen en melden van invasieve exoten en het belang van exotenbestrijding. In specifieke situaties zal de provincie, in overleg met betrokken gemeenten en grondeigenaren, locatiegerichte communicatie inzetten. Doelen hiervan zijn verdere verspreiding of besmetting te voorkomen, een zo compleet mogelijk beeld van een besmetting te krijgen en/of geplande beheermaatregelen toe te lichten.

In 2023 richten wij ons op het maken van beleid tot bestrijding/beheersing van invasieve exoten. Dit beleid richt zich op alle invasieve soorten (plant en dier) met daarin gradatie/prioritering op basis van ernst en bestrijding/beheersvormen. Tevens zullen wij een uitvoeringsplan met kostenspecificatie opleveren.

16. Gebiedsgericht grondwaterbeheer, CPC Holwert Zuid

De eerste fase (grondsanering) van de sanering van CPC is afgerond. De tweede (in-situ sanering ondiep grondwater) is eveneens afgerond. De 3e fase bestaat uit het Gebiedsgericht Grondwaterbeheer. Op basis van de overeenkomst met de provincie uit 2013 zullen de kosten voor fase 3 voor 50/50 worden verdeeld tussen provincie en gemeente. De kosten bedragen voor de gemeente circa € 25.000 per jaar voor een periode van 28 jaren.

17. Buurtsportcoaches

De gemeente Coevorden wil de samenwerking met Maatschappelijk Welzijn Coevorden voor de uitvoering van het beleid Samen voor een Gezonder Coevorden en het sport- en preventieakkoord Gezond Coevorden voortzetten. De huidige afspraken m.b.t. de inzet van buurtsportcoaches lopen t/m 2022. De buurtsportcoach is een belangrijke lokale verbinder in alle dorpen en wijken. Het werk van de buurtsportcoach vraagt om zowel hbo- als mbo inzet. Op dit moment wordt er uit gegaan van de inzet van vier buurtsportcoaches. De huidige financiering is gebaseerd op 1 hbo'er en 3 mbo'ers, terwijl er op dit moment 2 hbo'ers als buurtsportcoach worden ingezet. Daarnaast wil de gemeente Coevorden op andere wijze uitvoering geven aan de regeling brede combinatiefuncties van het rijk. De afgelopen twee jaren is deze regeling toegepast voor de functie buurtsportcoach, maar in de komende jaren verkennen we ook de mogelijkheden voor koppeling met het cultuurbeleid. Daar is in principe de Brede Regeling Combinatiefuncties ook voor bedoeld. De functie van de buurtsportcoach heeft zich de afgelopen twee jaar bewezen. Door hun inzet, samen met diverse partners, en met hun rol als lokale verbinder, aanjager en het faciliteren waar nodig, zijn er veel beleidsdoelstellingen gerealiseerd of in gang gezet. De functie van buurtsportcoach is in de loop der jaren steeds veelzijdiger en complexer geworden: van uitvoerder naar een verbinder tussen sport, onderwijs, kinderopvang, zorg, cultuur, ondernemers etc. Om de ambities en de doelstellingen voor onze (kwetsbare) inwoners binnen diverse projecten en programma's te borgen, zoals binnen het Sport- en preventieakkoord, de programma's Kansrijk Opgroeien, Gezonde Jeugd, Gezonde toekomst, etc. is de inzet van buurtsportcoaches niet meer weg te denken in de gemeente Coevorden.

18. Europees kampioenschap wegwielrennen

Het EK wegwielrennen vindt in 2023 plaats in de provincie Drenthe. De provincie Drenthe wil samen met alle Drentse gemeenten aan de slag met een programmering van side-events. Drenthe op de kaart en voor ons: Coevorden op de kaart.

19. Cultuurcoach

In november 2021 zijn we een experiment gestart met de inzet van een cultuurcoach in de gemeente Coevorden als bruggenbouwer in de culturele sector. Doel van dit experiment was om inzicht te krijgen in de toegevoegde waarde van een verbinder op cultureel gebied in de samenleving. In het afgelopen jaar hoorden wij zeer positieve geluiden over de aanwezigheid en het werk van de cultuurcoach. Binnen de amateursector, bij de professionals, bij cultuuraanbieders en -afnemers wordt de toegevoegde waarde van deze rol gezien. De cultuurcoach is vanwege die verbinding met de samenleving van waarde voor het gemeentelijk beleid, prioriteiten en ondersteuning van de gemeente. Het experiment loopt af in januari 2023. Wij zien alle redenen om de rol en inzet van de cultuurcoach structureel te maken en iets uit te kunnen breiden. De dekking voor de cultuurcoach vanaf 2023 vinden wij deels in de nieuwe periode brede impulsregeling combinatiefunctionarissen, die voor buurtsportcoaches en cultuurcoaches kan worden ingezet.

20. Toezichthouder Wmo/Jeugd Visible (i.sm. Borger-Odoorn)

Toezicht Wmo en Jeugd is een wettelijke taak, die in de uitvoering beperkt is gebleven tot het doorgeven van tips over fraude aan de sociale recherche van Emmen. Om dit professioneler op te pakken hebben Coevorden en Borger-Odoorn de handen ineengeslagen. Borger-Odoorn en Coevorden hebben op Wmo en Jeugd dezelfde contracten. Voor 24 uur in per week in totaal (12 uur per gemeente, max € 45.000 per jaar tot eind 2024) onderzoekt het bedrijf de rechtmatigheid van uitvoering van aanbieders, inclusief PGB-aanbieders van Jeugd en Wmo. Daarmee weten we ook of de onderzocht aanbieders zich ook aan hun contracten houden, zonder dat dat de accountgesprekken van de contractmanagers frustreert. In 2023 regelen we het proces van eventuele invordering of terugvordering in. Omgezet naar capaciteit is voor Toezicht 0,2 Fte op jaarbasis nodig. Mogelijk uitgebreid met wat mankracht voor eventuele invordering. De jaren 2023

2024 zijn wat dat betreft een proefperiode en het moment om dat inzichtelijk te maken. Het accounthouderschap kan ondergebracht worden bij de subsidieadviseur.

21. Raadsvergaderingen / videotulen

Raadvergaderingen worden digitaal opgeslagen in E-Depot. Voor de eenmalige implementatie van E-Depot zijn middelen beschikbaar gesteld. De licentiekosten en het gebruik van data zijn hierin niet structureel meegenomen. De jaarlijkse kosten voor E-Depot zijn € 22.000. De opslagkosten van informatie zijn € 1.100 per terabyte. Op basis van de laatst ontvangen factuur verwachten wij extra kosten van € 18.000 in 2023. Dit zal jaarlijks oplopen.

22. Onderzoeksbudget Rekenkamercommissie

Naar verwachting zal op 1 januari 2023 het Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers in werking treden. De rekenkamercommissie adviseert om in het kader van deze wetswijziging het budget van de rekenkamercommissie te verhogen naar € 1,30 per inwoner. In een eerder verricht onderzoek (Rapport: Inspiratiekaders: effectieve invulling lokale rekenkamer) is hiervoor een gemiddeld bedrag van € 1,30 per inwoner genoemd. Vertaald naar de situatie Coevorden komt dat neer op een budget van € 46.105. Het jaarbudget bedraagt voor 2022 € 27.400. Dit is € 0,77 per inwoner. Van het budget is € 20.100 beschikbaar voor rekenkameronderzoek. In de uitvoeringspraktijk geeft dat beperkingen in het doen van onafhankelijk rekenkameronderzoek in Coevorden.

Dekking

In onderstaande tabel wordt het dekkingsvoorstel voor nieuw beleid en ontwikkelingen weergegeven. Deze tabel sluit aan bij de tabel *Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2023-2026*. Deze is opgenomen onder de tegel Financiële begroting.

DEKKINGSVOORSTEL NIEUW BELEID EN ONTWIKKELINGEN				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Stelposit vrije begrotingsruimte		630	1.709	1.709
Saldo meerjarenbegroting	4.271	5.410	4.807	-1.023
Nieuw saldo stelposit	4.271	6.040	6.516	686
Nieuw beleid en ontwikkelingen	1.630	512	380	380
	2.641	5.528	6.136	306
<i>Saldo stelposit na dekking nieuw beleid</i>	2.641	5.528	6.136	306

Overige ontwikkelingen

Regiodeal (indicatie € 1,1 miljoen, 4 jaren € 275.000 per jaar)

De huidige regiodeal heeft een doorlooptijd tot en met december 2023. De projecten kunnen nog doorlopen tot en met december 2025. De projecten waarvoor Coevorden penvoerder is, liggen daarmee op voldoende tempo. Het Rijk start in 2022 met een nieuwe aanvraagronde voor regiodeals. De stuurgroep van de regiodeal heeft aangegeven dat we hier met de huidige partners gebruik van maken. Dit betekent dat we voor 15 november een nieuwe propositie brede welvaart voor de regiodeal in gaan dienen bij het Rijk. Indien het Rijk in het voorjaar van 2023 positief besluit op deze aanvraag, sluiten we in 2023 een nieuwe deal. Voor deze nieuwe deal zal de gemeente om een cofinancieringsbijdrage gevraagd worden. Hier komen wij bij u op terug door middel van een separaat raadsvoorstel.

Revitalisering Holwert Midden

In de besluitvorming rondom het realiseren van volledige nieuwbouw voor de Nieuwe Veste op Holwert Midden is aangegeven dat de kosten voor de aankoop van de panden, de sloop van panden en de sanering van de bodem horen bij de revitalisering van Holwert Midden. Over deze (strategische) aankopen kon de raad een separaat voorstel tegemoet zien. Inmiddels zijn onderhandelingen gestart voor wat betreft de percelen die nodig zijn voor de nieuwbouw van de

Nieuwe Veste. Maar daarnaast benaderen we en worden we benaderd door andere ondernemers. Ondernemers die binnen het gebied waarop de Wet Voorkeursrecht Gemeente van toepassing is zijn gevestigd. Voor 2023 betekent dit dat er krediet beschikbaar moet worden gesteld voor deze (strategische) aankopen. Hier komen wij bij u op terug.

Inschatting benodigde middelen:

Grondaankoop De Nieuwe Veste	€ 2,9 miljoen (op basis van taxaties)
Sloop en bodemsanering	€ 1,2 miljoen
Grondaankoop Revitalisering Holwert Midden	€ 3 miljoen
Sloop en bodemsanering	€ 2 miljoen

Programma Binnenstad (indicatie € 350.000)

We zetten in op een autoluwe omgeving, een fijne plek om te verblijven. Dit betekent dat we met de inrichting voorrang geven aan voetgangers en fietsers. Er is nog steeds voorzien in voldoende parkeerplaatsen in de binnenstad op loopafstand van de nieuwe huiskamer (binnen een straal van 200m). Hierbij kan gedacht aan het toevoegen van een aantal parkeerplaatsen op de locaties Molenbelt en Bogas-terrein. Deze parkeerplaatsen liggen op korte wandelafstand van de winkels in de Friesestraat en de Bentheimerstraat. Hiervoor maken wij een separaat raadsvoorstel.

MFA Schoonoord (indicatie afhankelijk van scenario`s)

Naar verwachting wordt in het 3e kwartaal van 2022 het haalbaarheidsonderzoek rondom een mogelijk MFA in Schoonoord opgeleverd. Hierin worden verschillende scenario`s uitgewerkt. Voor de scholen en kindvoorzieningen in Schoonoord is in de Programmabegroting 2022 op basis van het IHP reeds rekening gehouden met een investering van circa € 3 miljoen. Voor besluitvorming rondom de uitgewerkte scenario`s en de daarvoor benodigde middelen komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel.

Beleidsadvies wegen 2023-2027

De afgelopen jaren is hard gewerkt aan de verhardingen. In het nieuwe beleidsplan blijkt dan ook dat de gemiddelde kwaliteit van de verhardingen iets is gestegen. Echter het uiteindelijke doel is nog lang niet bereikt. De stand van zaken is als volgt.

- De gemiddelde kwaliteit van de verhardingen is nog steeds onvoldoende;
- Het achterstallig onderhoud is gestegen tot € 6,9 miljoen;
- Sterke achteruitgang van de elementenverhardingen;
- Op 30% van asfaltverhardingen is matig en hierop is binnen 3 tot 5 jaar onderhoud noodzakelijk.

Het niet behalen van de doelstellingen uit 2017 kent een aantal (externe) oorzaken. De extreem droge jaren in 2019 en 2020 hebben de achteruitgang van kwaliteit versneld, het budget voor het wegwerken van de achterstanden was niet toereikend en er was structureel te weinig budget voor regulier onderhoud.

Voor de komende jaren is in het nieuwe beleidsplan een aantal scenario's beschreven. Hierbij is gekeken naar budget, sturen op kwaliteitsniveau en interne uitgangspunten, zoals differentiatie in onderhoudsniveau of accepteren mindere kwaliteit. Voor alle scenario's is een financiële doorrekening gemaakt. Het huidige budget bedraagt circa € 1,3 mln. Om te komen tot het gewenste niveau is zou een jaarlijks budget van € 3,7 miljoen nodig kunnen zijn. Tevens dient het achterstallig onderhoud van € 6,9 miljoen nog worden weggewerkt.

Het beleidsplan is in concept gereed en zal verder uitgewerkt worden. In 2023 zal besluitvorming hierover plaatsvinden. Gezien de (financiële) impact van het beleidsadvies zal de Raad hierover goed geïnformeerd worden en het ter besluitvorming worden voorgelegd.

Bestaanszekerheid

We willen structurele maatregelen treffen om de positie van de minima te verbeteren door het onderzoeken en eventueel doorvoeren van het ophogen van de huidige norm Minimabeleid van 110%. Dit zal naar verwachting leiden tot een kostenverhoging van € 250.000-500.000. Daarnaast willen we ook incidentele maatregelen treffen om inwoners met acute financiële nood te helpen met het instellen van een maatwerkkfonds.. Wij schatten de kosten hiervan op een bedrag tussen € 1,4 - 1,8 miljoen. We lopen hierbij vooruit op mogelijk aangepast rijksbeleid. Deze ontwikkeling binnen bestaanszekerheid ligt in lijn met de ingebrachte motie 'Vangnet' bij de bespreking van de Kaderbrief 2023, welke door het college is omarmd. Voor de uitwerking van deze plannen ontvangt u separate raadsvoorstellen.

Programma 1 | Bouwen voor de samenleving

We geven ruimte, maar beseffen dat niet alles overal kan. We durven keuzes te maken en heldere kaders te scheppen. Maatwerk en oog voor eigenheid van dorpen en wijken vraagt om flexibiliteit en duidelijkheid. Wij hebben een groot regionaal bewustzijn en zetten de positie van Coevorden als één van de vijf steden in Drenthe daarbij in.

Beleidskaders

Voor het programma Bouwen voor de samenleving zijn de volgende documenten van belang:

- Economische Visie "Coevorden onderneemt"
- Visie op Toerisme "Blik op de toekomst met oog voor het verleden"
- Programma Vitale Vakantieparken
- Strategische koers Dutch Tech Zone
- Woonvisie Bouwen aan de toekomst
- Ambitiedocument Omgevingswet
- Hoofdlijndocument en Concept-Omgevingsvisie
- Bereikbaarheidsvisie BOCE
- Beleidsplan VTH "Ruimte om te doen: werk in uitvoering"
- Fietsnota
- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Bouwen voor de samenleving

In het kader van het programma *Bouwen voor de samenleving* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

Mogelijk maken van de bouw van minimaal 750 nieuwe woningen in de periode tot 2030;

Aan de hand van de woonvisie bijdragen aan goed wonen voor iedereen: positief beïnvloeden van de woningmarkt, met aandacht voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad.

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Wonen

- Meer flexibiliteit op de woningmarkt;
- Woningmarkt en -bouw positief beïnvloeden met doelgroepenbeleid;
- Ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarde in de bebouwde omgeving behouden;
- Bijdragen aan vitaliteit (incl. een sterke sociale infrastructuur) van naoorlogse wijken en buurten;
- Ondersteunen van particulieren met een (gezamenlijk) wooninitiatief;
- Uitbreiden van de woonwagencapaciteit;
- Zorgen voor voldoende passende woonruimte voor inwoners met een zorgbehoefte;
- Integraal ontwikkelplan Schoonoord;
- Mogelijk maken van woningbouwontwikkelingen in o.a. Coevorden, Sleen, Dalen en Oosterhesselen;
- Voldoende woonruimte voor inwoner met een zorgbehoefte.

Activiteiten

Aanjagen en faciliteren gebiedsontwikkelingen

Het aanjagen en faciliteren van gebiedsontwikkelingen is een doorlopend proces in het realiseren van ons doel: het bouwen van 750 nieuwe woningen tot 2030.

Einddatum

31-12-2030

Kennisdeling en begeleiding particuliere wooninitiatieven

We stimuleren verschillende doelgroepen om te komen tot wooninitiatieven. Hierbij faciliteren en ontzorgen we ze.

Einddatum

31-12-2026

Beleid particuliere wooninitiatieven

We gaan het beleid actualiseren voor particuliere wooninitiatieven (open plekken beleid).

Einddatum

31-12-2023

Flexwonen: vaststellen beleidskader, uitvoeren locatiescan en start met pilots

Aan de hand van het beleidskader flexwonen gaan we in het eerste kwartaal van 2023 een locatiescan uitvoeren: waar zien we ruimte voor pilots voor diverse doelgroepen? Als gemeente zien we voor onszelf een actieve rol. We richten ons op het selecteren van 3 locaties en starten in 2023 samen met partners met de invulling van pilots.

Einddatum

31-12-2023

Woonzorgvisie

In het voorjaar stellen we de woonzorgvisie in de BOCE gemeenten vast. Vervolgens maken we lokale afspraken met partijen op gebied van welzijn, zorg en wonen om de visie tot uitvoering te brengen.

Einddatum

31-03-2023

Ontwikkelen instrumentarium doelgroepenbeleid

Uitwerken instrumenten voor doelgroepenbeleid en voorleggen scenario's aan de raad en effectuering.

Einddatum

31-12-2023

Ruimte voor Ruimte

We gaan het beleid "Ruimte voor Ruimte" actualiseren.

Einddatum

31-12-2023

Actualisatie beleid monumenten en cultuurhistorische panden

We actualiseren het beleid voor voor monumenten en cultuurhistorische panden en voor open plekken in dorpen en wijken. Ook de vast te stellen Omgevingsvisie draagt bij aan deze doelstelling.

Einddatum

30-06-2023

Volkshuisvestingsfonds

Met behulp van dit fonds gaan we aan de slag met verduurzaming van particuliere woningen in een deel van Schoonoord en de wijk Tuindorp in Coevorden.

Einddatum

31-12-2025

Vaststellen uitvoeringsagenda woonzorgvisie voor Coevorden

Er is een toenemende behoefte aan woonruimte voor kwetsbare doelgroepen. We worden meer en meer geconfronteerd met initiatieven en ontwikkelingsplannen op dit gebied van woningcorporaties, zorgorganisaties, ontwikkelaars en particulieren.

Om te kunnen toetsen en beoordelen of daar in de gemeente ook daadwerkelijk vraag naar is, hebben we behoefte aan een goed afwegingskader. Met behulp van dit kader kunnen de diverse disciplines binnen de gemeente (Ruimte, Wonen, Welzijn, Zorg) gezamenlijk overwegen of een bouwplan of woonzorginitiatief tegemoet komt aan de specifieke woonzorgbehoefte van de eigen kwetsbare inwoners. Dit afwegingskader wordt opgenomen in de Woonzorgvisie.

Einddatum

31-12-2023

Herziening herstructureringsfonds

In 2023 gaan we de regeling Herstructureringsfonds herzien op basis van de evaluatie die in 2022 heeft plaatsgevonden.

Einddatum

31-12-2023

Vitaliteitsscan naoorlogse wijken en buurten

In het eerste kwartaal laten we een scan doen op grond waarvan we wijken selecteren om als eerste aan de slag te gaan. Vervolgens zal het Herstructureringsfonds 2.0 in de loop van het jaar vorm krijgen.

Einddatum

31-03-2023

Toevoegen van standplaatsen binnen of grenzend aan de huidige locaties en opstarten ontwikkelen nieuwe locatie

We gaan de mogelijkheden per bestaande locatie in beeld brengen. Planologische procedure/bestemmingsplan wijzigen en nieuwe locatie opstarten.

Einddatum

31-12-2026

Ontwikkeling woningbouwlocatie Ossehaar Face C, Coevorden

We begeleiden de planvormingsprocedure om woningbouw in een mix van koop en huur mogelijk te maken.

Einddatum

31-12-2030

Zoeken locatie en start planvorming woningbouw Sleen

Bij het dorp Sleen willen we invulling geven aan de behoefte aan nieuwbouw. We starten daarom met de ruimtelijke procedures die hiervoor nodig zijn.

Einddatum

31-03-2023

Faciliteren woningbouwontwikkeling De Klencke, Oosterhesselen

Om mogelijk te maken dat woningbouw kan plaatsvinden op deze locatie begeleiden we de ruimtelijke procedure die nodig is. Deze is uit te voeren door een externe ontwikkelaar.

Einddatum

31-12-2023

Faciliteren woningbouw Holwert-Zuid, Coevorden

We willen mogelijk maken dat er alsnog woningbouw plaatsvindt op deze locatie, die is uit te voeren door een externe ontwikkelaar. We faciliteren het proces en er gaat een bestemmingsplanprocedure lopen.

Einddatum

31-12-2025

Uitwerken plannen voor Molenakkers II, Dalen

Om woningbouw mogelijk te maken op Molenakkers II in Dalen werken we plannen uit en gaan we aan de slag met de ruimtelijke procedure.

Einddatum

31-12-2023

Faciliteren woningbouwontwikkeling voorm. Aardappelmeelfabriek, Gramsbergerstraat in Coevorden

We willen mogelijk maken dat er alsnog woningbouw plaatsvindt op deze locatie, die is uit te voeren door de grondeigenaar en een externe ontwikkelaar. Daarvoor helpen we de plannen uit te werken en gaat er een bestemmingsplanprocedure lopen.

Einddatum

31-12-2025

Verhoogde taakstelling huisvesting statushouders

Op 1 oktober 2022 zal de taakstelling voor de eerste helft van 2023 bekend worden gemaakt. Deze zal een stuk hoger zijn dan de taakstelling die nu (de 2de helft van 2022) geldt. Dit heeft rechtstreeks gevolgen voor het sociaal domein (naast dat het al begint met een inventarisatie of er voldoende woningen beschikbaar zijn). Het zal leiden tot hogere lasten op bestaanszekerheid. Denk hierbij aan energie, boodschappen, kindregelingen zoals vergoeding op zwemdiploma's en er zal een groter beroep op de gemeente worden gedaan ten aanzien van de kwijtschelding van gemeentelijke belasting, waterschapsbelasting, etc.) bij plaatsen nieuwe statushouders. Ook zal een hogere personele inzet (sociaal domein breed) nodig zijn. En het aantal Participatiewet uitkeringen en de kosten voor bijzondere bijstand zal stijgen.

Einddatum

31-12-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Vergunningen, toezicht en handhaving

- Een professionele dienstverlening;
- Verkorten doorloop tijden en zoveel mogelijk vroegtijdig de-escaleren.

Activiteiten

Aanpassing werkproces in het kader van de nieuwe Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023 is aanleiding geweest om het werkproces voor vergunningverlening onder de loep te nemen. Onder de naam PROCOCO (Proces Omgevingsrecht Coevorden) hebben we een nieuwe manier van werken ontwikkeld waarmee de vergunningverlening binnen een termijn van 8 weken kan plaats vinden. Conform de uitgangspunten van de Omgevingswet wordt er meer verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer neer gelegd en neemt de gemeente een meer faciliterende rol in.

Daar staat tegenover dat de gemeente een omgevingscoach ter beschikking stelt, die de initiatiefnemer desgewenst op weg helpt met zijn/ haar plan. Initiatieven die niet passen binnen de geldende planologische kaders worden om advies voor gelegd aan de Omgevingskamer, die bestaat uit ambtenaren van de gemeente en vertegenwoordigers van de verschillende ketenpartners. Op basis van het advies van de Omgevingskamer wordt een besluit genomen. De nieuwe werkwijze zal in 2024 worden geëvalueerd.

Einddatum

31-12-2023

VTH in control

In 2023 willen wij op het gebied van VTH weer in control zijn. Daarom wordt ingezet op een herziening van het VTH-meerjarenbeleid. Het huidige VTH-beleid "Ruimte om te doen: werk in uitvoering" loopt immers tot en met 2023. Op basis van het nieuwe beleid zal ook een nieuw uitvoeringsprogramma worden opgeleverd. Om weer in control te komen is het van belang om onze basis en datapositie op orde te brengen en sturing te kunnen geven op basis van cijfers. Hiermee willen wij naast te kunnen sturen op het werk wat voor ons ligt ook weer voldoen aan de eisen van het IBT (Inter Bestuurlijk Toezicht) en zo rapporteren op onze doelstellingen en behaalde resultaten.

Wij zetten in op datagericht gaan werken. Hiermee willen wij overzicht houden op het werk wat op ons af komt, maar ook kunnen sturen op de capaciteit die het werk van onze mensen vraagt en de kwaliteit en kwantiteit van het werk. Dit draagt naast een betere informatiepositie bij aan onze (digitale) dienstverlening.

Einddatum

01-06-2023

Informatiegedreven (bij)sturing

In 2022 hebben wij ingezet om informatiegedreven te willen gaan werken. Als wij onze werkvoorraad beter inzichtelijk hebben, kunnen we beter prioriteren en weten we welke aanvragen zich waar in het proces bevinden. Zo kunnen we sturen op onze kwaliteit en kwantiteit. Naast een nieuw zaakstelsel zijn wij bezig om de informatiepositie op orde te brengen door zaken vanuit het oude zaakstelsel te migreren naar het nieuwe zaakstelsel. Vanuit het nieuwe zaakstelsel kan onder andere data worden verzameld om op te sturen. Hierbij kan worden gedacht aan kwaliteit en kwantiteit, doorlooptijden, maar ook waar risico's liggen. Om al deze data inzichtelijk te maken worden dashboards ontwikkeld om informatiegedreven te kunnen (bij)sturen. Deze werkwijze zal halverwege 2023 gereed zijn.

Einddatum

30-06-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Vitale vakantieparken

- Kwaliteitsverbetering voor recreatie en toerisme op vakantieparken;
- Beter wonen;
- Beter leefbaarheid.

Activiteiten

Uitbreiding handhaving vakantieparken

Handhaving is een belangrijk onderdeel binnen het programma Vitale Vakantieparken. Ten eerste om de niet gehandhaafde situatie te laten verdwijnen en voorkomen dat er weer nieuwe illegale situaties ontstaan. In de fase waar beide onderdelen van het toezicht en handhavingproces van belang zijn is het noodzakelijk om extra capaciteit op dit proces te hebben.

Einddatum

Bestrijding ondermijning

In het programma Vitale Vakantieparken wordt gewerkt aan verschillende doelen. Eén daarvan is ondermijning wat in verschillende gradaties is geconstateerd. Het bestrijden van ondermijning is een proces van lange adem wat in de programmatische aanpak geborgd is door de integrale samenwerking tussen het programmateam, veiligheid en handhaving. Het proces is in een aantal fases op te delen, van onderzoek tot het voorkomen van recidive. Voor deze bestuursperiode is er inhuur van extra capaciteit van juridische en toezicht medewerkers.

Einddatum

Toeristische ondernemers activeren

De toeristische sector is belangrijk voor de lokale samenleving en ontwikkeling van de leefbaarheid. Het aanbieden van een goed en passende aanbod welke toekomstbestendig is een pijler binnen het programma Vitale Vakantieparken Coevorden. Wat voorgaande jaren excelleren heette noemen we nu de Drentse uitblinkers, actief moet ondernemers in gesprek over toekomstplannen en faciliteren in het verwezenlijken van deze plannen.

Einddatum

Transformeren parken De Tip en Ermerzand

Vakantieparken de Tip en Ermerzand zijn de twee parken die aan het begin van het programma Vitale Vakantieparken zijn aangewezen om te onderzoeken of wijzigen van recreatie naar wonen een mogelijkheid is.

Een aantal fasen moeten worden doorlopen om de eigenaren de benodigde informatie te geven op basis van waarvan de eigenaren een besluit kunnen nemen de bestemming wordt aangepast. Voor de Tip zitten we nu in de laatste fase van informatieverzameling voor besluitvorming. Hier verwachten we dat de eigenaren eerste kwartaal 2023 een besluit kunnen nemen. Ermerzand heeft nog niet alle stappen gezet, gezien de omvang van het park verwachten we dit eind 2023 af te ronden.

Einddatum

Alternatieve woonmogelijkheden

Op de huidige woningmarkt heerst grote krapte, onvoldoende woningen in het algemeen en het ontbreken van woonruimte voor diverse doelgroepen. Op de vakantieparken verblijven veel mensen in een ongeoorloofde woonsituatie. Gezamenlijk met de collega's die verantwoordelijk zijn voor de Woonvisie onderzoeken wij hoe we alternatieve huisvestingsvormen mogelijk kunnen maken voor verschillende doelgroepen. De raad kan zich in het voorjaar uitspreken over een beleidskader Flexwonen. Aan de hand daarvan gaan we aan de slag met een locatiescan voor pilots.

Einddatum

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Werken

- Versterken van het vestigingsklimaat in lokaal, regionaal en internationaal perspectief;
- Goed opgeleid personeel voor de internationale regio;
- Versterken grensoverschrijdende samenwerking;
- Revitalisering van bedrijventerrein Holwert;
- Versterken van de regio Zuid-Oost Drenthe;
- Toekomstbestendige agrarische sector;
- Verdere versterking recreatief/toeristische sector
- Aantrekkelijke binnenstad.

Activiteiten

Onderzoek locaties grote ruimtevragers

Binnen het samenwerkingsverband van de Dutch Tech Zone zal in 2023 onderzoek gedaan worden naar locaties voor grote economische ruimtevragers. Het gaat dan om bedrijven die een ruimtebeslag hebben dan groter is dan ca 3 hectare. Hierin trekken we samen met de provincie Drenthe en de DTZ-gemeenten op.

Einddatum

31-12-2024

Herijking structuur samenwerking Europark

Samen met de partners in het samenwerkingsverband rond het grensoverschrijdende bedrijventerrein Europark gaan we kijken welke structuur het beste past binnen de fase waarin het bedrijventerrein zich nu bevindt.

Einddatum

31-12-2023

Aanjagen en faciliteren locatie Ondernemershuis

We stimuleren de realisatie van een ondernemershuis in Coevorden, waarbij er een samenwerking met Growing Emmen kan zijn. Op die manier faciliteren we vanuit het brede netwerk dat er bij Growing Emmen al is en bieden we zzp-ers of starters in Coevorden de mogelijkheid om een eigen werkplek te benutten. We trekken hier samen met Ondernemend Coevorden in op.

Einddatum

31-12-2023

Internationaal MBO

De resultaten van het haalbaarheidsonderzoek naar internationaal beroepsonderwijs in onze regio worden eind december 2022 opgeleverd. Samen met de partner moeten we in 2023 tot invulling van de resultaten komen

Einddatum

31-12-2023

Bedrijventerreinen Holwert-Midden

De vestiging van De Nieuwe Veste op Holwert is mede aanleiding om naar de mogelijkheden te kijken om het bedrijventerrein te revitaliseren. Hiervoor wordt in samenspraak met bedrijven een gebiedsplan opgesteld. Dit plan zal een toekomstbeeld bevatten voor dit oudere bedrijventerrein, waarbij rekening wordt gehouden en verbinding wordt gezocht met de komst van De Nieuwe Veste.

Einddatum

31-12-2023

Versterking grensoverschrijdende samenwerking

Zowel in regionaal verband (bv BOCE en Regiodeal) als internationaal werken we samen. De komende periode wordt Regiodeal 1 afgerond en werken we samen met onze partners aan een nieuwe Regiodeal-propositie.

Verder vindt er een herijking van het internationale beleid plaats, hier maken we in 2023 een start mee.

Einddatum

31-12-2024

Toekomstbestendige agrarische sector

We volgen de ontwikkelingen en grote uitdagingen die op de sector afkomen. We inventariseren de mogelijkheden hoe wij binnen onze rol de agrarische sector kunnen ondersteunen in de transitieopgave. Hier ligt uiteraard een relatie met de omgevingsvisie en de inrichting van ons landelijk gebied.

Einddatum

31-12-2023

Toekomstbestendige recreatiesector

De nieuwe visie op toerisme vormt de leidraad in onze acties. Deze zijn gericht op een vitaal aanbod, levendigheid en goede cultuur, fiets-, en wandelvoorzieningen. Daarnaast hebben we aandacht voor de informatievoorziening. We starten met het opstellen van een nota verblijfsrecreatie en hebben aandacht voor de activiteiten rond 140 jaar Van Gogh in Drenthe.

Einddatum

31-12-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Programma Binnenstad

- Aantrekkelijke binnenstad

Activiteiten

Herinrichting Markt, Haven en Citadelpunt

De realisatie van de Weeshuisweide en het uitwerken van een definitief ontwerp en realiseren van dit ontwerp voor de nieuwe Markt en Haven staan in de planning voor 2023 als de volgende stappen in de realisatie van het Kasteelpark Coevorden. De visie is daarin de basis en kaderstellend. De informatie van de Weeshuisweide vindt plaats in het eerste deel van 2023.

Binnen het ontwerp van Markt en Haven herkennen we de onderstaande opgaves:

- Markthal met waterelement
- Groene eilanden
- Helofytenfilter
- Meer ruimte voor water
- Vergroenen van de gevelwand

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Infrastructuur

- Een goed bereikbare en verkeersveilige gemeente;
- Een goed bereikbare gemeente voor automobilisten;
- Goede verbindingen voor (internationale) treinreizigers;

- Veilige en aantrekkelijke verbindingen voor fietsers.

Activiteiten

Visie Mobiliteit

In 2023 gaan we een nieuwe visie op mobiliteit vaststellen ten behoeve van een bereikbare en verkeersveilige gemeente.

Einddatum

31-12-2023

Doorfietsroute Coevorden-Emmen-Borger

Doorfietsroute Coevorden - Emmen.

In de BOCE-bereikbaarheidsvisie wordt naast het verbeteren van fietsroutes genoemd ook het onderzoeken van een doorfietsroute Coevorden-Emmen-Borger genoemd als speerpunt. In onze Fietsnota hebben we aangegeven een verkenning te gaan uitvoeren naar een doorfietsroute Coevorden-Emmen in BOCE-verband.

Inmiddels is opdracht gegeven om verschillende varianten van een doorfietsroute Coevorden-Emmen-Borger in beeld te brengen en te voorzien van een financiële onderbouwing.

Het Rijk zet in op het verbeteren van fietsvoorzieningen (verbreden) ten behoeve van verkeersveiligheid en ook het bevorderen van een alternatieve (schone) vervoerswijze. Ook zet het Rijk in op fietssnelwegen, of wel doorfietsroutes zoals dit in Drenthe genoemd wordt. Een doorfietsroute biedt net even meer kwaliteit dan een normale fietsverbinding. Een doorfietsroute is breder en directer en ook de snellere fietsers, zoals die op een e-bike of een pedelec worden goed gefaciliteerd. De provincie Drenthe heeft een positieve houding ingenomen en heeft middelen gereserveerd om de komende jaren deze vorm van fietspaden te ondersteunen.

De verkenning past in het doel om tot een betere fietsverbinding met Emmen te komen. We verwachten dat in 2023 de verkenning van de doorfietsroute wordt opgeleverd. De uitkomsten kunnen leiden tot een vervolgonderzoek (haalbaarheidsonderzoek).

Einddatum

31-12-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Fysieke leefomgeving/omgevingswet

- In de fysieke leefomgeving bestaat een balans tussen (historische) waarden en (toekomstig) gebruik;
- Een professionele dienstverlening op het gebied van Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH);
- Vereenvoudigen van het proces van idee tot realisatie voor initiatiefnemers.

Activiteiten

Vaststellen omgevingsvisie

Vaststelling Omgevingsvisie door de raad.

Einddatum

31-12-2023

Digitalisering omgevingsplein en verbetering bereikbaarheid

Onder de Omgevingswet krijgt de initiatiefnemer meer verantwoordelijkheid voor het aanleveren van een goede aanvraag en het realiseren van zijn eigen plan. Daarvoor is het nodig dat al onze informatie die nodig is om tot een goede aanvraag te komen, centraal beschikbaar wordt gesteld op onze website. Daarvoor richten wij een digitaal Omgevingsplein in. Daarnaast starten we in 2023 met een pilot voor de inrichting van een domein gericht Klant Contact Centrum. Het doel is dat we onze telefonische dienstverlening verbeteren. In het eerste kwartaal 2023 is het projectplan klaar. Start pilot in het tweede kwartaal of mogelijk eerder.

Einddatum

31-12-2023

Aanstellen van omgevingscoaches

Om onze dienstverlening te verhogen gaan we werken met omgevingscoaches. De omgevingscoach gaat op locatie met de initiatiefnemer en eventueel zijn professional in gesprek over het bouwplan. De omgevingscoach denkt mee, faciliteert en adviseert om te komen tot een goede aanvraag. Een goede aanvraag versnelt het proces van behandeling. Een aantal medewerkers binnen het team Omgevingsontwikkeling krijgen de ruimte om de rol van omgevingscoach op te pakken. In 2023 brengen we op basis van de ervaringen de formatieve consequenties in beeld.

Einddatum

31-12-2023

Omgevingsvergunningen binnen acht weken

Wij willen de afhandeling van de bouw aanvragen versnellen tot maximaal acht weken. Hiervoor hebben we een plan ontwikkeld onder de naam Proco. In 2023 gaan we intensief met professionals in gesprek om onze gedachtengoed te optimaliseren.

Voor de behandeling van de aanvragen wordt een lokaal en mogelijk samen met Emmen en Borger Odoorn en regionaal omgevingstafel ingericht. Aan die tafels vindt de integrale beoordeling van de plannen plaats. Beide tafels hebben een onafhankelijk voorzitter. De omgevingstafel adviseert het college.

Einddatum

31-12-2023

Principeverzoek binnen zes weken

Wij willen de afhandeling van de principeverzoeken versnellen tot maximaal zes weken. Hiervoor hebben we een plan ontwikkeld onder de naam Proco. In 2023 gaan we intensief met professionals in gesprek om onze gedachtengoed te optimaliseren.

Einddatum

31-12-2023

Actualisatie legesverordening

We gaan de legesverordening actualiseren en waar nodig en mogelijk verduidelijken.

Einddatum

31-12-2023

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2021	8,3
WOZ-waarde woningen	€	2021	€ 224.000
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2021	692,7
Demografische druk	%	2022	83,2%
Vestigingen van bedrijven	per 1.000 inw 15-65jr	2021	159,30
Functiemenging	%	2021	48,8%
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2021	1,00
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2021	3,30
Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2021	5,00
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2021	0,60

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Rijlabels	2023	2024	2025	2026
Lasten	12.760	12.296	10.807	10.398
Bestuurlijke samenwerking	45	45	45	45
Bovengrondse infrastructuur	3.624	3.542	3.535	3.527
Centrumplan Coevorden	850	429	426	422
Economische structuurversterking	428	427	427	406
Grondexploitatie	3.153	4.028	2.571	2.208
Mobiliteit	466	86	61	61
Omgevingsvergunningen	122	122	122	122
Recreatie en toerisme	851	447	460	451
Riolering	2.521	2.522	2.521	2.521
RSP	327	327	327	327
Ruimtelijke ontwikkeling	163	163	163	163
Wonen en leefomgeving	209	158	152	145
Baten	-5.823	-5.809	-4.345	-3.955
Bestemmingsheffingen	-237	-237	-237	-237
Bovengrondse infrastructuur	-67	-67	-67	-67
Centrumplan Coevorden	-408	0	0	0
Economische structuurversterking	-50	-50	-50	-30
Grondexploitatie	-3.153	-4.028	-2.571	-2.208
Mobiliteit	-380	0	0	0
Omgevingsvergunningen	-1.045	-1.045	-1.045	-1.045
Recreatie en toerisme	-59	-9	-9	-9
Riolering	0	0	0	0
Ruimtelijke ontwikkeling	-196	-196	-196	-196
Wonen en leefomgeving	-228	-176	-170	-163
Eindtotaal	6.937	6.488	6.462	6.442

Programma 2 | Duurzaamheid

We werken aan een duurzamere toekomst vanuit het nu, voor de generaties die volgen. Dit doen we door intensief samen te werken met inwoners, ondernemers, kennisinstaties en bedrijven. Bewustwording, samenwerken én innovatie zijn daarbij belangrijke speerpunten voor ons.

Beleidskaders

Voor het programma Duurzaamheid zijn de volgende documenten van belang:

- Duurzaamheidsvisie
- Uitvoeringsplan Duurzaamheid
- Transitievisie Warmte
- Routekaart VANG
- Aanbevelingen RKC Afval

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Duurzaamheid

In het kader van het programma *Duurzaamheid* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Vergroten van bewustwording;
- Het stimuleren van inwonerparticipatie;
- CO2-reductie;
- Bestrijding van energiearmoede;
- Anticiperen op klimaatverandering;
- Coevorden is energieneutraal in 2040;
- Creëren van een groene leefomgeving;

Activiteiten

Bewustwordingsstrategie

Het programma Duurzaamheid is in 2022 gestart om uitvoering te geven aan de duurzaamheidsvisie. Een belangrijk onderdeel is het vergroten van bewust gedrag, een belangrijk onderdeel om alle stakeholders in beweging te zetten. Samen met een strategieburo, het programmateam en een delegatie van platform Duurzaam Coevorden is de strategie vormgegeven. De strategie wordt voor meerdere jaren ingezet en zal tussentijds worden geëvalueerd. We gaan digitaal en fysiek de gemeenschap informeren, via foto's, filmpjes en querilla marketing. In 2023 gaan we starten met de eerste fase wist je dat (inleiding en bewustwording) die wordt toegespitst op de verschillende pijlers uit het programma. Fase 2 is het bieden van extra contact (wat levert het op/waarom zou je mee doen).

Einddatum

Voorlichting op primair en voortgezet onderwijs

Voor een duurzamere toekomst moet je beginnen bij de toekomstige volwassenen, de huidige jeugd en jong volwassenen. Voor het primair onderwijs is al langere tijd samenwerking met Instituut voor Milieuvraagstukken (IVM), daarvoor wordt een budget beschikbaar gesteld. IVM gaat in gesprek met het primair onderwijs om projecten samen te stellen die kunnen worden toegepast als lesmateriaal. In het voortgezet onderwijs werd hier nog geen structurele invulling aangegeven. De jongeren in het voortgezet onderwijs worden hierdoor onvoldoende gevoed in het duurzaamheidsbewustzijn. Wij willen daar een structurele aanpak van maken met een doorlopend leerlijn van primair tot voortgezet onderwijs. Naast natuur en milieu educatie gaan we ook inzetten op circulariteit/afvalscheiding voorlichting.

Einddatum

31-12-2023

Platform Duurzaam Coevorden

Het programma Duurzaamheid zal in veel projecten en onderwerpen samen met de gemeenschap werken aan de duurzaamheidsdoelen. Platform Duurzaam Coevorden is het overleg waar de meeste dorpen en kernen bij aangesloten zijn. Door het platform komen we makkelijker in contact met de bewonersvertegenwoordiging. We zijn deelnemer aan het twee maandelijks overleg. Over en weer informeren wij elkaar om invulling te geven aan de energietransitie, klimaatadaptatie en overige duurzaamheidsdoelstellingen.

Einddatum

31-12-2023

Regionale doelen van hernieuwbare energie realiseren

Met de RES 1.0 wordt er invulling gegeven aan de gestelde doelen van 2030. De doelen uit de RES 1.0 gaan we halen en ondertussen wordt er gewerkt aan de RES 2.0. Halverwege 2023 wordt het voortgangsdokument gepresenteerd van de gestelde doelen uit de RES 1.0. RES 2.0 heeft tot doel om verdere afstemming te hebben op gemeentelijk en regionaal niveau. Gekeken wordt of de geboden opties ook passen in de regionale energie-infrastructuur. In de RES 2.0 komen afspraken te staan tussen gemeenten, provincie en waterschappen en andere stakeholders over het voorgenomen gebruik van (bovenregionale) warmtebronnen in relatie tot verschillende warmtevragers en de daarvoor benodigde infrastructuur. Halverwege 2024 wordt de herijking RES 2.0 aan de raad aangeboden. De werktafel monitoring draagt zorg voor structurele en doorlopende inzage in de resultaten van de genomen acties.

Einddatum

31-12-2023

Regionale Adaptatie Strategie

Naast de regionale energie strategie (RES) wordt ook gewerkt aan de regionale adaptatie strategie (RAS). De RAS beschrijft hoe Coevorden, de omliggende gemeenten, het waterschap, de provincie en andere betrokken partijen ervoor kunnen zorgen dat de regio zich goed en tijdig aanpast aan het veranderende klimaat. Maatregelen om ernstige regenval en warmtestress in de toekomst het hoofd te kunnen bieden. In 2023 wordt de RAS strategie vastgesteld en de jaren daarop volgend wordt de RAS ten uitvoer gebracht. Voor 2023 is budget gevraagd voor het realiseren van een voorbeeldproject van klimaatadaptatie.

Einddatum

31-12-2023

Invulling geven aan de Duurzaamheidsvisie, het coalitieakkoord en Global Goals

De duurzaamheidsvisie is de aanzet geweest tot het programma Duurzaamheid. We hebben ons aangemeld als Global Goal gemeente en ook in het coalitieakkoord neemt duurzaamheid een belangrijke plaats in. Het werken aan de Global Goals, de onderwerpen uit het coalitieakkoord en de uitvoering van het programma duurzaamheid willen we zo goed mogelijk in samenhang bezien, zodat ze elkaar versterken. Vanuit het programma Duurzaamheid zullen we borgen en bewaken dat in de verschillende projecten en werkzaamheden de samenhang en de gezamenlijkheid blijft bestaan. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat de Global Goals breder zijn dan de onderwerpen die onder het programma Duurzaamheid vallen. De (gezamenlijke) doelen nemen wij mee in de verslaglegging en rapportage.

Einddatum

31-12-2023

Groene leefomgeving

Dorpen en stad

De provincie helpt bij het in kaart brengen van het groen in de dorpen en steden. Via de "Groene stad challenge" laten we onderzoek doen naar het groen binnen de bebouwde kom. Dit onderzoek is eind 2022 klaar. In 2023 en 2025 ontvangen we een monitoring van het groen zodat we de ontwikkeling kunnen volgen.

Landelijk gebied

Ook kunnen we samen met de provincie een onderzoek doen naar de Basiskwaliteit Natuur binnen onze gemeente. Basiskwaliteit Natuur Drenthe (BKND) betekent: de minimale kwaliteit van het landelijk gebied zodat de voor dat landschap karakteristieke en algemene soorten algemeen zijn en algemeen blijven.

Het doel van dit onderzoek is:

- 1) Kennis over de stand van de biodiversiteit binnen de gemeente;
- 2) Het werken aan draagvlak voor het werken aan de biodiversiteit in de gemeente;
- 3) Meer inzicht hoe de biodiversiteit in de gemeente versterkt kan worden.

Uitvoeringsplan

Met beide nulmetingen stellen we een uitvoeringsplan op voor het verbeteren van de biodiversiteit. Er komt een plan voor het landelijk gebied en ook voor het vergroenen van de stad, de bedrijventerreinen en de dorpen. Deze plannen verbeteren de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Hiermee dragen we bij aan de doelstellingen uit het uitvoeringsplan duurzaamheid 2022 -2023.

Einddatum

31-12-2025

Werkgroep ondernemers samenbrengen/faciliteren

In het programma Duurzaamheid is één van de pijlers Circulaire Economie. Binnen onze eigen organisatie kunnen wij de adviesrol pakken en uitvoering geven aan. Extern is een onderscheid te maken tussen de wettelijke verplichtingen waar wij uitvoering aangeven en de faciliterende rol te pakken. Voor ondernemingen is het een zoektocht maar is wel duidelijk dat er meer circulair moet worden gewerkt. Om toekomstbestendig te worden en circulair werken te stimuleren willen wij met Ondernemend Coevorden een werkgroep samenstellen met koplopers/ambassadeurs. Eind 2023 moet de werkgroep vorm hebben gekregen en actief zijn.

Einddatum

31-12-2023

Actieplan Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) opstellen

Het Nationaal Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) 2021-2025 beschrijft thema's voor maatschappelijk verantwoord inkopen. Deze thema's zijn gekoppeld aan de Sustainable Development Goals (SDG's). De SDG's van de Verenigde Naties (VN) zijn doelen om van de wereld een betere plek te maken. Het Manifest MVOI is een uitwerking van het Nationaal Plan MVI. Het geeft in hoofdlijnen weer wat de gedeelde ambities zijn van de Nederlandse overheden op het gebied van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen. In 2022-2023 stelt de gemeente een actieplan op waarin de acties en doelen voor de gemeente Coevorden op dit vlak worden geconcretiseerd.

Het doel van het manifest is dat partijen via hun opdrachtgeverschap en inkoop samen krachtig bijdragen aan het bereiken van de landelijke maatschappelijke doelen.

Einddatum

31-12-2023

Energiearmoede bestrijden

Het doel van het project is de energiearmoede structureel te verminderen. Het programmateam werkt hier nauw samen met het sociaal domein. Met dit project wordt de basis gelegd om de kwetsbare huishoudens de komende jaren te ondersteunen en structurele oplossingen te bieden wat leidt tot lagere energielasten. De eerste SPUK-gelden € 914.779 moeten eind 2023 zijn ingezet, de verwachting is dat er in 2023 een vervolg komt. Daarnaast worden financiële middelen

uit onder andere gebiedsfondsen ingezet voor verduurzamende maatregelen, hierdoor kan het karakter van een duurzaamheidsfonds worden vormgegeven binnen een bestaand platform. Mocht het nodig zijn dan kan worden gekeken naar financiële middelen binnen de gemeentelijke begroting, vooralsnog lijkt dit niet nodig. Bestedingsdoelen zijn breed een aantal voorbeelden het vervangen van energieslurpers (witgoed), isolatie mogelijkheden voor woningen, het bieden van een energiecoach.

Einddatum

31-12-2023

Verduurzaming eigen vastgoed

Verduurzaming van het eigen vastgoed is net al voor iedere gebouweigenaar een verplichting. Doel is om in 2030 tot een energieneutrale kernportefeuille te komen. Onze organisatie heeft een groot aantal panden in eigendom. In het meerjarenonderhoudsplan is per pand het (groot) onderhoud en de te nemen verduurzamingsmaatregelen opgenomen.

Einddatum

31-12-2023

Meerjarenonderplan gebouwen (D-MJOP)

Het wensbeeld uit de duurzaamheidsvisie is dat de gemeente in 2040 energieneutraal is, waarbij ons vastgoed flink verduurzaamd of vervangen door energieneutrale bouw is. Gelijkzeitig is de ambitie uitgesproken om voor het gemeentelijk vastgoed in 2030 al energieneutraal te zijn. Om dat mogelijk te maken zijn inmiddels alle uitvoerbare verduurzamingsmaatregelen voor ons kernbezit tot 2030 opgenomen in een Duurzame Meerjaren onderhoud planning (D)MJOP). Deze zal in 2023 ter besluitvorming worden voorgelegd.

Einddatum

31-12-2023

Volkshuisvestingsfonds

Met behulp van dit fonds gaan we aan de slag met verduurzaming van particuliere woningen in een deel van Schoonoord en de wijk Tuindorp in Coevorden.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Afval

- Realiseren van de VANG-doelstelling (maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar);
- Circulariteit stimuleren

Activiteiten

Beoordeling afvalbeleid

De raad beoordeelt het afvalbeleid en stelt uitgangspunten en prioriteiten vast voor de toekomst. Hiermee willen we circulariteit stimuleren.

Einddatum

31-12-2023

Formuleren nieuw afvalbeleid

Eind 2022 vindt er een raadsthemaavond plaats. Tijdens deze avond wordt input vanuit de raad opgehaald over het tijdspad waarin de doelstellingen gehaald kunnen worden en welke maatregelen mix dit moet bewerkstelligen. Dit op basis van de routekaart VANG.

Einddatum
31-12-2023

Heroverweging oud papier inzamelsysteem

Een voorstel en uitgangspunten zijn in concept gereed. Definitieve besluitvorming hierover in het college heeft nog niet plaatsgevonden.

Einddatum
31-12-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Toekomstbestendig beheer openbare ruimte

- Optimaliseren van de dienstverlening in de openbare ruimte
- Beheer en onderhoud van de ruimte in verbinding met dorpen en wijken

Activiteiten

Gewenst serviceniveau bepalen; locatietoets gemeentewerf en milieustraat

Toekomstbestendige organisatie in de openbare ruimte

In 2023 hebben we het takenpakket voor de toekomst van het cluster uitvoering (de buitendiensten) afgerond en ligt het accent op de toekomstige huisvesting van het nieuwe team in de openbare ruimte. De uitwerking van de organisatiestructuur, de inrichting en de formatie van dat team is onderdeel van het gemeente brede programma TBO en de daarmee samenhangende teamscans.

Het instandhouden en verduurzamen van onze huidige gemeentewerven vraagt forse investeringen de komende jaren. Mede hierdoor is in 2020 besloten om de mogelijkheden te onderzoeken naar het onder één dak brengen van de buitendiensten.

De heroverweging van de huisvesting hangt ook samen met het onderzoek naar de afvalscheidingsstations in het kader van de VANG doelstelling. In 2023 gaan we de besluitvorming over het gewenste serviceniveau en de locatiekeuze van de nieuwe gemeentewerf en afvalscheidingsstation(s) voorbereiden.

In 2023 gaan meerdere verkenningen en onderzoeken plaatsvinden om een zorgvuldige besluitvorming voor te bereiden. Denk hierbij aan de mogelijkheden in de samenwerking met AREA, financiële verkenningen en locatie- en ruimtelijke onderzoeken waaronder een stikstof toets, archeologische verkenning een milieu effect rapportage, ruimtelijke inpassing en andere relevante onderzoeken. De uitkomsten van deze onderzoeken moeten de haalbaarheid aantonen.

Einddatum
31-12-2023

Meerjarenonderhoudsplan wegen

Uit de inspectie (2021) blijkt dat de kwaliteit van de elementverharding door de droogte van de afgelopen jaren versneld achteruit is gegaan. De looptijd van het huidige wegenbeleidsplan is verlopen en er is in 2022 gestart met het opstellen van een nieuw wegenbeleidsplan. Het plan zal in het eerste halfjaar 2023 te besluitvorming worden voorgelegd.

Einddatum
31-12-2023

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	24,0%
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	36,8%
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2019	173,0
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	152,0

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Rijlabels	2023	2024	2025	2026
Lasten	13.004	12.342	12.328	13.642
Afvalverwijdering en -verwerking	4.005	4.005	4.005	4.005
Begraafplaatsen	299	296	295	291
Duurzaamheid	572	572	572	367
Groen en landschap	1.061	1.061	1.061	1.061
Vastgoed	5.840	5.181	5.167	6.691
Veiligheidsbevorderende maatregelen	1.228	1.228	1.228	1.228
Baten	-10.909	-10.785	-10.846	-10.846
Afvalverwijdering en -verwerking	-679	-679	-679	-679
Begraafplaatsen	-2	-2	-2	-2
Bestemmingsheffingen	-8.627	-8.627	-8.627	-8.627
Duurzaamheid	-70	-70	-70	-70
Groen en landschap	-54	-54	-54	-54
Vastgoed	-1.477	-1.353	-1.415	-1.415
Eindtotaal	2.096	1.557	1.481	2.795

Programma 3 | Samen

We willen een kindvriendelijke gemeente zijn, waarbij we ervoor kiezen de nadruk te leggen op kansengelijkheid en bestaanszekerheid voor alle inwoners in de meest brede zin van het woord. Bestaanszekerheid vind je in werk, inkomen, gezondheid en (sociale) veiligheid. Wij willen deze behouden en vergroten door een sterke samenwerking met partners waarmee we investeren in preventie, positieve gezondheid en het bieden van een noodzakelijk vangnet.

Beleidskaders

Voor het programma Samen zijn de volgende documenten van belang:

- Visiedocument Samen Krachtig
- Visie Jeugd en uitvoeringsplan
- Opdracht inkoop jeugdhulp regio Zuid-Drenthe
- Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang (BOCE)
- Regiovisie 'Geweld hoort nergens thuis'
- Uitvoeringsplan Laaggeletterdheid
- Programma Intergenerationele armoede
- Beleidsnotitie "Samen voor een gezonder Coevorden"
- Sport- en preventieakkoord

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Vangnet / Normalisering

- Versterken van preventie en verkleinen van gezondheidsverschillen.
- Versterken van de formele en informele ketensamenwerking.
- Sturen op financiële beheersbaarheid in het sociaal domein.

Activiteiten

Vergroten bewustwording middelengebruik bij ouders

Middelengebruik is een steeds groter wordend probleem in onze samenleving. Onder middelengebruik verstaan we roken, alcohol en drugs. In 2023 zetten we meer in op kennis en bewustwording bij ouders. Dit doen we door middel van voorlichting en educatie in samenwerking met partners van het sport- en preventieakkoord Gezond Coevorden. Met het voortgezet onderwijs maken we afspraken over een gerichte preventieaanpak op dit thema.

Einddatum

31-12-2024

Behoeftte-onderzoek inclusiesporten

In 2023 gaan wij een behoefte-onderzoek doen naar inclusie-sporten. Wij vinden het belangrijk dat iedereen met plezier mee kan doen met sport en bewegen, zich welkom en geaccepteerd voelt. De uitkomsten nemen we mee in ons beleid.

Einddatum

31-12-2023

Realiseren vluchtelingenopvang

Coevorden draagt bij aan de landelijke en regionale opgave vluchtelingenopvang. Dat doen we door een veilige woonomgeving te creëren en te behouden op de gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast ondersteunen we de gastgezinnen en hun inwonende vluchtelingen pro actief. Samen met onderwijspartners zorgen we ervoor dat alle leerplichtige kinderen naar school gaan. Werkgevers en vluchtelingen faciliteren we om zo snel mogelijk aan het werk te gaan. Conform

bestuurlijke opdracht faciliteren we opvang tot maart 2023. Het is mogelijk dat die einddatum naar later in 2023 verplaatst gaat worden.

Einddatum

01-04-2023

Visieontwikkeling Huishoudelijke hulp en Schoonmaakvoorziening

Het contract loop af per 1 januari 2025. De visie-ontwikkeling vindt plaats in 2023 en daarbij het is het belangrijkste element dat we meer grip willen op onze uitgaven en kosten. Dit onderzoek vindt plaats in 2023 en de feitelijke aanbesteding vindt plaats in 2024.

Einddatum

29-12-2024

Vaststellen lokaal uitvoeringsplan convenant Dementievriendelijk Coevorden; aanpak 'Een tegen eenzaamheid' en vormgeven Mantelzorgondersteuning

Eind 2022 is het 'convenant dementievriendelijk Drenthe' door alle 12 gemeenten ondertekend. Om hieraan lokaal uitvoering te geven, maken we een uitvoeringsplan met meetbare indicatoren waarin een aantal speerpunten genoemd worden met als doel om de bewustwording over het onderwerp dementie te vergroten. We stimuleren dat mensen met dementie en hun mantelzorgers kunnen blijven participeren in de eigen buurt/wijk.

We gaan ook aan de slag met het thema eenzaamheid. We richten de aanpak niet alleen op ouderen, maar ook op groepen waarvan we weten dat eenzaamheid een grote rol speelt. Deze aanpak moet bijdragen aan het eerder signaleren en bespreekbaar maken van eenzaamheid. We geven deze aanpak samen met onze samenwerkingspartners vorm.

Mantelzorg is één van de onderdelen van de Wmo. We stellen een uitvoeringsplan mantelzorgplan vast. Bij het plan worden ervaringsdeskundigen betrokken. Het steunpunt mantelzorg speelt een belangrijke rol bij informatie, advies en ondersteuning van mantelzorgers. Mensen wonen steeds langer zelfstandig thuis waardoor de druk op mantelzorgers toeneemt. We willen overbelasting van de mantelzorg voorkomen. In het plan beschrijven we welke vormen van ondersteuning, zoals bijvoorbeeld respijtzorg we organiseren.

Einddatum

31-05-2023

Draagvlak voor Positieve gezondheid door informatie, advies & inspiratie

In de gemeente Coevorden willen we samen met professionals volgens het gedachtegoed van Positieve gezondheid werken. Stichting Gezond Coevorden zet zich hier de komende jaren voor in en ook vanuit de gemeente Coevorden jagen we dit aan.

In 2023 starten we met het volgende:

- Professionals in de gemeente Coevorden inspireren en trainen in het gedachtegoed van positieve gezondheid

Einddatum

31-12-2026

Verwerken taakstelling binnen bestaande budgetten

We gaan de (resterende) taakstelling in het Sociaal Domein verwerken binnen de bestaande budgetten en sturen om hier zo veel mogelijk binnen te blijven.

Einddatum

31-12-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Bestaanszekerheid

- Ondersteuning van inwoners in hun (financiële) zelfredzaamheid.
- Vergroten van participatie kwetsbare inwoners.
- Doorbreken intergenerationele armoede.

Activiteiten

Minimabeleid aanpassen

In 2023 wordt het minimabeleid aangepast, waarbij de grens van 110% opgehoogd wordt. De inhoudelijke en financiële consequenties worden hierbij in kaart gebracht. De uitkomsten en eventuele adviezen van het onderzoek minimabeleid / energiearmoede van de rekenkamercommissie worden hier in meegenomen.

Einddatum

30-08-2023

Pilot vroegsignalering

Sinds begin 2021 is de Wet Gemeentelijke schuldhulpverlening aangepast en hebben gemeentes meer verantwoordelijkheid in vroegsignalering en het bieden van hulp. Gemeentes ontvangen van signaalpartners een melding over betalingsachterstanden waarbij nog geen escalatie van de achterstanden heeft plaatsgevonden. Met deze pilot, welke valt onder het programma Kansrijk Opgroeien, gaan we het contact met de inwoners intensiever vormgeven. Daardoor wordt meer bekend over de achtergrond van de betalingsachterstanden en kan betere passende ondersteuning worden ingezet. De pilot loopt 2 jaar (1 januari 2022 tot en met 31 december 2023) en er wordt gemonitord wat het resultaat ervan is. Daarbij moet aan het eind van de pilot worden nagegaan of de werkwijze structureel kan worden ingebed in organisatie.

Einddatum

31-12-2023

Versterken en uitbreiden van het pakket schuldhulpverlening; plan van aanpak over het adviesrecht bij beschermingsbewind

Beschermingsbewind is één van de manieren waarop inwoners met financiële problemen geholpen kunnen worden. Vanaf 1 januari 2021 is het adviesrecht voor gemeenten bij schuldenbewind inwerking getreden. Hiermee kan de gemeente meer regie voeren op beschermingsbewind en de samenwerking verbeteren met de bewindvoerderskantoren. Wij onderzoeken op welke manier en wanneer wij gebruik maken van het adviesrecht en maken hiervoor een plan van aanpak.

Einddatum

01-09-2024

Project Energiearmoede

Dit project valt onder het Programma Duurzaamheid. Het doel van dit project is om de energiearmoede te verminderen. Gemeenten dienen de middelen gericht in te zetten om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de hoge energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om energieverbruik te verminderen. Vanuit duurzaamheid wordt er samengewerkt met het sociaal domein.

Einddatum

30-12-2023

Onderzoek en uitvoering intensivering duale trajecten statushouders

Binnen de Wet Inburgering uit 2021 is een belangrijk onderdeel werken of werkervaring opdoen naast de inburgeringslessen. Wij gaan extra inzetten op de intensivering van duale trajecten. In 2023 gaan we daarvoor het door ons ontwikkelde carrousel bij reguliere werkgevers verder uitbouwen. Bij deze werkgevers kunnen statushouders aan de slag om kennis te maken met de

diverse branches die er zijn, werkervaring opdoen, de taal leren en verbeteren, leren van Nederlandse gebruiken en gewoonten en uiteindelijk hopelijk ook betaald aan het werk.

Einddatum

31-12-2024

Onderzoeken van passend aanbod: Re-integratie psychisch kwetsbaren, activering en gezondheidsbevordering

Ruim veertig procent van onze inwoners met een bijstandsuitkering is psychisch kwetsbaar. Samen met belangrijke partners zoals Cosis en de GGZ Drenthe willen wij hiervoor een passend aanbod ontwikkelen. Wij zoeken naar mogelijkheden om hier meer op te sturen. Wij willen in het derde kwartaal van 2023 een passend aanbod voor onze inwoners met een bijstandsuitkering gereed hebben. Wij willen hiermee de kansen op participatie en re-integratie voor onze inwoners vergroten.

Einddatum

02-10-2023

Opstellen visie Beschut Werk

Simpel switchen tussen dagbesteding, beschut werk en regulier werk vinden wij belangrijk. Zodat iedereen mee kan doen in de samenleving en op de arbeidsmarkt op een plek die op dat moment het best passend is. Dit vraagt om een integrale visie op onze dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden met verminderd arbeidsvermogen. Deze ontwikkelen we in 2023. In dit proces betrekken we stakeholders en de raad. En doen we onderzoek naar de mogelijkheden van beschut werk bij een reguliere werkgever.

Dit is de reden dat we de overeenkomst voor de uitvoering van beschut werk met de EMCO voor een korte periode van twee jaren hebben verlengd. En in de afspraken over de taakstelling (2023: 19, 2024: naar verwachting 20) ook al ruimte hebben gecreëerd om buiten de infrastructuur van de EMCO te kunnen plaatsen.

De visie vertalen we in concrete activiteiten. Het uitvoeringsplan, uiterlijk gereed in het tweede kwartaal van 2024, delen we met uw raad.

Einddatum

30-12-2023

Programma Kansrijk Opgroeien

In 2023 zetten we met het programma Kansrijk opgroeien verder in op het herkennen van (intergenerationale) armoedeproblematiek en waar nodig anders handelen. Dit doen we samen met inwoners, ervaringsdeskundigen en de partners in het programma.

In 2023 wordt geadviseerd over borging van projecten zoals de pilots Gezinscoaches en Vroegsignalering problematische schulden. Van andere projecten die zijn geïnitieerd door externe partners wordt nagegaan of voortzetting wenselijk is en of er sprake moet zijn van een structurele financiële bijdrage. Het gaat hier o.a. om Petje Af. Er zijn met de subsidieregeling 'Aanpak Intergenerationele armoede' mogelijkheden voor het starten van nieuwe werkwijzes.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Verenigingsleven

- Versterken van preventie en verkleinen van gezondheidsverschillen.

Activiteiten

Uitvoeren Sport- en Preventieakkoord, waaronder stimuleren en vergroten sportdeelname

We geven invulling aan de afspraken die we hebben gemaakt in het Sport- en preventieakkoord. We stimuleren kinderen in de basisschoolleeftijd lid te zijn van een (sport)vereniging. Hiermee

ondersteunen we de verenigingen die zo belangrijk zijn voor en bijdragen aan een gezond Coevorden. Binnen het akkoord is er ook aandacht voor het stimuleren van een gezonde werkomgeving.

Einddatum

31-12-2024

Realiseren rookvrije sportparken

In het Nationaal Preventieakkoord van 23 november 2018 is afgesproken dat er meer rook- en tabakvrije omgevingen moeten komen. In dit akkoord is een pakket aan maatregelen en acties afgesproken met het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties om in 2040 een rookvrije generatie te realiseren. We gaan daarom actief aan de slag om de sportparken in onze gemeente rookvrij te maken.

Einddatum

31-12-2024

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen Veiligheid en leefbaarheid*

- Vergroting van leefbaarheid en veiligheid.

Activiteiten*Integraal Veiligheids Plan (IVP) vaststellen*

Het integraal veiligheidsplan (IVP) wordt in het voorjaar van 2023 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Hierin worden de ontwikkelingen in het veiligheidsbeleid en de prioriteiten voor de komende jaren opgenomen. De thema's Jeugd & Veiligheid en Ondernijning worden in 2023 uitgewerkt. Andere thema's die in de jaren erna volgen zijn Zorg en veiligheid, Veilig leven en ondernemen, Digitale Veiligheid, Polarisatie en maatschappelijke ontwrichting.

Einddatum

30-06-2023

Uitvoeringsplan Jeugd & Veiligheid

De aanpak Jeugd & veiligheid wordt samen met betrokken collega's en partners opgesteld. Het gaat hierbij om een aanpak vanuit de preventie-, zorg- en veiligheidsketens. Het heeft als doel meer preventief te werken, veilig leven te vergroten, waaronder de aandacht voor het verminderen van middelengebruik en om overlast door problematische jeugd en jeugdgroepen te verminderen. Hierbij hoort het opzetten van een vaste structuur waarbinnen hinder- en overlastsituaties besproken worden en tot actie leiden. Alle partners op één lijn brengen, actief sturen op (de uitvoering van) de aanpak en samen resultaten boeken.

Einddatum

30-06-2023

Opstellen uitvoeringsplan ondernijning

Het uitvoeringsplan Ondernijning wordt met partners opgesteld. Ondernijning gaat om die criminaliteit waarin de onderwereld de reguliere structuren in de samenleving benut om zijn criminele activiteiten te vergroten. Ondernijning is een breed begrip, daarom moeten prioriteiten worden gesteld. Deze worden in samenwerking met partijen als de politie, het Regionaal Informatie en expertisecentrum Georganiseerde criminaliteit (RIEC), belastingdienst vastgesteld. We werken daarbij ook samen met ondernemers in onze gemeente. Onderdeel van het plan is het verbeteren van de signalering, o.a. door training in het herkennen van signalen van ondernijnende criminaliteit.

Einddatum

30-09-2023

Vorbereiding implementatie 'Geweld hoort nergens thuis'

Het Lokaal uitvoeringsplan Geweld Hoort Nergens Thuis wordt opgesteld. Hierin staat waarom we de samenwerkingsketen tegen geweld en kindermishandeling gaan optimaliseren, hoe de aanpak eruit ziet, de huidige stand van zaken, het wettelijk kader, onze doelstellingen en de beoogde resultaten.

Einddatum

31-12-2023

Kwaliteitsverbetering beleid en uitvoering, waaronder woonoverlast en Damoclesbeleid

De basis van de uitvoering van veiligheid binnen de gemeente wordt op orde gebracht. Het gaat hierbij onder andere om Handhaving/inzet boa's waarbij de capaciteit wordt vergroot en een handhavingsplan wordt opgesteld. Ook wordt het uitvoeringsproces APV/bijzondere wetten/evenementenveiligheid verder uitgewerkt waarbij Verbindend besturen één van de uitgangspunten is. Het Damoclesbeleid wordt geactualiseerd en er wordt een verordening Woonoverlast opgesteld. De komende jaren worden ook de APV en het BIBOBbeleid geactualiseerd.

Einddatum

31-12-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Kunst en cultuur

- Vitale culturele gemeente.

Activiteiten

Vaststelling nieuwe kaders voor kunst en cultuur

In het tweede kwartaal van 2023 bieden wij uw raad de nieuwe kaders voor kunst en cultuur aan in de vorm van een beleidsnota. De basis voor dit nieuwe beleid zijn de eerder vastgestelde hoofdlijnen van cultuurbeleid (februari 2022).

Einddatum

30-06-2023

Besluitvorming op onderzoeken Stedelijk Museum Coevorden, Cultuurpodium Coevorden, Synagoge Coevorden

In 2023 nemen wij besluiten op deze onderzoeken op basis van de rapportages die najaar 2022 zijn opgeleverd. We doen dit in verbinding met de drie instellingen. We kijken naar samenhang in de vraagstukken die uit de onderzoeken naar voren komen en mogelijkheden tot samenwerking. We doen vervolgens uw raad voorstellen hierover. De vertaling daarvan in toekomstige activiteiten en investeringen nemen wij mee in de nieuwe kaders voor kunst en cultuur.

Einddatum

31-03-2023

Visie op ondersteuning amateursector

Uit landelijke onderzoeken blijkt dat de amateursector binnen kunst en cultuur hard geraakt is door corona, op een manier die niet te ondervangen is door financiële steun. Dit zien wij ook terug in de gemeente Coevorden. Op provinciaal niveau starten initiatieven om tot ondersteuning van deze sector te komen. We grijpen dit aan als kans om op gemeentelijk niveau ook hiermee aan de slag te gaan. We bepalen onze rol en positie ten opzichte van de amateursector en scheppen op die manier duidelijkheid naar de verenigingen en stichtingen wat zij van ons mogen verwachten. De vertaling daarvan komt terug in de nieuwe kaders voor kunst en cultuur.

Einddatum

30-06-2023

Vernieuwing binnen- en buitenschools cultuuronderwijs

Voor de uitwerking van dit thema uit de hoofdlijnen van cultuurbeleid werken we samen met betrokken partijen uit de samenleving. De betrokkenheid op dit onderwerp is groot. We doen mee in deze beweging: cultuuronderwijs schept de voorwaarden voor toegankelijkheid en inclusiviteit. Met uw raad willen wij in gesprek gaan over dit onderwerp, het belang ervan en de prioriteiten om tot goede voorstellen te komen bij de nieuwe kaders voor kunst en cultuur.

Einddatum

30-06-2023

Doorontwikkeling inzet cultuurcoach

De pilot cultuurcoach wordt geëvalueerd. In 2023 wordt de inzet en rol van de cultuurcoach verder doorontwikkeld.

Einddatum

31-12-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Jeugd en onderwijs

- Sterke sociale infrastructuur;
- Versterking van het opvoed- en opgroei-klimaat;
- Nieuwbouw De Nieuwe Veste;
- Goede onderwijshuisvesting.

Activiteiten

Opstellen uitvoeringsplan Jeugd, waaronder startbijeenkomst normaliseren en demedicaliseren

Creëren van een gemeenschappelijk beeld met onze samenwerkingspartners over de termen normaliseren en demedicaliseren door het organiseren van een brede startbijeenkomst. Vanuit deze bijeenkomst verwachten we gerichte acties op dit onderwerp. Door efficiënter en een meer uniforme werkwijze verwachten we meer grip op onze uitgaven en kosten te krijgen.

Einddatum

31-12-2023

Opstellen preventiemenu doorgaande leerlijn groep 1-8 in lijn met Gezonde School

Het huidige School Preventie Plan (voorlichtingen voor groep (6), 7 en 8 van alle basisscholen) gaan we omzetten naar het Preventiemenu. Vanaf schooljaar 2023/2024 gaan we in dit Preventiemenu een uiteenlopend aanbod aan workshops, activiteiten en clinics voor leerlingen van groep 1 t/m 8 (i.v.m. doorgaande lijn), leerkrachten/intern begeleiders en ouders aanbieden. Het concept plan wordt in het voorjaar van 2023 aan het LEA en aan de scholen voorgelegd.

Einddatum

30-12-2023

Uitvoeren en evalueren pilot 'digitale inclusie'

Samen met de bibliotheek zetten we tijdelijk een DigiTaal coördinator in om een aanpak digitale inclusie te ontwikkelen. Met het doel de digitale vaardigheden van inwoners van onze gemeente te verbeteren. Na afloop van de pilot kijken we of, en in welke vorm, dit een vervolg moet krijgen.

Einddatum

28-06-2023

Uitvoeren en de ketenpartijen verbinden, samenwerking versterken

Een belangrijke activiteit uit het Nationaal Programma Onderwijs is het verbeteren en versterken van de lokale samenwerking. Dit gebeurt middels overleggen en afspraken tussen kinderopvang, bibliotheken, peuterspeelzalen, onderwijs, verenigingen etc.

Einddatum

30-12-2024

Ontwikkelagenda jeugd-onderwijs opstellen met aandacht voor "van leerplicht naar leerrecht"

Vastleggen van gezamenlijke doelstellingen met een planning in een ontwikkelagenda jeugd en onderwijs. De doelstellingen worden gezamenlijk met onderwijs, kinderopvang, voorveld jeugd en gemeente opgesteld.

Einddatum

31-12-2023

Samenwerking voorveld versterken

De focus binnen het voorveld (MWC, GGD, Icare JGZ) ligt aankomend jaar op verdere (door)ontwikkeling, leren, verbeteren en bijstellen. Klanten worden actief betrokken om na te gaan of de zorg goed is afgestemd op de vraag en behoeften.

Einddatum

30-11-2023

Groene schoolpleinrevolutie

Samen met een aantal scholen in de gemeente Coevorden gaan we aan de slag met het project Groene Schoolpleinrevolutie. In 2023 gaan we de St Willibrordusschool en Brede School SOM ondersteunen, adviseren en faciliteren bij de planvorming, uitwerking en implementatie van een groen schoolplein.

Einddatum

31-12-2023

Onderwijsachterstandenbeleid 2023 -2026

Het onderwijsachterstandenbeleid 2020-2022 wordt geactualiseerd naar het nieuwe achterstandenbeleid 2023-2026.

Einddatum

01-07-2023

Nadere besluitvorming De Nieuwe Veste

In 2023 zal verdere besluitvorming en voorbereiding plaatsvinden over de nieuwbouw van De Nieuwe Veste.

Einddatum

31-12-2023

Uitvoering Integraal HuisvestingsPlan

De komende jaren gaan we samen met alle partners aan de slag met de projecten die we in het Integraal HuisvestingsPlan hebben opgenomen. Hiermee geven we een impuls aan de kwaliteit van de onderwijshuisvesting.

Einddatum

31-12-2026

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Werkloze jongeren	%	2020	2,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	7,0%
Niet sporters	%	2020	55,8%
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	338,9
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	346,5
Jongeren met delict voor rechter	%	2020	0,0%
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	1,4%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	12,1%
Jongeren met jeugdreclassering	%	2020	0,2%
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	-
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	23,00
Netto arbeidsparticipatie	%	2020	65,2%
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-18 jaar	per 1.000 jongeren*	2021	7,00
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2021	2,0%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2021	700,0

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Rijlabels	2023	2024	2025	2026
Lasten	51.554	50.894	49.336	49.238
Algemene voorzieningen	2.720	2.606	2.346	2.346
Gezondheidszorg	858	821	852	821
Individuele voorzieningen	10.727	10.646	10.509	10.508
Individuele voorzieningen Jeugd	9.951	9.624	8.774	8.774
Inkomen	12.736	12.736	12.736	12.736
Kunst en cultuur	1.188	1.187	1.087	1.087
Leerlingenvervoer	739	739	739	739
Onderwijs	1.616	1.466	1.466	1.466
Participatie	5.706	5.742	5.552	5.489
Preventie	1.268	1.269	1.269	1.269
Sport en zwembaden	1.446	1.459	1.455	1.452
Veiligheidsbevorderende maatregelen	2.599	2.599	2.550	2.550
Baten	-13.269	-13.005	-12.805	-12.745
Algemene voorzieningen	-214	-100	0	0
Gezondheidszorg	-60	-60	-60	0
Individuele voorzieningen	-355	-355	-355	-355
Inkomen	-11.029	-11.029	-11.029	-11.029
Kunst en cultuur	-104	-104	-4	-4
Leerlingenvervoer	-4	-4	-4	-4
Onderwijs	-1.293	-1.143	-1.143	-1.143
Sport en zwembaden	-162	-162	-162	-162
Veiligheidsbevorderende maatregelen	-48	-48	-48	-48
Eindtotaal	38.284	37.889	36.531	36.493

Programma 4 | Eigenheid dorpen en wijken

We pakken zaken op vanuit het perspectief van onze dorpen, wijken en het prachtige buitengebied dat deze met elkaar verbindt. We blijven ontwikkelen en investeren in de competenties en het gedrag van onze medewerkers en in ons instrumentarium, om een betrouwbare en benaderbare eerste overheid voor onze inwoners en maatschappelijke partners te zijn.

Beleidskaders

Voor het programma Eigenheid dorpen en wijken zijn de volgende documenten van belang:

- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Gebiedsgericht werken

In het kader van het programma *Eigenheid dorpen en wijken* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Werken aan een inhoudelijke kwaliteitsverbetering van het beleid en uitvoering geven aan het gebiedsgericht werken;
- Toegeruste medewerkers op samenwerken met inwoners, partners en collega's;
- Verbeteren van de woonkwaliteit en leefbaarheid in dorpen/wijken.

Activiteiten

Doorontwikkelen rol en positioneren gebiedsgericht werken

Het maken van een behoeftescan (intern en extern) in het eerste halfjaar 2023. Op basis van de uitkomsten van de behoeftescan aanpassingen en implementatie in 2023.

Einddatum

31-12-2023

Gebiedsvisie met dorp Schoonoord ontwikkelen

Samen met woonservice, dorpsbelang en gemeente ontwikkelingen op elkaar afstemmen en gezamenlijke kansen pakken. Bijvoorbeeld rondom verduurzaming, woningbouw en herinrichting oude schoollocaties.

Einddatum

31-12-2023

Resultaten haalbaarheidsonderzoek MFA Schoonoord presenteren en vervolgacties instellen

Een externe partij onderzoekt de haalbaarheid van een Multifunctionele accommodatie in Schoonoord. De haalbaarheidsstudie is eind oktober 2022 klaar. Uit het onderzoek moet blijken of er voldoende draagvlak is voor een MFA in Schoonoord. Mocht dat niet het geval zijn, dan lijkt een krachtband te beste optie. Hierin worden de 2 basisscholen en de kinderopvang geclusterd. Het staat namelijk vast dat de huidige locaties van de scholen niet meer volstaan.

Einddatum

31-12-2023

Opstellen langetermijnvisie sportaccommodaties

Opstellen langetermijnvisie sportaccommodaties: Onderzoeken, opstellen en vaststellen visie.

Einddatum

31-12-2024

Stimuleren van dorps- en wijkvisies

We willen dorps- en wijkvisie stimuleren en kansen benutten met een gemeentelijke investeringsagenda. Er vindt matching plaats tussen de visies en de gemeentelijke plannen.

Einddatum

31-12-2026

Doorontwikkeling stimuleringsfonds

In 2023 gaan we aan de slag met de doorontwikkeling van het stimuleringsfonds en de dorpsbudgetten.

Einddatum

31-12-2026

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden

Wat mag het kosten?*Bedragen x € 1.000*

Rijlabels	2023	2024	2025	2026
Lasten	740	739	647	636
Economische structuurversterking	92	92	0	0
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	610	610	610	610
Wonen en leefomgeving	37	37	37	26
Baten	-4	-4	-4	-4
Wonen en leefomgeving	-4	-4	-4	-4
Eindtotaal	736	735	643	632

Programma 5 | Fundering voor de toekomst

We willen een flexibele en wendbare organisatie waar mensen, systemen en processen doelmatig en elkaar versterkend zijn georganiseerd. Coevorden is een financieel gezonde gemeente, dat willen we inzetten en borgen voor onze inwoners, nu en in de toekomst!

Beleidskaders

Voor het programma *Fundering voor de toekomst* zijn de volgende documenten van belang:

- Buitenspel
- Coalitieakkoord "Gewoon doen!"
- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe
- Kadernota integriteit Coevorden 2016
- Beleidsindicatoren Bestuur en Organisatie

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Financieel gezond

- Financieel gezond blijven, realistisch begroten en wendbaar zijn voor de toekomst.

Activiteiten

Middelen beschikbaar stellen op basis van vastgesteld beleid.

De middelen in onze begroting worden beschikbaar gesteld op basis van afgewogen beleid en voorzien van een financiële onderbouwing.

S. Stegen

Einddatum

31-12-2023

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Toekomstbestendige organisatie

- Informatie (en processen) duurzaam en veilig inrichten ten behoeve van governance en datagedreven werken;
- Onze (online) dienstverlening en processen zijn ingericht van vraag tot oplossing;
- Personeel is toegerust vitaal en duurzaam inzetbaar, passend bij de vraagstukken die voorbij komen;
- De organisatie blijft een aantrekkelijke werkgever in een uitdagende arbeidsmarkt.

Activiteiten

Uitvoeren crisisoefening en opstellen continuïteitsplan

We gaan crisisoefeningen uitvoeren en een continuïteitsplan opstellen, bijvoorbeeld in het geval van een 'hack'.

Einddatum

31-12-2023

Vorbereiding organisatie op datagedreven werken

We gaan de organisatie voorbereiden op datagedreven werken. Hierbij hebben we aandacht voor systemen, gedrag, vergroting van bewustzijn, het inbedden van processen, beleid en visies. Daarvoor zal in 2023 een aantal activiteiten worden uitgevoerd.

In 2023 zullen op basis van diverse op te leveren adviezen komende uit het Programma TBO een beleidskader worden opgesteld rondom de inzet van datagedreven werken in de organisatie Gemeente Coevorden.

Hiervoor zal in 2023 een aanbesteding worden gelopen waarin alle eisen die voorwaardelijk zijn voor datagedreven werken worden meegenomen. De uitkomst van deze aanbestedingsprocedure in 2023 is een toekomstbestendig datawarehouse.

Einddatum

Organisatiebreed bewustwording informatieveiligheid borgen

De activiteiten, die sinds 2021 zijn opgestart, waaronder phishingtests, een e-learning platform, mystery guest, introductie op informatieveiligheid voor nieuwe medewerkers, worden voorgezet in vergelijkbare vorm en er wordt ook voor bestaande medewerkers meermaals een activiteit rondom bewustwording georganiseerd.

Einddatum

31-08-2023

Dienstverleningsprocessen verbeteren

In 2023 gaan we verder met de doorontwikkeling van het KCC en Burgerzaken en de algehele dienstverlening. Om feedback te krijgen op het functioneren van de gemeentelijke organisatie gaan we vanaf Q1 met een klanttevredenheidsonderzoek werken.

R. Bergsma

Einddatum

31-12-2023

Lancering nieuwe website

Een nieuwe website voor gemeente Coevorden wordt gelanceerd, waarmee de dienstverlening en informatie voor inwoners en bedrijven beter kan aansluiten bij behoeften.

R. Bergsma

Einddatum

01-04-2023

Besturingsfilosofie en leiderschap sluiten op elkaar aan

We bieden ruimte voor groei naar de gewenste situatie. Onze besturingsfilosofie en de leiderschapsstijl in onze organisatie sluiten hierop aan. We zorgen voor een heldere werkwijze in opgaveverkenning- opdrachtgever- en opdrachtnemerschap. We willen dat ons leiderschap dienend is en faciliterend aan onze medewerkers, zodat zij in staat zijn zelfstandig en met verantwoordelijkheden laag hun werkzaamheden te doen. Het gaat om koers duiden, kaders geven, faciliteren en bijsturen.

Einddatum

31-12-2023

Onderscheidend vermogen duidelijk maken

Als werkgever willen we onderscheidend zijn. Kernpunten zijn: het programma Werken Beweegt, de secundaire arbeidsvoorwaarden en de weerbaarheid van de organisatie als het gaat om ondermijning en integriteit.

Einddatum

31-12-2024

Verbreden en verdiepen werkgeversmerk

We gaan aan de slag met het verbreden en verdiepen van ons werkgevers merk en arbeidscommunicatie om het aan te laten sluiten bij DNA van de organisatie.

R. Bergsma

Einddatum

31-12-2023

Ontwikkelingsmogelijkheden voor personeel bieden

We willen een flexibele en wendbare organisatie zijn waar mensen, systemen en processen doelmatig en elkaar versterkend zijn georganiseerd, zodat de organisatie op de goede manier kan inspelen op de veranderende omgeving met complexer wordende vraagstukken en waar medewerkers werken die bewust kiezen voor het zich inzetten voor de samenleving.

We willen meer aandacht en focus op het welzijn van onze medewerkers. We hebben daarvoor twee pijlers onderscheiden om dit te realiseren. Pijler Personeel draagt zorg voor voldoende, goede mensen door onze medewerkers te binden en boeien. De pijler Processen en data zorgt voor het versterken van procesmanagement en -sturing. De doelen binnen de twee pijlers hebben onderling een sterke wederzijdse afhankelijkheid van elkaar.

R. Bergsma

Einddatum*Procesmanagement met KPI's en sturing inrichten*

Organisatie-breed is eenduidig procesmanagement ingericht, met een duidelijke procesarchitectuur, kaders en de samenhang tussen processen is in beeld gebracht. Hiermee kunnen de komende jaren (end to end)processen beschreven en bestuurd worden.

Einddatum

31-12-2022

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen De raad in zijn kracht*

- Doorontwikkeling van het samenspel op twee niveaus: in de raad, en tussen raad, college en organisatie;
- Raad aan de voorkant: experimenteren met het inbrengen van procesnotities.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,85
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,81
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	€ 669
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom		
	+ totale kosten inhuur externen	2022	3,45%
Overhead	% van totale lasten	2022	10,69%

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Rijlabels	2023	2024	2025	2026
Lasten	34.291	33.418	33.193	33.170
Bedrijfsvoering	31.725	30.852	30.597	30.574
Bestuurlijke samenwerking	271	271	271	271
Burgemeester en wethouders	1.218	1.218	1.218	1.218
Burgerzaken	310	310	340	340
Gemeenteraad en commissies	768	768	768	768
Baten	-594	-579	-624	-624
Bedrijfsvoering	-63	-63	-63	-63
Burgemeester en wethouders	-117	-117	-117	-117
Burgerzaken	-414	-399	-444	-444
Eindtotaal	33.697	32.839	32.569	32.546

Programma 6 | Financiën en dekkingsmiddelen

Beleidskaders

Voor het programma Financiën en dekkingsmiddelen zijn de volgende documenten van belang:

- Nota activabeleid
- Nota financieel beleid
- Nota grondbeleid
- Nota lokale heffingen
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota verbonden partijen
- Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
WOZ-waarde woningen*	€	2021	€ 224.000
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2022	€ 954
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2022	€ 1.004
<i>*voor belastingjaar 2022 geldt peildatum 01-01-2021</i>			

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Rijlabels	2023	2024	2025	2026
Lasten	3.050	6.064	7.847	7.444
Algemene baten en lasten	2.496	4.368	6.132	5.915
Financiering en dividend	329	1.472	1.490	1.304
Heffing gemeentelijke belastingen	106	106	106	106
Inning gemeentelijke belastingen	118	118	118	118
Baten	-89.070	-90.982	-90.340	-85.330
Algemene baten en lasten	-177	0	0	0
Algemene uitkering gemeentefonds	-76.515	-77.461	-76.731	-71.906
Financiering en dividend	-915	-2.058	-2.076	-1.890
Heffing gemeentelijke belastingen	-11.408	-11.408	-11.478	-11.478
Inning gemeentelijke belastingen	-55	-55	-55	-55
Eindtotaal	-86.021	-84.918	-82.494	-77.886

Financiële begroting

Financiële hoofdlijnen

De gemeente Coevorden heeft de afgelopen jaren een goede financiële positie opgebouwd. Een gezonde financiële huishouding betekent dat risico's kunnen worden afgedekt met voldoende weerstandvermogen. Een belangrijk uitgangspunt in ons financieel beleid is dat we meerjarige kosten dekken met meerjarige dekkingsmiddelen. Incidentele kosten kunnen met incidentele middelen worden afgedekt. Daarnaast worden gemeentelijke belastingen in de basis alleen met een prijsindex verhoogd.

Naast dit principe vinden wij een stabiele en beheersbare vermogenspositie van belang. Dat komt tot uitdrukking in de verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen. We hebben in onze Nota Financieel Beleid afgesproken dat deze verhouding, de solvabiliteit, tussen de 30% en 40% zijn. Deze solide basis willen we graag in stand houden. Om onze vermogenspositie op peil te houden, storten wij jaarlijks € 2 miljoen in de algemene reserve. De komende jaren willen we dit principe vasthouden tenzij de solvabiliteit buiten de afgesproken bandbreedte komt.

Voor het realiseren van opgaven en ambities zijn investeringen nodig. Hierbij moet gedacht worden aan de nieuwbouw van De Nieuwe Veste, het programma voor de Binnenstad, ontwikkelingen in het kader van Duurzaamheid en het versterken van de ambtelijke organisatie. Ook zijn er diverse landelijke ontwikkelingen waarvan de effecten nog niet duidelijk zijn. Enkele belangrijke ontwikkelingen die we willen noemen zijn de Hervormingsagenda Jeugd, het 'stikstof-dossier' en de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023. We krijgen daarnaast vanaf 2026 te maken met een forse inkomstendaling. Het jaar 2026 lijkt daarmee een 'ravijnjaar' te worden als gevolg van een aanpassing van de financieringssystematiek van het gemeentefonds. De gesprekken tussen gemeenten en het Rijk zijn hierover gaande. Niettemin kijken we door onze solide financiële positie met vertrouwen naar de toekomst.

Tegelijk hebben we momenteel te maken met inflatiecijfers die we in Nederland lange tijd niet gekend hebben. Voor de kosten die boven de reguliere loon- en prijsindexen uit gaan hebben we een stelpost opgenomen. Periodiek monitoren we of de stelpost toereikend is voor de kostentoeename. Een eventueel overschot vloeit terug naar de algemene reserve. Een eventueel tekort wordt gedekt uit de algemene reserve of aanvullende maatregelen.

Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2023-2026

Wij hebben de begroting opgebouwd vanuit de Kaderbrief 2023. In de Kaderbrief is een vooruitblik op hoofdlijnen op de financiën in 2023-2026 opgenomen. Deze hoofdlijnen hebben wij nader uitgewerkt in de begroting die voor u ligt. Waar er in de uitwerking verschillen optreden of nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan, laten wij onderstaand de effecten ten opzichte van de Kaderbrief zien. Het saldo van de voorliggende begroting is in alle jaren positief met uitzondering van jaar 2026. Hier komt tot uitdrukking het reeds eerder genoemde 'ravijnjaar'.

ACTUALISATIE MEERJAREN-PERSPECTIEF				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Saldo Kaderbrief 2023	4.108	5.671	6.482	464
Mutaties Programmabegroting 2023				
<i>Ontwikkeling inkomsten</i>				
Septembercirculaire	1.437	1.047	-405	1.027
Belastingen, huren en pachten	61	134	114	114
<i>Ontwikkeling uitgaven</i>				
Loon- en prijsontwikkelingen	-885	-885	-885	-885
Motie groenonderhoud	-250	-250	-250	-250
Effecten halfjaarrapportage 2022	-187	-187	-187	-187
Meerjaren investerings programma	-26	-4	-4	-59
Nieuwbouw De Nieuwe Veste				-1.206
Kleine verschillen, correcties en afrondingsverschillen	13	-116	-58	-41
	Saldo mutaties	163	-261	-1.675
		-1.487		
Nieuw saldo meerjarenraming	4.271	5.410	4.807	-1.023

Uitgangspunten van deze begroting

- Voor de ontwikkeling van prijzen en subsidies hebben wij de budgetten geïndexeerd met 2,3%. Dit is het vastgestelde indexcijfer in de Kaderbrief 2023.
- De loonsom is gebaseerd op het indexcijfer van het Centraal Planbureau zoals wij bij de Kaderbrief 2023 hebben vertaald. Dit is de 'loonvoet sector overheid'. In de CEP-raming van maart 2022 is een verwachting opgenomen van 3,6% in 2023. De huidige CAO loopt af per 1 januari 2023. Als gevolg van de huidige inflatiecijfers worden inmiddels in diverse sectoren CAO's afgesloten met loonontwikkelingen van 8% tot 12%. Wij hebben daarom een inschatting gemaakt van de financiële effecten op basis van 8%. In de meerjarenbegroting is vanaf 2023 een stelpost van € 1,6 miljoen opgenomen. Ten tijde van de samenstelling van deze begroting lopen de onderhandelingen over een nieuwe CAO nog.
- Onze inkomsten uit belastingen, leges, heffingen, huren en pachten hebben wij geïndexeerd met 2,3%. zoals vastgesteld in de Kaderbrief 2023. Waar wij in de uitwerking in deze begroting afwijken van dit percentage, hebben wij dit vermeld en toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.
- Onze begroting is gebaseerd op constante prijzen. Dat betekent dat wij onze inkomsten en uitgaven voor de komende vier jaren hebben begroot op basis van het prijspeil van 2023. Jaarlijks berekenen en begroten wij het effect van inflatiecorrectie op onze inkomsten en uitgaven.
- De rente die wij toerekenen aan investeringen is 1,5%. Dit is onze vaste interne rekenrente.
- Wij verwachten in 2023 geen aanvullende langlopende leningen aan te moeten trekken. Meer informatie over onze leningenportefeuille staat in de paragraaf financiering.
- De effecten van de septembercirculaire van het gemeentefonds zijn in de Programmabegroting 2023 verwerkt.
- Wij hebben het structurele effect van de Halfjaarrapportage 2022 verwerkt in de Programmabegroting 2023. Dit betreft met name CAO-ontwikkelingen.
- Voor de jaren 2023 tot en met 2026 is afgesproken dat de gemeenten voor de extra middelen voor Jeugdhulp, een stelpost mochten opnemen in de begroting van nog te ontvangen middelen. Deze stelpost heeft gemeente Coevorden ook opgenomen. Vanuit behoedzaamheid gold hiervoor een maximum van 75%. De compensatie 2023 is in de meicirculaire 2022 echter volledig gegeven, dus 100%. Voor de jaren 2024 t/m 2026 geldt dit nog niet. Wij hanteren voor deze jaren nog steeds de stelpost van 75%.

- Jaarlijks is bij het Rijk sprake van onderuitputting op het BTW-compensatiefonds. Jaarlijks ontvangen wij in de meicirculaire daarom een bedrag uit het gemeentefonds. De hoogte van dat incidentele voordeel is onzeker. Daarom zijn wij voorzichtig en hebben wij in de begroting géén te ontvangen bedrag geraamd.
- De jaarschijf 2025 vormde de basis voor de nieuwe jaarschijf 2026. Wij hebben cyclische ritmes en kapitaallasten geactualiseerd.

Stelpost voor onvoorziene uitgaven

Wij hebben een stelpost voor uitgaven die onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn. Deze stelpost bevat jaarlijks € 100.000. Bij uitgaven gedurende het jaar, die aan de hier genoemde criteria van de drie 'O's voldoen, kunnen wij een beroep doen op dit budget. Als dit aan de orde is, dan informeren wij uw gemeenteraad hierover in de Halfjaarrapportage 2023, een separaat raadsvoorstel of in de verslaggeving in het Jaarverslag 2023.

Stelpost vervangingsinvesteringen

Wij hebben een stelpost voor vervangingsinvesteringen. Het volume van deze stelpost is € 100.000 voor de jaren 2024, 2025 en 2026. Dit bedrag is beschikbaar voor reguliere vervangingsinvesteringen in onze openbare ruimte, tractiemiddelen, huisvesting, facilitaire zaken en ICT. Onder het kopje 'Ontwikkelingen uitgaven' in dit hoofdstuk staat de opbouw van deze stelpost in tabelvorm weergegeven.

Ontwikkeling inkomsten

Wij hebben de inkomsten voor 2023 geactualiseerd. Dit betreft onder andere de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire. Ook hebben wij de inkomsten uit belastingen en leges geactualiseerd. Onderstaand treft u de ontwikkeling van de inkomsten aan, zoals deze zijn gewijzigd ten opzichte van het beeld dat wij bij de Kaderbrief 2023 hadden.

De septembercirculaire

Jaarlijks verschijnen er doorgaans drie gemeentefondscirculaires: in mei, september en december. De circulaire van mei vertaalt de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september vertaalt de Miljoenennota en de circulaire van december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De septembercirculaire is dus de tweede circulaire van dit jaar.

EFFECTEN SEPTEMBERCIJRAIRE				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Uitkeringsfactor				
Accresontwikkeling	781	952	1.038	1.151
Nominaal effect i.v.m. constante prijzen	-	-798	-1.369	-1.718
Eenmalige rijksbijdrage financieringsystematiek	-	-	-	1.821
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor	47	11	-11	63
Ontwikkeling uitkeringsbasis				
Ontwikkeling uitkeringsbasis	474	291	171	57
Hoeveelheidsverschillen	150	157	160	148
Taakmutatie				
Bijdrage centrale financiering GDI	-15	-16	-16	-15
<i>Subtotaal</i>	1.437	597	-27	1.507
Middelen Jeugdzorg				
Jeugdzorg mutatie stelpost (coalitieakkoord)	-	450	-378	-480
Jeugdzorg; Besparingen Rijk Hervormingsagenda	-	-200	-1.000	-1.000
Jeugdzorg; Kostenverlaging Hervormingsagenda	-	200	1.000	1.000
<i>Subtotaal</i>	-	450	-378	-480
Subtotaal centraal	1.437	1.047	-405	1.027
Taakmutaties				
Asiel (inburgering)	85	66	-	-
Participatie IPS Regeling	-20	-	-	-
Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten	-61	-63	-66	-61
IU/DU/SU				
Wet kwaliteitsborging bouw (wkb)	39	39	39	39
Subtotaal decentraal	43	42	-27	-22
Totaal effecten septembercirculaire	1.480	1.089	-432	1.005

Toelichting op de septembercirculaire

Accresen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit wordt de accresontwikkeling genoemd.

Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. Kort na de meicirculaire 2022 is overeengekomen dat het volume accres voor de jaren 2022 tot en met 2025 wordt bevroren. Vanaf 2026 wordt geen volume accres meer verstrekt, dan alleen nog maar nominaal accres voor loon- en prijsontwikkeling. Voor alle jaren vanaf 2023 is sprake van een lichte opwaartse bijstelling van het nominale accres.

Eenmalige rijksbijdrage 2026

Het Rijk werkt met gemeenten aan een nieuwe financieringsmethodiek vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet eenmalig € 1 miljard extra in 2026 beschikbaar. Voor de gemeente Coevorden is dit ruim € 1,8 miljoen.

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis is positief

In deze circulaire zijn de nieuwe ramingen verwerkt van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. De mutaties worden voornamelijk veroorzaakt door stijgende Woz-waarden ten opzichte van de meicirculaire 2022.

De hoeveelheidsverschillen zijn positief

Diverse landelijke aantallen zijn bijgesteld. Denk aan bijstandsontvangers, omgevingsadressendichtheid en bedrijven. Dat heeft een stijging van de uitkering tot gevolg. Dit heeft een positief effect voor onze gemeente en is in deze circulaire verwerkt.

Extra rijksbijdrage jeugdzorg

Er is overeenstemming gekomen dat gemeenten zowel de extra rijksbijdragen als de geplande bezuinigingen voor 100% in de begroting 2023 en meerjarenraming mogen opnemen. Voorheen was dit 75%. Voor de jaren na 2026 blijft onduidelijk of gemeenten 100% mogen ramen. Dit is nog niet opgenomen in de richtlijnen van de provinciale toezichthouder.

Het totaal beschikbare bedrag is € 1,828 miljard. Het bedrag van dossiers bezuinigingen en aftrekposten waar overeenstemming over is, staat voor 2023 op € 374 miljoen en loopt op tot iets meer dan € 1,0 miljard voor 2026. Er is ook nog een lijst met dossiers zonder overeenstemming, hierover is nog geen duidelijkheid.

Voor 2023 heeft de gemeente Coevorden bij de Kaderbrief 2023 (meicirculaire 2022) reeds € 669.000 op de post Jeugdzorg bijgeraamd. Dit is in overeenstemming met de huidige informatie. Voor 2024 is er een stelpost van € 2 miljoen opgenomen. Voor 2025 en verder een stelpost van € 1,85 miljoen. Op basis van de meest actuele informatie dienen wij deze stelposten aan te passen. Voor 2024 is dit een positief effect, voor 2025 en 2026 is dit een negatief effect.

Hervormingsagenda Jeugdzorg

Het Rijk verwacht voor gemeenten een extra besparing in het jeugddomein van in 2024 € 100 miljoen, olopend naar € 500 miljoen in 2025 en 2026 en structureel € 511 miljoen vanaf 2027. Dit als aanvulling op de beoogde Hervormingsagenda. De besparing is een rijksverantwoordelijkheid. Het gaat om maatregelen waarbij gemeenten minder middelen nodig hebben of alternatieve inkomsten kunnen genereren. Provinciale toezichthouders stellen als eis dat gemeenten expliciet een daling van de uitgaven moeten ramen in de begroting voor Jeugdzorg ter waarde van ons aandeel. Tevens moeten wij vanaf 2024 rekening houden met de voorgenomen besparing. Op deze manier loopt de extra korting budgettair neutraal.

Taakmutaties

- Voor maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden ontvangen wij een bijdrage.
- Voor de uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten wordt met ingang van 2023 structureel € 27,2 miljoen uit de algemene uitkering uitgenomen ten behoeve van de uitvoeringskosten van de SVB van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Na vier jaar (2026) wordt deze afspraak geëvalueerd.

IU/DU/SU

De gemeenten ontvangen in 2022 een incidentele bijdrage voor de noodzakelijke voorbereiding die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) vanaf 1 januari 2023. Daarnaast ontvangen de gemeenten na inwerkingtreding een jaarlijkse bijdrage (tot en met 2026) voor het uitvoeren van de Wkb-taken.

Belastingen en leges

In de kaderbrief hebben wij de opbrengsten uit de belastingen en leges verhoogd met 2,3% prijsindex. Dit leidt tot een verhoging van de inkomsten met € 215.000. Dit is de verhoging van de Ozb en forensenbelasting en leidt tot vrije begrotingsruimte. Deze inkomsten zijn een algemeen dekkingsmiddel. Wij hebben ook de huren en pachten met 2,3% prijsindex verhoogd conform de kaderbrief. Hier is een bedrag van € 30.000 mee gemoeid. In de paragraaf lokale heffingen gaan wij nader in op de ontwikkeling van de tarieven en laten wij een aantal rekenvoorbeelden zien. Ten opzichte van de Kaderbrief doen zich de volgende ontwikkelingen voor.

ONTWIKKELING INKOMSTEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Onroerende zaakbelastingen	71	71	71	71
Leges omgevingsvergunningen	38	38	38	38
Leges reisdocumenten	-48	25	5	5
Totaal	61	134	114	114

Ontwikkelingen uitgaven

Wij informeren u over de ontwikkeling van de volgende uitgaven:

- Loon- en prijsontwikkelingen;
- Autonome ontwikkelingen;
- Verbonden partijen;
- Meerjaren Investerings Programma;
- Overige ontwikkelingen.

Lonen en prijzen

Gezien de onzekerheid over de uitkomst van de CAO-onderhandelingen, door de hoge inflatiecijfers, gaan wij uit van een CAO verhoging ter grootte van € 1.600.000 vanaf het jaar 2023 en verder. Bij de Kaderbrief 2023 hebben wij structureel € 715.000 op een stelpost geplaatst. Deze stelpost dient op basis van de meeste actuele informatie verhoogd te worden met € 885.000 ter dekking van de verwachte CAO verhoging.

Naast de onzekerheid van de CAO verhoging zijn ook de premies van ABP nog niet definitief. De premieprognose geeft aan dat het ouderdoms- en nabestaandenpensioen stijgt van 25,9% naar 29,1%, maar de premie voor de VPL-regeling (3%) zal vervallen. De door ABP afgegeven prognoses hebben wij nog niet verwerkt aangezien deze in de loop van het jaar nog kunnen veranderen door nieuwe pensioenwetgeving, hoogte van inflatie en aanpassingen van grondslagen.

Motie groenonderhoud

In 2022 is invulling gegeven aan de motie "uitvoeren groenonderhoud op acceptabel niveau in dorpen en wijken" (2021-38). Het onderhoud groen (plantsoenen) in centra-gebieden wordt nu uitgevoerd op hoger niveau. Voor de renovatie van plantsoenen zetten wij jaarlijks € 50.000 van het beschikbare budget in om deze plantsoenen naar een hoger niveau te brengen. Ook zal worden getracht om binnen het beschikbare budget de veegcapaciteit omhoog te brengen, dit onderzoek loopt op dit moment. De structurele effecten hebben wij verwerkt in de programmabegroting 2023.

Effecten halfjaarrapportage 2022

Het structurele effect uit de halfjaarrapportage betreft voor het grootste deel een bijstelling als gevolg van CAO-ontwikkelingen. Bij de Kaderbrief 2021 hadden wij een stelpost opgenomen van € 604.000 voor loonontwikkelingen. Hierbij zijn we uitgegaan van een verhoging van het salaris met 3,1%. Bij de samenstelling van de Programmabegroting 2022 hebben wij dit vervolgens als uitgangspunt genomen. In het principeakkoord wat de bonden hebben bereikt is onder andere opgenomen een 1,5% loonverhoging per 01-12-2021 en 2,4% per 1 april 2022. De balanspost ter dekking van deze kosten was hierdoor niet toereikend. Structureel vallen deze kosten € 157.000 hoger uit.

Voor het groenonderhoud van gebied Ossehaar zijn extra financiële middelen benodigd van € 30.000. In verband met garanties wordt het groenonderhoud in eerste instantie uitgevoerd door derden. Hierna zal het groenonderhoud als reguliere werkzaamheden behandeld worden. Deze extra middelen zijn bij de halfjaarrapportage 2022 structureel beschikbaar gesteld.

Meerjaren Investerings Programma (MIP)

Wij hebben de investeringen voor de komende vier jaar geactualiseerd. Het gaat bijvoorbeeld om de toevoeging van nieuwe investeringen, het vrijvallen van oude (afgeschreven) investeringen en het opschuiven van reeds geplande investeringen. Dit leidt tot wijzigingen in de kapitaallasten van rente en afschrijving. Onderstaand treft u een samenvatting van de mutaties aan. Onder de tabel lichten wij de mutaties, de vrijval en de omvang van de stelpost vervangingsinvesteringen toe.

VERVANGINGSINVESTERINGEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
a. Volume stelpost vervangingsinvesteringen	42	242	243	243
b. Actualisatie investeringen 2023-2026				
Tractie	8	-2	-2	40
Openbare ruimte	12	47	46	64
Huisvesting	12	9	9	29
Sport	-2	-2	-2	-1
Overige	3	3	3	5
Onderwijshuisvesting Sleen				-139
Onderwijshuisvesting De Nieuwe Veste				-200
Subtotaal mutaties	33	54	54	-202
Saldo stelpost inclusief mutaties (a+b)	74	296	296	41
c. Aanpassing volume stelpost				
Beschikbaar voor reguliere vervangingsinvesteringen	100	100	100	100
Beschikbaar voor De Nieuwe Veste		200	200	
Nieuwe volume stelpost	100	300	300	100
Ottrekking te kort aan begrotingsresultaat (a+b-c)	-26	-4	-4	-59

Verbonden partijen

Wij hebben de financiële vertaling van de kaderbrieven en ontwerpbegrotingen van onze verbonden partijen verwerkt zoals wij deze in de Kaderbrief 2023 aan u hebben gepresenteerd. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen die tot verschillen ten opzichte van deze kaderbrief leiden.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen van de Kaderbrief 2023 hebben wij verwerkt. Dit betreft enkele ontwikkelingen op kosten in het Sociaal Domein (Wmo en Jeugd) en het Minimabeleid. Daarnaast is er in verband met het stoppen van twee bestuursleden, sprake van een wachtgeldregeling en begeleidingskosten. Ten opzichte van de kaderbrief is er geen sprake van nieuwe autonome

ontwikkelingen.

Structureel evenwicht en vrije begrotingsruimte

Vrije begrotingsruimte

Ruimte binnen de bestaande begroting, zogenoemde begrotingsoverschotten, begroten wij op een specifieke stelpost. Door de vrije begrotingsruimte separaat in beeld te brengen en te monitoren, heeft uw raad en ons college eenvoudig inzicht in de vrij beschikbare ruimte in de begroting. Gedurende het begrotingsjaar kunnen voorstellen voor nieuw beleid en/of tussentijdse resultaten van de Halfjaarrapportage ten gunste of ten laste van deze stelpost gebracht worden. Aan het eind van het begrotingsjaar valt het eventuele voordelige saldo vrij in de jaarrekening.

Wij voegen het saldo van deze begroting toe aan de stelpost vrije begrotingsruimte. Het totale bedrag op deze stelpost is als volgt.

SALDO BEGROTING EN VRIJE RUIMTE				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Nieuwe saldo meerjarenbegroting	4.271	5.410	4.807	-1.023
Stelpost vrije begrotingsruimte		630	1.709	1.709
	4.271	6.040	6.516	686

Structureel en reëel begrotingsevenwicht

Een gezonde financiële positie betekent onder andere dat onze inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn en wij onze budgetten reëel (volledig, realistisch en haalbaar) begroten. Dit is structureel en reëel begrotingsevenwicht. Om vast te kunnen stellen dat onze begroting in evenwicht is, brengen wij in beeld welk deel van onze inkomsten en uitgaven een incidenteel karakter hebben. Immers; structurele uitgaven dienen met structurele inkomsten te zijn afgedekt. De tabel met incidentele baten en lasten draagt bij aan dit inzicht. Deze tabel hebben wij opgenomen onder de tegel 'Bijlagen' en in samengevatte vorm in deze tegel 'Financiële begroting' opgenomen.

Begrotingsevenwicht van belang voor provincie

Het structurele en reële begrotingsevenwicht biedt uw raad en ons college inzicht. Ook voor de provincie is dit inzicht van groot belang. Op grond van de gemeentewet houdt de provincie namelijk toezicht op onze financiën. Dit doet zij in de vorm van repressief toezicht. Dit betekent dat wij onze begroting direct kunnen uitvoeren. Op basis van onze gezonde financiële positie en onderstaand inzicht in ons structurele begrotingssaldo, gaan wij ook dit jaar uit van repressief toezicht.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat in alle vier de jaren het structurele begrotingssaldo positief is.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Saldo meerjarenraming	4.271	5.410	4.807	-1.023
Stelpost vrije begrotingsruimte		630	1.709	1.709
Saldo begrotingsruimte	4.271	6.040	6.516	686
Incidentele baten en lasten				
Incidentele baten	-210	-60	-60	
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	-1.376	-200	-161	-61
Incidentele lasten	2.118	566	160	
Incidentele stortingen in de reserves	77	251	128	58
Saldo incidentele baten en lasten	609	557	67	-3
Structureel begrotingssaldo	4.880	6.597	6.583	683

Ontwikkeling reserves

Algemene reserve

Wij monitoren de ontwikkeling van onze algemene reserve om financieel gezond te blijven. Een algemene reserve met voldoende omvang geeft ruimte om incidentele uitgaven te dekken en incidentele tegenvallers op te vangen. Dat betekent dat wij niet direct in structurele uitgaven hoeven te snijden om incidentele effecten op te lossen. Wij vinden dat de omvang van de algemene reserve voldoende is als de solvabiliteit tussen de 30% en 40% beweegt. Wij kijken ook nadrukkelijk naar de ratio om risico's op te kunnen vangen. Dit is de ratio weerstandsvermogen, deze treft u aan in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De algemene reserve ontwikkelt zich naar verwachting in de komende jaren als volgt.

VERLOOP ALGEMENE RESERVE				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Stand begin boekjaar	33.157	34.699	36.699	38.699
Toevoegingen	2.000	2.000	2.000	2.000
Onttrekkingen	458	-	-	-
Stand eind boekjaar	34.699	36.699	38.699	40.699
Solvabiliteit	37%	35%	34%	36%

Incidentele en structurele mutaties in de reserves en voorzieningen

Van de reservemutaties in 2023 geven wij in onderstaand overzicht weer of ze een incidenteel of structureel karakter hebben.

Een volledig overzicht van het verloop van de algemene- en bestemmingsreserves en voorzieningen treft u aan in Bijlage 3. Reserves en voorzieningen .

ONTTREKKINGEN EN STORTINGEN RESERVES EN VOORZIENINGEN		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Naam reserve/voorziening	Toevoeging *	Onttrekking g
Structurele mutaties		
Algemene reserve	2.000	Structurele versterking vermogenspositie
Plopsaland		20 Jaarlijkse onttrekking
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	110	Groot onderhoud
Voorziening oud-wethouders	-	51 Pensioenuitkeringen
Totaal structurele mutaties	2.110	133
Incidentele mutaties		
Algemene reserve		408 Instandhouding Bentheimerpoort
Algemene reserve		50 Project "van Gogh in Drenthe"
Vastgoed		124 Opvangen schommelingen in onderhoud vastgoed
Mobiliteit		380 Projecten Mobiliteit
Innovaties zorg	-	214 Dekking subsidieregeling € 114.250 t/m 2023 en intergenerationele armoede t/m 2024 € 100.000
Accommodaties in de samenleving	-	100 Subsidies accommodaties
Voorziening riolering	77	Storting saldo inkomsten-uitgaven
Totaal incidentele mutaties	77	1.276
Totaal mutaties	2.187	1.409
<i>* Toevoegingen exclusief rente</i>		

Overhead

Welke overhead hebben wij begroot?

Directe kosten, die een rechtstreekse relatie hebben met producten en diensten voor onze inwoners, rekenen wij toe aan de programma's waar zij betrekking op hebben. Kosten die niet een directe relatie hebben met onze dienstverlening, vallen onder overhead. Overhead is formeel gedefinieerd als 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces'. Dit betreft de kosten van ondersteunende functies in de bedrijfsvoering zoals leidinggevenden, secretariaat, post en archief, facilitaire kosten, huisvesting, ICT, medewerkers personeelszaken, inkoop, juridische zaken en financiën, en tot slot personele kosten zoals werving & selectie en opleidingen. Onderstaand geven wij de begrote overhead in de meerjarenraming weer.

De huisvestingskosten maken onderdeel uit van onze budgetten voor Vastgoed. De overige kosten in onderstaande tabel maken onderdeel uit van de budgetten voor Bedrijfsvoering, begroot in programma 5 *Fundering voor de toekomst*. In het overzicht van de taakveldenindeling zijn deze kosten geraamd onder taakveld 0.4 Overhead. Dit overzicht treft u aan in bijlage 4.

OVERZICHT OVERHEAD				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Ondersteuning organisatie	8.773	8.529	8.295	8.298
Automatisering	2.234	2.084	2.084	2.084
Facilitaire zaken	824	823	821	819
Huisvesting	375	375	375	375
Overige personele kosten	2.193	2.193	2.194	2.194
Totaal overhead	14.400	14.004	13.769	13.770

Toelichting

Ondersteuning organisatie

In het bedrag van de 'Ondersteuning organisatie' zijn de middelen opgenomen voor het traject Toekomstbestendige organisatie (Ontwikkeling 2022-9).

Overige personele kosten

In het bedrag 'overige personele kosten' is vanaf 2023 een stelpost van € 1,6 miljoen opgenomen. Dit bedrag is, in afwachting van de uitkomsten van cao-onderhandelingen, centraal begroot op dit budget.

Toelichting incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel wordt getoond hoe de incidentele baten en lasten verdeeld zijn over de programma's:

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN								
<i>Bedragen x € 1.000</i>								
	2023		2024		2025		2026	
Programma	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bouwen voor de samenleving	994	458	263	-	128	-	58	-
Duurzaamheid		124	97			61		61
Samen	821	624	557	360	160	160	100	100
Eigenheid dorpen en wijken	-	-	-	-	-	-	-	-
Fundering voor de toekomst	-	-	-	-	-	-	-	-
Financiering en dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	1.815	1.206	917	360	288	221	158	161

Recapitulatie van de programma's

Samenvatting van al onze inkomsten en uitgaven: de recapitulatie

RECAPITULATIE deel 1				RECAPITULATIE deel 2				
<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief toevoegingen reserves)				Lasten (exclusief toevoegingen reserves)				
PR 1. Economie, onderwijs en cultuur	5.081	7.313	4.914	PR 1. Bouwen voor de samenleving*	12.683	12.142	10.679	10.340
PR 2. Werk, jeugd en zorg	44.244	45.715	45.411	PR 2. Duurzaamheid	12.519	11.760	11.842	13.157
PR 3. Ruimte en leefomgeving*	10.047	12.650	10.683	PR 3. Samen	51.554	50.894	49.336	49.238
PR 4. Openbare ruimte	11.297	13.592	12.004	PR 4. Eigenheid dorpen en wijken	740	739	647	636
PR 5. Bestuur en organisatie*	24.110	29.431	24.716	PR 5. Fundering voor de toekomst*	20.234	19.757	19.767	19.742
Totaal lasten	94.779	108.702	97.729	Totaal lasten	97.729	95.293	92.272	93.113
Baten (exclusief onttrekkingen reserves)				Baten (exclusief onttrekkingen reserves)				
PR 1. Economie, onderwijs en cultuur	1.479	1.756	1.440	PR 1. Bouwen voor de samenleving	4.965	5.789	4.325	3.955
PR 2. Werk, jeugd en zorg	14.464	11.587	11.444	PR 2. Duurzaamheid*	10.785	10.785	10.785	10.785
PR 3. Ruimte en leefomgeving*	7.525	7.122	5.979	PR 3. Samen	12.893	12.743	12.643	12.583
PR 4. Openbare ruimte	9.384	9.051	9.499	PR 4. Eigenheid dorpen en wijken	4	4	4	4
PR 5. Bestuur en organisatie*	1.208	3.832	559	PR 5. Fundering voor de toekomst*	511	496	541	541
Totaal baten	34.060	33.348	28.921	Totaal baten	29.158	29.818	28.299	27.869
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, lasten	279	3.069	860	PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, lasten	860	3.869	5.652	5.250
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, baten	77.787	85.496	89.130	PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, baten	88.893	90.982	90.340	85.330
Overhead lasten	12.045	12.189	14.432	Overhead lasten	14.432	14.037	13.802	13.803
Overhead baten	754	34	32	Overhead baten	32	32	32	32
Saldo exclusief reservemutaties	5.498	-5.082	5.062	Saldo exclusief reservemutaties	5.062	7.632	6.945	1.065

Toevoegingen reserves	3.496	2.411	2.377	Toevoegingen reserves	2.377	2.555	2.433	2.362
Onttrekkingen reserves	2.532	7.493	1.585	Onttrekkingen reserves	1.585	333	294	274
Saldo reservemutaties	-964	5.082	-792	Saldo reservemutaties	-792	-2.223	-2.139	-2.088
Saldo inclusief reservemutaties	4.534	0	4.271	Saldo inclusief reservemutaties	4.271	5.409	4.806	-1.023
<i>* exclusief overhead</i>				<i>* exclusief overhead</i>				

Geprognosticeerde balans

BALANS PER 31 DECEMBER						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
ACTIVA	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<i>Vaste activa</i>						
Immateriële vaste activa	0	0	-	0	0	0
Materiële vaste activa	99.244	104.774	113.268	131.611	143.463	141.233
Financiële vaste activa	10.383	10.801	10.587	10.392	10.197	10.002
Totaal vaste activa	109.627	115.575	123.855	142.003	153.660	151.235
<i>Vlottende activa</i>						
Voorraden	9.234	7.475	6.232	3.480	2.221	573
Uitzettingen korter dan één jaar	7.941	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Overlopende activa	4.522	1.500	2.000	2.000	2.000	2.000
Liquide middelen	1.080	0	-	0	0	0
Totaal vlottende activa	22.778	14.975	14.232	11.480	10.221	8.573
Totaal-generaal	132.405	130.550	138.087	153.483	163.881	159.808
PASSIVA	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<i>Vaste financieringsmiddelen</i>						
Eigen vermogen	49.121	49.323	51.208	53.292	55.261	57.292
Voorzieningen	1.804	1.789	1.661	1.456	1.534	1.541
Langlopende schulden	62.344	60.526	67.271	82.516	90.956	80.896
Totaal vaste financieringsmiddelen	113.269	111.638	120.140	137.264	147.751	139.729
<i>Vlottende passiva</i>						
Kortlopende schulden	8.520	8.500	8.000	8.000	8.000	8.500
Overlopende passiva	10.617	10.412	9.947	8.219	8.130	11.579
Totaal vlottende passiva	19.137	18.912	17.947	16.219	16.130	20.079
Totaal-generaal	132.405	130.550	138.087	153.483	163.881	159.808
Borg- en garantstellingen	94.893	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000

Paragrafen

Inleiding

Op deze pagina treft u 7 paragrafen aan. Deze paragrafen geven informatie over het beleid en de belangrijkste beheersmatige onderwerpen van onze gemeente. Het is een andere dwarsdoorsnede van de begroting van de zes programma's. De paragrafen zijn verplicht voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen met betrekking tot de lokale heffingen van de gemeente.

Beleid

Wij hebben voor het tarievenbeleid een aantal uitgangspunten geformuleerd. De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan de berekeningen van onze tarieven en heffingen:

- de lokale lastendruk dient in overeenstemming te zijn met de bestuurlijke ambities en het voorzieningenniveau in de gemeente;
- lokale heffingen zijn kostendekkend;
- lokale heffingen worden vastgesteld conform de uitgangspunten die zijn vastgesteld in het bestuursakkoord en de kaderbrief. De prijsindex die in de kaderbrief 2023 is opgenomen bedraagt 2,3%.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken hanteren wij de wettelijke normen overeenkomstig de bepalingen in de Invorderingswet 1990 en de Leidraad invordering bestuursrechtelijke geldschulden Coevorden. De kwijtscheldingsnorm die wij hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen indien zij aan de normen voldoen. Kwijtschelding kan worden verleend voor de afvalstoffenheffing (met uitzondering van de extra container) en de rioolheffing (gebruikersdeel).

Belastingopbrengsten en tarieven

De begrote opbrengsten uit de belastingen en de lokale lasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing) zijn als volgt:

BELASTINGOPBRENGSTEN				
<i>Bedragen × € 1.000</i>				
	2022	2023	Vershil	Verdeling
Onroerende-zaakbelastingen	9.135	9.416	281	47%
Afvalstoffenheffing	4.280	4.557	277	23%
Rioolheffing	3.584	3.667	83	18%
Toeristenbelasting	1.890	1.890	0	10%
Forensenbelasting	100	102	2	1%
BIZ-bijdrage	237	240	3	1%
Totaal geraamde opbrengst	19.226	19.872	646	

De tarieven voor de lokale lasten hebben wij in onderstaande tabel weergegeven. Daarbij laten wij de huidige tarieven in 2022 en de voorgestelde tarieven voor 2023 zien.

OVERZICHT BELASTINGTARIEVEN		
	2022	2023
Onroerende-zaakbelastingen woningen -16%, niet-woningen 0%		
Eigenaren woningen	0,1662%	0,1396%
Eigenaren niet-woningen	0,2184%	0,2184%
Gebruikers niet-woningen	0,1820%	0,1820%
Rioolheffing -1,5%		
<i>Op basis van een voorbeeld: eigenaar en gebruiker van een woning, met een WOZ-waarde van € 224.000 in 2021 en € 260.000 in 2022, met een waterverbruik van 150 m³</i>		
Gebruikers:		
Rioolheffing afvalwater categorie 0 t/m 500 m ³ waterverbruik	€ 102,95	€ 101,41
Eigenaren:		
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, vastrecht	€ 59,47	€ 58,58
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, 0,0188% resp. 0,0185% van de WOZ-waarde	0,0188%	0,0185%
	€ 42,11	€ 48,10
Afvalstoffenheffing +3,25%		
Eenpersoonshuishouden	€ 246,10	€ 254,10
Meerpersoonshuishouden	€ 296,45	€ 306,08
Extra container GFT	€ 70,85	€ 73,15
Extra container PMD	€ 70,85	€ 73,15
Extra container Rest	€ 141,70	€ 146,31
Toeristenbelasting 0%	€ 1,35	€ 1,35
Forensenbelasting +2,3%		
Forensenbelasting < WOZ-waarde € 120.000	€ 335,78	€ 343,50
Forensenbelasting > WOZ-waarde € 120.000	€ 402,65	€ 411,91

Toelichtingen

Onroerende-zaakbelastingen (Ozb)

Het uitgangspunt voor de Ozb is dat de begrote opbrengst leidend is. De begrote opbrengst in de jaarschijf 2023 is als volgt opgebouwd:

1. Opbrengst 2022

De opbrengst in de begroting 2022 is € 9.135.000.

2. Prijsindexatie conform kaderbrief Op basis van de kaderbrief hebben wij de opbrengst met een prijsindexatie van 2,3% verhoogd. Dit is een bedrag van € 210.000.

De totale begrote opbrengst, zijnde € 9.345.000 is het uitgangspunt voor de tariefberekeningen.

Volume

Wij verwachten een stijging van de waarde van woningen met ca. 18%. De verwachting is dat de waarde van niet-woningen gemiddeld genomen stijgt met ca. 1,5%. Jaarlijks maken wij bij de tariefberekeningen op een aantal vlakken prognoses, zoals het aantal woningen en niet-woningen (waaronder bedrijfspanden, agrarische objecten en grote incurante objecten), de Woz-waarde van deze panden, de te verwachten stijging van de marktwaarde, de effecten van bezwaar- en beroepsprocedures, leegstand en nieuwbouw. Jaarlijks wordt in het najaar op basis van een marktanalyse een brede herwaardering uitgevoerd.

Beleidsuitgangspunten 2023

Omdat de opbrengst van de Ozb leidend is in onze berekeningen, leidt een waardestijging

normaliter tot een daling van het tarief. Bij een waardedaling stijgt normaliter het tarief. Om de totale opbrengst te genereren, zijn het tarief en de Woz-waarde twee communicerende vaten. Wij noemen dit vaak 'P maal Q': de prijs maal de hoeveelheid leidt tot een opbrengst.

Tariefdifferentiatie

De tariefdifferentiatie van de Onroerende zaakbelasting (Ozb) is onderwerp van gesprek en monitoring. In 2019 heeft uw raad besloten om toe te groeien naar een hogere tariefdifferentiatie tussen het Ozb-tarief voor eigenaren van niet-woningen en het Ozb-tarief van woningen. Er was sprake van een tariefdifferentiatie van 102%. Dat wil zeggen dat het tarief voor eigenaren van niet-woningen nagenoeg gelijk was aan het tarief voor woningen. Onze tarieven voor niet-woningen zijn lager dan landelijk en regionaal gemiddeld, het tarief voor woningen is hoger dan gemiddeld. Met de voorgestelde tarieven zetten wij weer een goede stap in de richting van de tariefdifferentiatie. De ontwikkeling van de Woz-waarde speelt hierin een belangrijke rol. De tariefdifferentiatie was in 2022 131%. Dit is in 2023 156%.

Rioolheffing

De grondslagen voor de rioolheffingen zijn:

- waterverbruik voor het afvalwater door middel van vier staffels;
- vastrecht voor het hemelwater en grondwater voor de openbare ruimte;
- WOZ-waarde voor het hemelwater en grondwater voor de particuliere percelen.

Het uitgangspunt voor de rioolheffing is dat deze 100% kostendekkend is. Daarbij baseren wij ons op het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (vGRP). Wij hebben kapitaallasten van investeringen, exploitatielasten en interne kostentoekening geactualiseerd. Daarnaast hebben wij de volumes voor het aantal huishoudens en de Woz-waarde aangepast. Om schommelingen in de kapitaallasten van investeringen op te vangen, hebben wij een voorziening riolering. Pieken en dalen vangen wij met behulp van deze voorziening op. Daardoor hoeven wij de tarieven niet jaarlijks (aanzienlijk) te laten stijgen of dalen op basis van het investeringsvolume. De WOZ-waarde van woningen stijgt naar verwachting in 2023. Een deel van de opbrengst uit de rioolheffing is gebaseerd op de WOZ-waarde van gebouwen. Daardoor stijgt de opbrengst. Voor belastingjaar 2023 hebben wij de opbrengst verhoogd met de reguliere prijsindexatie van 2,3%. Samen met het effect van de verwachte WOZ-waardestijging leidt dit ertoe dat er een storting in de voorziening wordt gedaan ter grootte van € 77.000.

KOSTENDEKKENDHEID RIOLERING		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	2022	2023
Kosten taakveld riolering, incl. rente en directe personeelskosten	-3.210	-3.227
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-	-
Onttrekking voorziening riolering	-27	-77
	Directe kosten	-3.237
		-3.304
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Overhead, incl. rente	-347	-362
BTW	-	-
	Totale kosten	-3.584
		-3.666
Opbrengst heffingen	3.584	3.667
Dekkingspercentage	100%	100%

Afvalstoffenheffing

Wij verhogen de tarieven voor de afvalstoffenheffing met 3,25%. De kosten van de afvalinzameling door Area zijn verhoogd met de inflatie. Daarnaast is er sprake een stijging van inkomsten uit het oud papier. Er wordt meer PMD (plastic, metaal, drankenkartons) ingezameld dan voorheen. De hoeveelheid ingezameld restafval daalt licht. De kosten van de inzameling stijgen met name door hogere brandstofkosten en hogere onderhoudsprijzen van het materieel. Verder is er sprake van een volumestijging in het aantal huishoudens. Om in 2023 de tarieven kostendekkend te laten zijn, moeten wij het tarief daarom met 3,25% laten stijgen. Daarmee dekken wij de begrote kosten voor 2023 van € 4,5 miljoen af. Dit is cijfermatig als volgt samengevat.

KOSTENDEKKENDHEID AFVAL		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	2022	2023
Kosten taakveld afval, incl. rente en directe personeelskosten	-3.950	-4.247
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	554	678
	Directe kosten	-3.396
		-3.569
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Overhead, incl. rente	-103	-107
BTW	-781	-832
	Indirecte kosten	-884
		-939
Totale kosten	-4.280	-4.508
Opbrengst heffingen	4.280	4.508
Dekkingspercentage	100%	100%

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting is in 2023 € 1,35 per persoon per overnachting. Voor 2023 houden wij rekening met 1.400.000 overnachtingen. Zoals in de tegel 'Financiële begroting' onder de ontwikkeling van de inkomsten te lezen, hebben wij de volgende tariefontwikkeling in onze begroting verwerkt:

- 2022-2024: € 1,35 per persoon per nacht
- Per 2025 zullen wij het tarief wederom met € 0,05 laten stijgen naar € 1,40 per persoon per nacht.

Deze driejaarlijkse stijging met € 0,05 per persoon per nacht is conform de besluitvorming in 2016. De driejaarlijkse stijging betekent dat we met ronde tarieven kunnen werken, die niet jaarlijks aangepast worden en tegelijkertijd de inflatie over drie jaar vertegenwoordigen.

Bouwvergunningen

De uitgangspunten voor het legesstelsel van omgevingsvergunning bouw ('bouwvergunningen') zijn:

- degressiviteit;
- transparantie;
- een maximumtarief in de hoogste staffel;
- 100% kostendekkendheid.

Onze legesverordening kent een degressief stelsel en het systeem van kruissubsidiering binnen de hoofdstukken van de legesverordening. Bij een hoge bouwsom betaalt de aanvrager een relatief hoog legesbedrag. Het degressieve stelsel brengt met zich mee dat bij hogere bedragen een relatief lager percentage in rekening wordt gebracht. Ook is om onbillijkheden te voorkomen in overeenstemming met de geldende jurisprudentie een maximum legesbedrag in de verordening opgenomen. Voor bepaalde categorieën bouwvergunningen betekent dit dat de leges hoger zijn dan de kosten van toetsing die in dat concrete geval worden gemaakt. Voor bouwaanvragen met een lager bedrag aan bouwkosten kan het omgekeerde aan de orde zijn. De kosten worden in die gevallen niet gedekt door de leges. 100% kostendekkendheid zal daar leiden tot onevenredige leges. Op basis van de resultaten over voorgaande jaren en de tussentijdse resultaten over 2022 gaan wij uit van de volgende uitgangspunten voor de tariefberekening 2023:

- de kosten stijgen met de prijsindex van 2,3%;
- de begrote opbrengst stijgt met de prijsindex van 2,3%;
- wij verwachten een lichte daling van volume bouwaanvragen, te weten 235, verdeeld over 6 categorieën;
- wij verwachten een iets lagere gemiddelde bouwsom per staffel dan in de Programmabegroting 2022 (meer vergunningen met een kleinere bouwsom).

Op basis van het bovenstaande wordt de begrote opbrengst € 1.083.000. De kostendekkendheid in 2022 is hiermee 100%. De kostendekkendheid van de bouwleges schetsen wij u in onderstaand overzicht:

KOSTENDEKKENDHEID OMGEVINGSVERGUNNING	
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kosten omgevingsvergunningen, incl. rente en directe personeelskosten	-627
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-122
Netto kosten taakveld	-749
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead, incl. rente	-334
BTW	-
Totale kosten	-1.083
Opbrengst heffingen	1.083
Dekkingspercentage	100%

Berekening tarieven

Conform de nieuwe vereisten van het BBV rondom de kostendekkende tarieven geven wij in deze paragraaf inzicht in de wijze waarop wij bewerkstelligen dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. De beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan onze tariefberekeningen, verwoordden wij al bij aanvang van deze paragraaf. De wijze waarop wij deze uitgangspunten bij de tariefstelling hebben gehanteerd, is als volgt: "In de integrale kostprijsberekeningen bepalen wij aan de hand van de vastgestelde formatie voor de betreffende producten het aantal toe te rekenen uren. Jaarlijks beoordelen wij of een herziening van de toe te rekenen uren noodzakelijk is. Het uurtarief dat wordt gehanteerd, bevat naast de directe loonkosten ook een opslag voor de kosten van overhead."

Kruissubsidiëring leges

Voor diverse diensten en producten heffen wij leges. Deze leges zijn bedoeld om de kosten die wij maken voor het verlenen van deze diensten en het verstrekken van deze producten te dekken. Wettelijke bepalingen (Gemeentewet) verbieden het ons dat de inkomsten van deze leges de gemaakte kosten overtreffen. Daarmee wordt voorkomen dat wij met deze leges ook andere activiteiten financieren. Opbrengsten mogen hooguit kostendekkend zijn. Dit wordt berekend bij de samenstelling van de begroting en dus voordat de belasting- en legesverordeningen zijn vastgesteld. Bij leges waarbij de tarieven voor verschillende diensten en producten in één verordening worden geregeld, is het uitgangspunt dat de kostendekkendheid wordt beoordeeld op totaalniveau van de verordening. De totale kosten van de activiteiten worden gedekt door de totale baten van de leges. Hierdoor is zogenoemde kruissubsidiëring mogelijk: een verwacht voordeel c.q. overschot bij de ene dienst mag worden gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere dienst. Er zijn twee uitzonderingen op dit uitgangspunt van verordeningsbrede kruissubsidiëring:

- de Europese Dienstenrichtlijn beperkt de mogelijkheden voor kruissubsidiëring bij leges die samenhangen met bedrijfsactiviteiten tot een cluster van samenhangende vergunningen
- de wetgeving over de omgevingsvergunning gaat ervan uit dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring kan worden toegepast en niet met dienstverlening erbuiten

Onze legesverordening (Verordening leges Coevorden) bestaat uit drie onderdelen, namelijk:

- titel I: Algemene Dienstverlening (o.a. Rijbewijzen, Reisdocumenten, Burgerlijke stand)
- titel II: Fysieke leefomgeving (o.a. Omgevingsvergunningen, Structuur- en ontwikkelplannen)
- titel III: Europese Dienstenrichtlijn (o.a. Marktgeden)

Wij hebben daarom van de legesverordening per titel de kostendekkendheid in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat binnen de legesverordening sprake is van kruissubsidiëring. Op totaalniveau is de kostendekkendheid van de legesverordening 78%.

Kostendekkendheid leges, per titel				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Titel I	Titel II	Titel III	Totaal
Kosten taakvelden incl. rente en directe personeelskosten	677	697	115	1.488
Toe te rekenen overhead	220	349	38	608
Totale kosten	897	1.046	153	2.096
Opbrengsten	452	1.142	45	1.638
Saldo	445	-96	109	458
Kostendekkendheid	50%	109%	29%	78%

In onderstaand overzicht geven wij een viertal rekenvoorbeelden van de gemiddelde lastendruk voor particulieren. In het rekenvoorbeeld hanteren wij een woning met een WOZ-waarde van € 224.000 in 2022, die naar verwachting stijgt naar een waarde van € 260.000 in 2023 (ca. 16%). Wij gaan in dit voorbeeld uit van een waterverbruik tot 150 m3.

<p>Rekenvoorbeeld 1 Meerpersoonshuishouden</p>			<p>Rekenvoorbeeld 2 Eenpersoonshuishouden Eigenaar en gebruiker</p>		
	2022	2023		2022	2023
OZB	€ 372	€ 363	OZB	€ 372	€ 363
Rioolheffing	€ 204	€ 208	Rioolheffing	€ 204	€ 208
Afvalstoffenheffing	€ 296	€ 306	Afvalstoffenheffing	€ 246	€ 254
Totaal	€ 873	€ 877	Totaal	€ 823	€ 825
<i>Effect lokale lasten</i>	0,4 %		<i>Effect lokale lasten</i>	0,2 %	
<p>Rekenvoorbeeld 3 Meerpersoonshuishouden Huurder en gebruiker</p>			<p>Rekenvoorbeeld 4 Eenpersoonshuishouden Huurder en gebruiker</p>		
	2022	2023		2022	2023
Rioolheffing	€ 103	€ 101	Rioolheffing	€ 103	€ 101
Afvalstoffenheffing	€ 296	€ 306	Afvalstoffenheffing	€ 246	€ 254
Totaal	€ 399	€ 407	Totaal	€ 349	€ 356
<i>Effect lokale lasten</i>	2,0 %		<i>Effect lokale lasten</i>	1,9 %	

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:

'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.

Onze doelstelling is:

- het realiseren en behouden van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Hieronder worden de in het risicoprofiel weergegeven risico's nader omschreven. Wij maken hierbij onderscheid in incidentele en structurele risico's.

Risico in €	Verantwoordelijke bestuurslaag				
			1, 2	4	
€ 1.000.000 en hoger					
€ 500.000 - € 1.000.000					
€ 200.000 - € 500.000				5	
€ 50.000 - € 200.000					
€ 1 - € 50.000					
€ 0, geen financiële consequenties					
	kans <1%	kans <10%	kans <25%	kans <50%	kans >50%

	Team		B&W
	CMT		Raad

Incidentele risico's

Op een drietal onderwerpen lopen wij een incidenteel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor doet. De risico's worden hieronder toegelicht.

Europark

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH heeft een financieringsfaciliteit van maximaal € 7 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) afgesloten. Het uitgangspunt is dat Europark GmbH zich zonder een extra financiële bijdrage van onze gemeente ontwikkelt. Mocht zij op enig moment onverhoopt toch een beroep op de gemeente moeten doen voor financiële steun dan is het door ons ingeschatte maximale risico € 525.000 (15% kans x 50% van € 7 miljoen).

De restant schuld bedraagt per eind 2021 € 5,79 miljoen (31-12-2020: € 5,75 miljoen). Hier tegenover staat de waarde van 66,5 hectare aan gronden. Het rentepercentage van de leningenportefeuille ligt vast tot januari 2023. Dit betekent dat in het najaar van 2022 hierover nieuwe afspraken dienen te worden gemaakt met de BNG. In de huidige tijdgeest van hoge inflatie en stijgende rente schuilt hierin een risico.

Grondexploitaties

In het kader van voorliggende begroting hebben wij de risico's van de grondexploitaties geanalyseerd. De totaal per eind 2023 verwachte boekwaarde (inclusief voorziening grondexploitatie) bedraagt circa € 6,0 miljoen. Dit resulteert in een maximaal risico voor 2023 van circa € 900.000. De totale boekwaarde zal op basis van grondexploitaties naar verwachting de komende periode (tot eind 2026) afnemen naar nihil. Als gevolg daarvan zal ook het risico de komende jaren afnemen.

Faillissement CQ

Medio 2014 is CQ failliet verklaard. De Kustbond heeft een bedrag van € 5,6 miljoen gevorderd vermeerderd met de wettelijke rente. Deze claim heeft betrekking op de ambtenarenstatus van de voormalig medewerkers van CQ en de daaraan gekoppelde afdracht van onder meer pensioenpremies aan het ABP. Op 31 maart 2022 heeft de rechtbank Noord-Nederland uitspraak gedaan en heeft de vordering afgewezen en de Kustbond veroordeeld in de vergoeding van de proceskosten. De Kustbond is niet tegen de uitspraak in hoger beroep gegaan. Het faillissement van CQ is nog niet afgewikkeld. Dit betreft een aparte procedure waarvan de zitting heeft

plaatsgevonden op 20 september jl. De uitspraak hierop is op het moment van vaststelling van de begroting nog niet gedaan.

Tabel incidentele risico's

INCIDENTELE RISICO'S						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
	Totaal	Kans	2023	2024	2025	2026
1. Europark	3.500	15%	525	525	525	525
2. Grondexploitatie	6.000	15%	900	387	198	0
3. Faillissement CQ	PM					
Totaal	9.500		1.425	912	723	525

Structurele risico's

Er zijn twee onderwerpen waarover wij een structureel risico lopen. Dit betreffen het sociaal domein en de Emco-groep. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen. De risico's worden hieronder toegelicht.

Sociaal domein

Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij ons meerjarenbeleid opgesteld. Wij hebben de budgetten in het Sociaal Domein aangepast aan de nieuwste prognoses. Wij verwachten dat daarmee deze budgetten voor de komende jaren naar op niveau zijn. Tegelijk zien we landelijk de kosten in het Sociaal Domein nog altijd oplopen. De Corona-pandemie heeft dit effect versterkt.

Hoe de kosten binnen het Sociaal Domein zich ontwikkelen ligt niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer. De VNG is met het Rijk in gesprek over aanpassing van beleid en wetgeving, onder andere over de Hervormingsagenda Jeugd. De contouren van deze aanpassingen worden steeds beter zichtbaar.

De hoge inflatiecijfers van de afgelopen tijd hebben ook invloed op de kosten in de zorg. In principe is daarbij ook nog steeds sprake van open-einde-regelingen. Om de voornoemde redenen nemen wij in de risico-inventarisatie voor het gedeelte Jeugdwet een bedrag op van € 750.000 met een kans van 50% en voor het gedeelte Wmo een bedrag van € 600.000 met een kans van 25%.

EMCO-groep

De EMCO-Groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast onze gemeente nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze GR. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door onze gemeente overgedragen aan de GR. Voor de uitvoering van de Wsw ontvangen wij een lumpsumbedrag in het Participatiebudget. Sinds de invoering van de Participatiewet is er geen nieuwe instroom in de Wsw meer mogelijk. Hierdoor neemt de Wsw-populatie door natuurlijk verloop gestaag af. Als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen is de verwachting dat het exploitatietekort van de EMCO-Groep jaarlijks zal toenemen. Hiermee is rekening gehouden in ons meerjarenperspectief. De EMCO-Groep benoemt in haar risicoparagraaf in de begroting 2023 de volgende risico's: effecten Corona-crisis, netto-opbrengsten (wegvallen van klanten/opdrachten), inkomsten uit landelijke subsidies en de situatie op energiemarkt. Wij schatten het financiële risico voor Coevorden in op € 200.000 met een kans van 50%.

Tabel structurele risico's

STRUCTURELE RISICO'S						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
	Totaal	Kans	2023	2024	2025	2026
4. Sociaal Domein			525	525	525	525
<i>Jeugdwet</i>	750	50%	375	375	375	375
<i>Wmo</i>	600	25%	150	150	150	150
<i>Participatie</i>	PM					
5. EMCO-groep	200	50%	100	100	100	100
Totaal	1.550		625	625	625	625

Overige ontwikkelingen met een mogelijk financieel risico

Wij zien een aantal ontwikkelingen die van betekenis gaan zijn voor onze gemeente, maar waarbij wij nog niet kunnen inschatten of dit - al dan niet financiële - risico's met zich meebrengt. We willen deze ontwikkelingen wel in deze risicoparagraaf onder de aandacht brengen.

Als gemeente kunnen wij altijd worden geconfronteerd met een bezwaar of beroep dat wordt aangetekend tegen een door ons genomen besluit. Dit geldt ook voor mogelijke aansprakelijkstellingen. Op dit moment heeft onze verzekeraar er een in behandeling.

Bestrijding van invasieve uitheemse exoten (plant en dier)

In de afgelopen jaren is het aantal soorten invasieve exoten (plant en dier) toegenomen; de bestrijding hiervan kan leiden tot forse kostenposten. Een invasieve exoot is een plant of dier dat een risico vormt voor onze natuur, welzijn van mens of dier en of agrarische sector. Deze risico's bestaan uit het verdringen van inheemse plant- en diersoorten, vanwege toxische eigenschappen of beiden. In 2021 heeft de provincie Drenthe aangegeven Provinciaal beleid op te stellen over de bestrijding/beheersing van invasieve exoten.

Maatschappelijke ontwikkelingen en inflatie

Maatschappelijk gezien gebeurt er op dit moment veel. We hebben belangrijke ontwikkelingen die de gemeentelijke bedrijfsvoering beïnvloeden, zoals de Hervormingsagenda Jeugd, de invoering van de Omgevingswet, het huidige inflatieniveau en de situatie op de energiemarkt. Daarnaast gebeurt er in maatschappelijk opzicht veel. Het 'stikstof-dossier', de woningmarkt, de situatie in de Oekraïne, een krappe arbeidsmarkt en de naweeën van de coronacrisis zijn enkele voorbeelden van ontwikkelingen die in meer of mindere mate een risico vormen voor het goed kunnen uitvoeren van onze gemeentelijke taken. De financiële risico's die hier aan verbonden zijn laten zich moeilijk inschatten. Het is belangrijk om hier voortdurend met elkaar de vinger aan de pols te houden.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij zetten wij eerst het gedeelte van onze weerstandscapaciteit in dat geen of minimale effecten heeft op ons beleid en onze begroting.

In onze weerstandscapaciteit hebben wij geen bestemmingsreserves en stille reserves opgenomen. Het tijdsbestek waarin stille reserves vrijgespeeld kunnen worden ter dekking van risico's ligt hieraan ten grondslag. Voor bestemmingsreserves is het argument dat bij de inzet van deze reserves de uitvoering van het beleid mogelijk onder druk komt te staan.

WEERSTANDSCAPACITEIT					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Bestanddeel weerstandscapaciteit	prognose 2022	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve	33.291	33.291	33.291	33.291	33.291
Resultaat + reserve mutaties (voor bestemming cumulatief)	4.735	6.620	8.536	10.505	12.474
Onbenutte belastingcapaciteit	194	886	886	886	886
Post onvoorzien	100	100	100	100	100
Totaal weerstandscapaciteit	38.320	40.897	42.813	44.782	46.751

Ratio weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's. Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:

Beschikbare weerstandscapaciteit : benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

Wij streven vanaf 2018 naar een ratio in (minimaal) categorie B, dat wil zeggen een ratio tussen de 1,4 en 2,0, geduid als 'ruim voldoende'.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < X$	Uitstekend
B	$1,4 < X < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < X < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < X < 1,0$	Matig
E	$0,6 < X < 0,8$	Onvoldoende
F	$X < 0,6$	Ruim onvoldoende

WEERSTANDSVERMOGEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026
Weerstandscapaciteit	40.897	42.813	44.782	46.751
Te verwachten risico's	2.050	1.537	1.348	1.150
Weerstandsvermogen	38.847	41.276	43.434	45.601

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden berekend:
Beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel)

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN				
	2023	2024	2025	2026
Ratio weerstandsvermogen	19,95	27,85	33,22	40,65

Financiële kengetallen

Op grond van het BBV nemen wij in deze paragraaf een aantal kengetallen op die de beoordeling van onze financiële positie ondersteunen. Daarmee wordt beoogd uw raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- de netto schuldquote;
- de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- de solvabiliteitsratio;
- de grondexploitatie;
- de structurele exploitatieruimte, en
- de belastingcapaciteit.

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de

gemeente.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE						
	Realisatie 2021	Prognose 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Netto schuldquote (%)	60	67	70	83	90	86
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	53	59	62	76	82	79
Solvabiliteitsratio (%)	37	38	37	35	34	36
Grondexploitatie (%)	9	8	6	3	2	1
Structurele exploitatieruimte (%)	2	2	2	2	2	2
Belastingcapaciteit (%)	98,0	96,5	97,0			

De provincie hanteert voor de kengetallen de volgende signaleringswaarden, waarbij categorie A als 'minst risicovol' en categorie C als 'meest risicovol' wordt geduid.

SIGNALERINGSWAARDEN PROVINCIE			
Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Toelichting op de betekenis van de kengetallen

De netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen) zegt iets over de relatie tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen. De schuldquote daalt in deze begrotingsperiode als gevolg van reguliere aflossingen op de leningenportefeuille.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De ratio stijgt omdat wij blijven werken aan de versterking van onze vermogenspositie door middel van structurele stortingen in de algemene reserve.

De indicatoren voorraadquote, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen iets over de mogelijkheden aan de inkomstenkant om incidentele uitgaven op te kunnen vangen.

Ontwikkeling van onze kengetallen

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een gezond financieel evenwicht. Wij creëren door het hierop inzetten ruimte voor nieuw beleid en een gezonde financiële basis. De bestuurlijke lijn van de afgelopen jaren zien wij terug in de ontwikkeling van alle indicatoren en de uitkomsten onderschrijven het gevoerde beleid.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor alle activiteiten die binnen onze gemeente plaatsvinden - zoals wonen, werken en recreëren - zijn kapitaalgoederen nodig. Hierbij valt te denken aan wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gebouwen. De kwaliteit van deze goederen en het niveau van onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau van de gemeente. In deze paragraaf gaan wij in op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor wat betreft de grotere kapitaalgoederen van de gemeente. De in deze paragraaf opgenomen bedragen zijn exclusief de kosten voor de inzet van ons eigen personeel en materieel.

Gebouwen

Algemeen

Het gemeentelijk vastgoed is faciliterend aan verschillende beleidsdoelstellingen van het gemeentelijk beleid. We hebben daarbij verschillende soorten vastgoed in beheer die we tot ons kernbezit rekenen. Dit kernbezit is noodzakelijk om op middellange en lange termijn de gemeentelijke beleidstaken te blijven uitvoeren. Hierbij moet gedacht worden aan gebouwen voor de gemeentelijke huisvesting, maar ook bijvoorbeeld aan sporthallen en multifunctionele accommodaties. Naast het kernbezit beschikken we nog over een aantal gebouwen/locaties die wij hebben aangemerkt als 'af te stoten bezit'. Deze gebouwen hebben of gaan hun gemeentelijke beleidsfunctie verliezen, waardoor ze afgestoten kunnen worden. Het afgelopen zijn er 2 gebouwen/locaties afgestoten. Het "af te stoten bezit" bedraagt nu nog circa 12 gebouwen/locaties.

Beleidskader

In december 2016 stelde uw raad de "Visie, strategie en beheer van vastgoed" vast. Uitgangspunt hierin is dat wij streven naar een vastgoedportefeuille die zich beperkt tot vastgoed dat nodig is voor efficiënte uitvoering van de gemeentelijke taken. Voor de conditiemeting van de gebouwen sluiten wij aan bij de NEN 2767 standaard. Binnen deze standaard is sprake van een conditiescore tussen 1 en 6. Daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Een conditiescore van 3 is naar de maatstaf voldoende. Voor het kernbezit is een onderhoudsscore van 3 het uitgangspunt (bij nieuwe panden hebben we een gemiddelde score van 2). Bij de prioritering van het onderhoud wordt rekening gehouden met de impact en het risico op verval. Het toekomstig planmatig onderhoud wordt zoveel mogelijk gecombineerd met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Voor de verduurzaming is de ambitie uitgesproken voor het gemeentelijk vastgoed in 2030 al energieneutraal te zijn.

Financiën

Voor het onderhoud van gebouwen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN ONDERHOUD GEBOUWEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026
Dagelijks onderhoud	402	402	402	402
Planmatig onderhoud	535	307	468	468
	Totaal	937	709	870

Groen

De gemeente beheert een groot oppervlakte groen. In deze hoeveelheid zit een grote variëteit. Wij onderhouden sierplantsoenen, bermen, maar bijvoorbeeld ook sloten, bossen en natuurterreinen. In onderstaande tabel geven wij de verdeling weer.

KERNCIJFERS GROEN	
Heesters en rozen	16 ha
Gazon	161 ha
Bos (windsingels, houtwallen en bosjes)	172 ha
Bermgras	402 ha
Natuurterrein	12 ha
Waterpartijen	16 ha
Sloten en greppels	603 km
Bomen	54.428 st.
Halfverharding en zandwegen	36 ha

Beleidskader

In 2021 is er door de Raad een motie aangenomen om het onderhoud van de openbare ruimte naar een "netter" beeld te krijgen. Dit is een beleidswijziging ten opzichte van de in 2015 gevoerde takendiscussie (versoering van de kwaliteit van openbaar groen). Door uitvoering te geven aan de motie brengen wij in 2023 de kwaliteit van het openbaar groen naar een hoger ambitieniveau. Door het plantsoenonderhoud aan te besteden wordt dit kwaliteitsbeeld voor langere tijd geborgd. De regievoering en toezichhoudende taken voeren wij zelf uit.

In 2023 is het ecologisch/natuur technisch bermbeheer volledig geïntrigeerd en gemeengoed in onze bedrijfsvoering. De ontwikkelingen op biodiversiteit in onze bermen worden gemonitord vanuit het duurzaamheid en geeft ons sturingsinformatie voor eventuele aanpassingen in het maai-beheer.

Financiën

Voor het onderhoud van het openbaar groen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN OPENBAAR GROEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026
Onderhoud openbaar groen	1.014	1.014	1.014	1.014
Onderhoud begraafplaatsen	267	267	267	267
	<i>Totaal</i>	<i>1.281</i>	<i>1.281</i>	<i>1.281</i>

Openbare verlichting

In 2022 zijn wij in gesprek gegaan met de Plaatselijke Belangen over de grootschalige sanering van lichtmasten in het buitengebied (ca. 900 stuks). Het college heeft na aanleiding van deze gesprekken besloten de grootschalige sanering niet op de voorgestelde wijze uit te voeren. In het nieuwe beleidsplan komen hiervoor nieuwe uitgangspunten. In 2022 wordt het nieuwe beleidsplan afgerond en deze zal in 2023 in uitvoering gaan.

Financiën

Voor het onderhoud en beheer van de openbare verlichting zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN OPENBARE VERLICHTING				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026
Electra	163	163	163	163
Onderhoud & replace	100	100	100	100
Sanering lichtmasten	56	56	56	56
Vervanging armaturen & lichtmasten	-	-	-	-
	<i>Totaal</i>	<i>318</i>	<i>318</i>	<i>318</i>

Oeververbindingen

In het kader van de uitvoering van het beheerplan civieltechnische kunstwerken 2019-2023 zal de brug in Wezuperbrug (Brugstraat) in 2023 uitgevoerd worden. Deze wordt doorgeschoven vanuit 2022. Het huidige beheerplan loopt tot eind 2023 en de werkzaamheden inzake grootonderhoud zullen conform planning uitgevoerd worden. Begin 2023 zullen we starten met het actualiseren van het huidige beleidsplan.

Riolering

In 2022 is het nieuwe verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP) 2022-2028 vastgesteld. Deze zal in 2023 in uitvoering gaan.

Financiën

Voor het onderhoud en beheer van riolering zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN RIOLERING				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026
Onderhoud	677	677	677	677
Planvorming en begeleiding	261	261	261	261
Kapitaallasten	1.260	1.339	1.364	1.435
Totaal	2.198	2.277	2.302	2.372

Wegen

Uit de inspectie van wegen blijkt dat de kwaliteit van de elementverharding door de droogte van de afgelopen jaren versneld achteruit is gegaan. Het huidige wegen beleidsplan loopt af en er wordt gewerkt aan een geactualiseerd wegenbeleidsplan. Dit beleidsplan wordt in 2023 ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Financiën

Voor het onderhoud van wegen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN ONDERHOUD WEGEN				
<i>bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026
Planmatig onderhoud	1.436	1.436	1.436	1.436
Klein onderhoud (reparaties)	30	30	30	30
Onderhoud zandwegen	30	30	30	30
Onkruidbestrijding verhardingen	130	130	130	130
Kapitaallasten	307	341	337	332
Totaal	1.933	1.967	1.963	1.958

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's die daarmee samenhangen. Tevens informeren wij u over de verwachte ontwikkelingen op het gebied van rente en financiering. Tenslotte is in deze paragraaf informatie opgenomen over het verplicht Schatkistbankieren en het verwachte EMU-saldo van de gemeente.

Onder *treasury* verstaan wij het besturen en beheersen van, het verantwoord over en het toezicht houden op de inkomende en uitgaande geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De wet financiering decentrale overheden (wet fido) bevat kaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie door de decentrale overheden. Deze kaders zijn verder uitgewerkt in het Financieringsstatuut dat wij in 2016 hebben vastgesteld.

Saldobeheer en intern liquiditeitsbeheer

Door middel van een liquiditeitsplanning houden wij inzicht in het verloop van onze liquiditeitspositie gedurende het jaar. We stemmen onze inkomende en uitgaande geldstromen op elkaar af en streven er naar zo weinig mogelijk langlopende financieringsmiddelen aan te trekken. Hierbij zien wij er op toe dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat wij onze

verplichtingen tijdig kunnen nakomen.

Financieringsrisico's en rentebeheer

Om vooral de financieringsrisico's te beperken staan in de wet fido twee instrumenten: de rente risiconorm en de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag dat de gemeente mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen, dat wil zeggen negatieve stand op de rekening-courant en leningen met een looptijd van maximaal één jaar. De norm is 8,5% van het begrotingstotaal. Voor het jaar 2023 bedraagt de kasgeldlimiet € 9.809.000.

PROGNOSE KASGELDLIMIET 2023				
Bedragen x € 1.000	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal 2023	115.398	115.398	115.398	115.398
Grondslag percentage	8,5	8,5	8,5	8,5
Toegestane kasgeldlimiet	9.809	9.809	9.809	9.809
Vlottende schuld	8.000	8.000	8.000	8.000
Vlottende middelen	2.005	2.005	2.005	2.005
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld	5.995	5.995	5.995	5.995
Toegestane kasgeldlimiet	9.809	9.809	9.809	9.809
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	3.814	3.814	3.814	3.814

Renterisiconorm

Het tweede instrument om de rente- en de financieringsrisico's te beperken is de zogenaamde renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Wij hebben geen opgenomen geldleningen in onze portefeuille waarop een renteherzieningsclausule van toepassing is.

De berekening van de renterisico's op de vaste schuld vindt plaats volgens het onderstaande model. Het overzicht bevat eveneens de toetsing aan de voor ons geldende norm. Uit het overzicht blijkt dat wij in de komende jaren ruimschoots voldoen aan de norm.

TOETSING AAN RENTERISICONORM				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026
Berekening renterisico				
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	-8.255	-9.755	-9.560	-10.260
Renterisico	8.255	9.755	9.560	10.260
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	115.398	115.754	114.158	114.528
Percentage conform regeling	20	20	20	20
Renterisiconorm	23.080	23.151	22.832	22.906
Toetsing renterisico aan norm				
Renterisico	8.255	9.755	9.560	10.260
Renterisiconorm	23.080	23.151	22.832	22.906
Ruimte	14.825	13.396	13.272	12.646

Verwachte ontwikkelingen

Jaarlijks berekenen wij onze financieringsbehoefte. Wij berekenen dit op basis van het meerjarig investeringsprogramma, de contractuele aflossingen op het bestaande leningenpakket en de voorziene ontwikkelingen binnen de reserves en de voorzieningen. Daarnaast maken wij volop gebruik van de kasgeldlimiet. Daarbij hanteren wij een liquiditeitsplanning. Op basis hiervan verwachten wij de volgende langlopende leningen aan te moeten trekken tegen een gemiddelde rente van 2,60%:

2023 € 15.000.000;

2024 € 25.000.000;

2025 € 18.000.000.

Wij verwachten dat de marktrente voor de nieuw aan te trekken leningen in de komende jaren zal stijgen.

In de onderstaande tabel geven wij het verloop van de leningenportefeuille van de gemeente weer.

VERLOOP LENINGENPORTEFEUILLE			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Algemeen	Waarborgsommen	Totaal
Boekwaarde 01-01-2023	60.513	13	60.526
Opname	15.000		15.000
Aflossing	8.255	0	8.255
Boekwaarde 31-12-2023	67.258	13	67.271
Opname	25.000		25.000
Aflossing	9.755	0	9.755
Boekwaarde 31-12-2024	82.503	13	82.516
Opname	18.000		18.000
Aflossing	9.561	0	9.561
Boekwaarde 31-12-2025	90.942	13	90.955
Opname	0		0
Aflossing	10.260	0	10.260
Boekwaarde 31-12-2026	80.682	13	80.695

Interne rekenrente en renteresultaat

Op grond van wijzigingen in het BBV mag de interne rekenrente, die wij toerekenen aan onze investeringen, met maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke gemiddelde rentepercentage. Wij verwachten dat onze rentelasten ten opzichte van onze activa zich als volgt zal ontwikkelen (de zogenoemde 'omslagrente'):

2023: 1,21%
 2024: 1,99%
 2025: 1,96%
 2026: 1,71%

De rente die moet worden toegerekend aan de grondexploitatie heeft een andere grondslag binnen het BBV (zie ook de Notitie Grondexploitaties - september 2019). Het rentepercentage mag niet meer afwijken dan 0,5% boven of onder het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille. Om te voorkomen dat deze renteparameter ook elk jaar fluctueert is het mogelijk om te kiezen voor het rekenen met een stabiel rentepercentage in de meerjarenprognose. De komende jaren blijven wij daardoor aan de grondexploitaties 3% rente toerekenen.

Doordat wij 1,5% rente toerekenen aan onze investeringen minus grondexploitaties, rekenen wij in alle jaarschijven te veel rente toe aan onze investeringen (in het jaar 2021 was het effect tegenovergesteld). Omdat de omslagrente een percentage is dat fluctueert, leidt dit tot renteresultaten. Deze voor- en nadelen ten opzichte van de interne rekenrente willen we niet van invloed laten zijn op onze meerjarenraming. De voor- en nadelen vangen wij daarom op in een zogenaamde stelpost renteresultaat.

De saldi op deze stelpost zijn (het zogenoemde 'renteresultaat'):

2023: + € 296.798 voordelig;
 2024: - € 526.686 nadelig;
 2025: - € 483.318 nadelig;
 2026: - € 297.987 nadelig.

BEREKENING RENTERESULTAAT		
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.542.969
De externe rentebaten	-/-	186.490
Saldo door te rekenen externe rente		1.356.479
De aan grondexploitatie doorberekende rente	-/-	263.588
De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	-/-	0
De rentebaar van doorverstrekte leningen die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	+	0
Aan programma's toe te rekenen externe rente		1.092.892
Rente over eigen vermogen		138.011
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan programma's toe te rekenen rente		1.230.903
De werkelijk aan programma's toegerekende rente (renteomslag)	-/-	1.527.701
Renteresultaat		296.798

VERLOOP FINANCIERINGSPOSITIE				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026
Geïnvesteed vermogen				
Totaal vaste activa	123.855	142.003	153.660	151.235
Voorraden bouwgrond	6.232	3.480	2.221	573
Totaal geïnvesteed vermogen	130.087	145.483	155.881	151.808
Vaste financieringsmiddelen				
Eigen vermogen	51.208	53.292	55.261	57.292
Voorzieningen	1.661	1.456	1.534	1.541
Langlopende leningen	67.271	82.516	90.956	80.896
Totaal financieringsmiddelen	120.140	137.264	147.751	139.729
Financieringstekort	9.947	8.219	8.130	12.079

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 2% van ons begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen; voor 2023 is dit € 2.311.000.

Dagelijks worden de saldi van onze bankrekeningen geraadpleegd. Alle tegoeden boven het drempelbedrag worden afgestort in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Deze afroaming wordt automatisch door BNG geregeld. Indien de stand van de liquide middelen het toelaat worden deze tegoeden weer teruggehaald. Blijft ons liquiditeitssaldo beneden het drempelbedrag, dan hoeft er geen bedrag gestort te worden in de schatkist.

Wij hebben echter gekozen om alles boven de € 500.000 al af te storten naar de schatkist, om hiermee de rentekosten te drukken.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, hebben de lidstaten van de Europese Unie afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp) mag bedragen. In dit maximale tekort hebben, naast de Rijksoverheid, ook gemeenten en provincies een aandeel. Er is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden -0,4% van het bbp bedraagt. Het collectieve aandeel van de gemeenten is vastgesteld -0,27% van het bbp.

In de berekeningen in het hierna opgenomen overzicht lijkt onze gemeente een EMU-tekort te gaan realiseren de komende jaren. De ervaring leert echter dat het EMU-saldo bij jaarrekening positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen.

BEREKENING EMU-SALDO			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Omschrijving	2022	2023	2024
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-5.082	5.062	7.632
Mutatie (im)materiele vaste activa	5.530	8.494	18.343
Mutatie voorzieningen	-15	-128	-205
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	241	-3.243	-2.752
Verwachte boekwinst bij verkoop van effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	-10.868	-317	-8.164

Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

ICT/ Informatiemanagement

Informatie, processen en systemen vormen de ruggengraat voor de kwaliteit van dienstverlening van onze organisatie. Door nieuwe wetgeving of andere ontwikkelingen ontstaat er een toename aan (verplichte)processen en dus ook aan informatie en systemen. Denk bijvoorbeeld aan de Omgevingswet, Modernisering Archiefwet, AvG, Wet open Overheid, Wet open overheid (Woo) en een continue veranderend speelveld in het Sociaal Domein. We ontwikkelen komend jaar bestaande processen door met de introductie van nieuwe informatiesystemen. We gebruiken slimme trends om processen nog beter voor onze collega's te laten werken. We introduceren bijvoorbeeld enkele concepten uit common ground.

We zien een toenemende vraag naar informatie, zowel van binnen als buiten onze gemeente. Informatie moet actueel, transparant en vindbaar zijn. Komend jaar willen we informatiearchitectuur op de agenda zetten. Dit zorgt ervoor dat informatie op de juiste plek, op de juiste manier wordt opgeslagen.

Goed vindbare informatie ontsluit je niet alleen in systemen, maar het liefst op één plek. We gaan in 2023 een start maken om informatie vanuit verschillende bronnen op 1 plek vindbaar te maken. Het uiteindelijke doel? Onze collega's zoeken niet WAAR informatie staat, alleen WAT ze zoeken.

De continu veranderende vraag, zal onze agenda continu vragen te veranderen. Als I-cluster willen we nog efficiënter en transparanter werken. We creëren beter overzicht in ons werkportfolio om zo in overleg goed te kunnen inspelen op nieuwe (organisatie)ontwikkelingen.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid is één van de belangrijke thema's van deze tijd. De aanhoudende digitalisering maakt de overheid efficiënt, maar ook kwetsbaar voor aanvallen van buitenaf. De grote hoeveelheid data, die wij beheren, maakt ons met toenemende mate aantrekkelijk voor kwaadwillenden. In 2023 wordt de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) implementatie getoetst. Het continu veranderende informatielandschap vraagt op basis van de BIO steeds nieuwe maatregelen.

Bewustwording rondom informatieveiligheid maakt meer en meer onderdeel uit van de organisatie. Voor 2023 is richting bepaald op het gebied van informatieveiligheid, onderdeel van deze richting is onder meer een cybersecurity veiligheidstest, phishingtest, en een mystery guest. Beide geven inzicht in de stand van zaken:

- Hoe veilig is onze informatie beschermd?
- Welke veiligheidsaspecten zien we over het hoofd?
- Overzien we alle gevolgen van de risico's die we nu wel/niet bewust aanvaarden?

De mystery guest of cybersecurity test dragen bij aan zelfreflectie om zo nieuwe speerpunten te bepalen en te werken aan een constante levenscyclus waarbij informatieveiligheid van planning, naar uitvoering naar reflectie gaat.

Ook wordt in 2023 wederom verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad en externe toezichthouders over informatieveiligheid. Dit wordt gedaan door middel van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Met ENSIA wordt verantwoording afgelegd over informatieveiligheid van onder andere de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten (PNIK), Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), DigiD en WOZ (Waardering Onroerende Zaken). Jaarlijks vragen wij ons college een collegeverklaring vast te stellen over de geldende normenkaders voor DigiD en Suwinet. Deze collegeverklaring wordt ook gecontroleerd door een externe auditor en wij gebruiken deze ook om verticaal verantwoording af te leggen aan het Rijk. Daarnaast worden verschillende rapportages voor basisregistraties vastgesteld door ons college en gebruikt voor verantwoording richting het Rijk. Deze collegeverklaring en rapportages worden ook aan uw raad aangeboden, zodat u op de hoogte bent van de resultaten uit ENSIA.

Van data naar informatie

Datagedreven werken kent een nadrukkelijke plek in het Programma Toekomstbestendige organisatie. Hierdoor kunnen we in 2023 een professionaliseringsslag realiseren op zowel het gebied van beleid, management en organisatie.

Een gedegen basis is nodig. Er zal onder andere worden ingezet op een toekomstbestendige datawarehouse. Hierdoor wordt het mogelijk datamodellen en standaarden te organiseren. Hiervoor zal een aanbestedingstraject worden opgestart en afgerond in 2023.

Daarnaast zal ook de professionaliseren van het Cluster BI een vervolg kennen. Er zal vanuit het Programma TBO worden ingezet op de inbedding van datagedreven werken in de organisatie. Hierdoor zal ook een grote claim worden gelegd op de capaciteit van het cluster BI. Om te kunnen voldoen aan de verwachtingen uit de organisatie zal in 2023 worden bijgestuurd op inzetbaarheid maar ook op standaardisatie en uniformiteit van de werkwijze.

Naast een gedegen technische basis in de vorm van een toekomstbestendig datawarehouse zal er ook een beleidsmatige basis nodig zijn. In 2023 leveren we beleid op dat verankert is in de besturingsfilosofie en dat zorgt voor standaardisatie. Dit beleid zal organisatiebreed en duurzaam toegepast kunnen worden ter ondersteuning van sturing op beleid, plannen, processen en als instrument voor signalering en analyse van trends en ontwikkelingen gerelateerd aan maatschappelijke opgaven.

Gegevensbescherming

Veiligheid en vertrouwen vormen de basis voor een succesvolle transformatie naar een digitale economie en samenleving. Het borgen van privacy is een continu proces. Het gaat niet om het eenmalig treffen van een aantal privacy maatregelen. Verwerkingen van gegevens, doelgroepen, technische mogelijkheden, privacy regels en maatschappelijke opvattingen kunnen veranderen. De effectiviteit van de maatregelen moet daarom regelmatig worden beoordeeld en waar nodig aangepast. Wanneer een datalek zich voordoet, wordt zo snel mogelijk gehandeld. Dit houdt een melding bij het AVG-team (bestaande uit Functionaris Gegevensbescherming, Privacy Officer en Chief Information Security Officer) in, zodat deze meteen nader onderzoek in kan stellen. Het delen van voorgevallen datalekken moet bijdragen aan extra scherpte en een lerend vermogen

binnen onze organisatie. De datalekken registreren wij in het incidentenregister.

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid voeren wij jaarlijks minimaal één onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van een thema, het zogeheten 213a-onderzoek. In de verordening is opgenomen dat wij de gemeenteraad in de paragraaf Bedrijfsvoering in de Programmabegroting informeren over het onderwerp van het onderzoek. In 2023 zullen wij een onderzoek uitvoeren naar het zaakgericht werken. We constateren in toenemende mate dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen zaken. We willen verkennen of dat ook leidt tot een andere behoefte in de wijze waarop we zaakgericht werken.

Intern controleplan

Ons college is verplicht (conform artikel 212 en 213 van de Gemeentewet) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheershandelingen. Om hier invulling aan te geven wordt jaarlijks een Intern Controle Plan (ICP) opgesteld.

Aan de hand van het ICP worden de financieel kritische processen systematisch gecontroleerd. Middels steekproeven wordt de kwaliteit van de interne beheersing getoetst. De bevindingen worden opgenomen in een rapportage die wordt opgesteld voor ieder afzonderlijk proces. De aanbevelingen die aan de hand van de gedane bevindingen zijn geformuleerd worden besproken met de proceseigenaar (teamleider). Op deze manier wordt kort-cyclische bijsturing ingezet en vormen deze interne controles de basis voor de interim-controle (procesgericht) die door de accountant wordt uitgevoerd. Het optimaliseren van de interne controles betreft een dynamisch, steeds terugkerend proces.

Invoering rechtmatigheidsverantwoording (RMV)

Nu verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt dit. Het college van B en W geeft dan een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Daarmee valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is.

Voor de rechtmatigheidsverantwoording gaat het om invoering met verslagjaar 2023. De jaarrekening voor het verslagjaar 2023 wordt in het kalenderjaar 2024 vastgesteld. Naast de wetwijzing zal er nog onderliggende regelgeving moeten worden aangepast.

Accountant

Het contract met Astrium B.V. loopt af op 31 augustus 2023. Dit betekent dat in het voorjaar van 2023 een aanbestedingsprocedure zal worden opgestart. Het aangaan van een contract met de accountant is een raadsaangelegenheid. Een afvaardiging van de raad zal in samenspraak met de ambtelijke organisatie dit traject doorlopen.

Ontwikkelingen personeelsbeleid

Naar verwachting zal de spanning op de arbeidsmarkt nog geruime tijd blijven. Nog steeds is het zo dat het voor veel specialistische functies moeilijk is om de juiste mensen te vinden. In 2022 hebben wij als HR cluster veel tijd besteed aan werving en selectie van kandidaten. Aanvullend hebben wij een Recruiter ingezet om de juiste doelgroep te benaderen. Op dit moment wordt gewerkt aan een advies rondom een structurele oplossing voor werving en selectie en recruitment binnen onze organisatie. Daarnaast bereiden wij een aanpak tot modernisering van ons beloningsbeleid voor met een daarbij passend functieboek. Dit zal in 2023 verder vorm en inhoud krijgen.

Wij merken dat ons werkgeversmerk "Pak je Kans" aanslaat. Hiermee maken wij potentiële kandidaten enthousiast om voor onze gemeente te komen werken. Aansluitend werken wij aan een uitgebreid onboarding proces voor nieuwe collega's. Dit maakt in combinatie met een breed spectrum aan opleidingsmogelijkheden en kansen om te groeien dat wij een aantrekkelijke

werkgever blijven tijdens de gehele loopbaan van onze medewerkers binnen de gemeente Coevorden.

Een andere ontwikkeling die wij zien is het datagedreven werken. Wij gebruiken onze data meer en meer om HR adviezen met feiten te onderbouwen. Met deze data worden interventies objectief gemonitord en maken wij inzichtelijk of de interventies werken. Waar wij nu nog met basisgegevens werken, willen wij de stap maken naar het verrijken van data. Dit draagt bij aan het realiseren van onze HR doelstellingen, zoals het blijven vinden, binden en boeien van medewerkers. Dit vraagt om goede en gedigitaliseerde HR-processen, zodat medewerkers plaats- en tijdonafhankelijk hun eigen personele zaken kunnen regelen. Wij werken verder aan een volledig digitaal, 24/7 beschikbaar aanbod van onze HR dienstverlening.

Ook werken wij doorlopend aan goede arbeidsomstandigheden voor al onze medewerkers. Om aan wettelijke verplichtingen te voldoen, maar ook uit zorg voor onze medewerkers. Hoog op de agenda staan duurzame inzetbaarheid en psychosociale arbeidsomstandigheden. Door onze medewerkers te bevragen via continuous monitoring en een Preventief Medisch Onderzoek (voorheen: PAGO) aan te bieden, krijgen wij zicht op wat er nodig is om ze zo goed mogelijk te blijven faciliteren.

Werken beweegt

In 2022 is door de projectgroep Werken Beweegt - op basis van gedegen in- en extern onderzoek - een nieuw werkconcept geïntroduceerd. Het hybride werken levert nieuwe uitdagingen en kansen om medewerkers te faciliteren en te binden aan Coevorden zodat zij een optimale dienstverlening aan de inwoners kunnen leveren. Om een aantrekkelijke werkgever te zijn is het van belang om een functionele en inspirerende kantooromgeving te bieden en ook het thuiswerken met goede voorzieningen (inrichting en apparatuur) te ondersteunen. Dit zorgt ervoor dat kosten hiervoor blijvend toenemen.

In 2022 en 2023 komt het gereserveerde bedrag voor vervanging van de inrichting van het Hof van Coevorden en Aleida Kramersingel 4 vrij. Dit grijpen we aan om onze kantooromgeving toekomstbestendig te maken, passend bij de hiervoor geschetste ontwikkeling. Daarbij houden we rekening met het verduurzamen van onze werkomgeving. Om succesvol hybride te kunnen samenwerken passen we ook de apparatuur en systemen hierop aan. Hierbij valt te denken aan het aanschaffen van applicaties die ondersteunend zijn bij het hybride werken. Ook werken we verder aan de implementatie van het nieuwe werkconcept, onder andere door de organisatie aan te sporen nieuwe werkafspraken te maken, de (interne) bereikbaarheid te vergroten, aandacht te geven aan succesvol hybride leidinggeven en mentale en fysieke vitaliteit. Het projectteam werkt nauw samen met het met programma "Toekomstbestendige Organisatie".

Arbeidsomstandigheden

Eind 2022 wordt een meerjarenplan voor arbeidsomstandigheden geïntroduceerd. Dit plan is gericht op het oplossen van knelpunten uit onze RI&E, maar houdt ook ruimte om in te spelen op ontwikkeling op het gebied van techniek, maatschappij en de interne organisatie. Vanuit dit plan wordt elk jaar een planning opgesteld om doorlopend aan goede arbeidsomstandigheden te werken én om aan onze wettelijke verplichtingen te voldoen.

In 2023 staan welzijn, duurzame inzetbaarheid en psycho-sociale arbeidsomstandigheden hoog op de agenda. Door onze medewerkers te bevragen via een vragenlijst (medewerkerstevredenheid) en een Preventief Medisch Onderzoek (voorheen: PAGO) aan te bieden, krijgen we zicht op wat er nodig is om ze zo goed mogelijk te blijven faciliteren. Deze data gebruiken we vervolgens om medewerkers via "continue monitoring" te bevragen op deze onderwerpen. Op die manier worden interventies objectief gemonitord en maken we inzichtelijk of de interventies werken.

Ook zorgen we dat onze medewerkers voldoende onderricht zijn om hun werk veilig uit te kunnen voeren. Hierbij valt te denken aan trainingen op het gebied van BHV, hantering agressie en geweld en "veilig werken aan de weg".

Personeelsbegroting

Ten opzichte van de primitieve begroting 2022 neemt de vastgestelde formatie met 0,48 af. Dit heeft te maken met het vervallen van de regiefunctie warmtevisie. Deze formatie was beschikbaar gesteld tot en met 2022. Het budget dat gemeoid is met de personeelsbegroting neemt ten opzichte van 2022 met circa € 0,5 miljoen toe. Deze wijziging wordt veroorzaakt doorstijging van het IKB, actualisatie van BHV- en consignatievergoeding. Ten tijde van het opmaken van deze programmabegroting zijn de CAO onderhandelingen gestart. Gezien de onzekerheid over de uitkomst van deze onderhandelingen, door de hoge inflatiecijfers, gaan wij uit van een CAO verhoging ter grootte van € 1.600.000 vanaf het jaar 2023 en verder. Bij de Kaderbrief 2023 hebben wij structureel € 715.000 op een stelpost geplaatst. Deze stelpost dient op basis van de meeste actuele informatie verhoogd te worden met € 885.000 ter dekking van de verwachte CAO verhoging.

Naast de onzekerheid van de CAO verhoging zijn ook de premies van ABP nog niet definitief. De premieprognose geeft aan dat het ouderdoms- en nabestaandenpensioen stijgt van 25,9% naar 29,1%, maar de premie voor de VPL-regeling (3%) zal vervallen. De door ABP afgegeven prognoses hebben wij nog niet verwerkt aangezien deze in de loop van het jaar nog kunnen veranderen door nieuwe pensioenwetgeving, hoogte van inflatie en aanpassingen van grondslagen.

PERSONEELSBEGROTING 2023				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Organisatieonderdeel	Fte 2022	Fte 2023	Bedrag 2022	Bedrag 2023
Directie / algemeen management	8,46	8,54	965	966
Griffie (incl. rekenkamer)	2,39	2,39	218	218
Bedrijfsvoering	71,33	71,42	5.366	5.367
Leefomgeving	118,61	117,96	8.337	8.338
Publieksservice	77,21	77,21	5.917	5.918
College van B&W			762	778
Gemeenteraad en raadscommissies			373	398
Ambtenaren burgerlijke stand			34	34
Totaal	278,00	277,52	21.972	22.017

Openbaarheidsmaking

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (hierna: Woo) in werking getreden. Deze wet richt zich op een transparante overheid en vraagt om een cultuurverandering rond de omgang met informatie. De Woo omvat twee hoofdonderdelen: passieve openbaarmaking en actieve openbaarmaking. Met passieve openbaarmaking wordt bedoeld het op verzoek informatie openbaar maken (Woo-verzoek, voorheen Wob-verzoek). Actieve openbaarmaking betreft het verplicht openbaar maken van publieke informatie, opgedeeld in 11 informatiecategorieën. De Woo raakt daarmee circa 250 van de 1100 processen in onze gemeente. Om aan de nieuwe eisen van de Woo te kunnen voldoen moet onze gemeentelijke informatiehuishouding op orde zijn en moet er inzicht worden verkregen in de benodigde (aanpassingen van de) IT-voorzieningen. Helder moet zijn wat de Woo en de actieve openbaarmaking voor ambtenaar en bestuurder betekent. Bij de creatie van informatie moet al rekening worden gehouden met eventuele publicatie op een later moment. Het is een verandering in het dagelijks handelen van een groot deel van onze organisatie en heeft een flinke impact op onze bedrijfsvoering. Tijdens de implementatie van deze wet moet dus aandacht worden besteed aan de gedragscomponent van de benodigde verandering.

In 2022 legden we de uitgangspunten voor de gemeente Coevorden als open overheid vast en bepaalden we onze Woo-ambitie op het niveau basis. We hebben voldaan aan de eisen die de Woo per 1 mei 2022 stelde, waaronder het vereiste van het aanstellen van een Woo contactpersoon.

Vervolgens is er een project gestart voor de implementatie van de Woo binnen onze gemeente. Daarbij is gewerkt aan het verbeteren van het proces van het afhandelen van Woo-verzoeken. In 2023 geven we verder invulling aan het opgestelde plan van aanpak voor de implementatie van de Woo. De actieve openbaarmaking van documenten zal plaats gaan vinden op het landelijke platform PLOOI. Voor de openstelling van dit platform, alsook de doorlooptijd en volgorde van bekendmaking van de ingang van de 11 informatiecategorieën zijn wij afhankelijk van het Rijk. In 2023 nemen we een reeks aan acties om de organisatie mee te nemen en op te leiden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gedragscomponent als het gaat om het actief publiceren van documenten en het inzichtelijk maken welke processen in onze organisatie worden geraakt door de Woo.

Verbonden Partijen

Inleiding

Gemeenten werken steeds meer en steeds vaker samen met andere organisaties. Taken worden uitbesteed via inkoop, uitgevoerd met een subsidie of worden via verbonden partijen uitgevoerd. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin wij als gemeente een bestuurlijk en een financieel belang hebben. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van en controle op deze verbonden partijen. In onderstaand overzicht geven wij onze verbonden partijen weer, welke financiële bijdrage wij in 2023 doen, welk belang (zegenschap) wij in deze partijen hebben en hoe de vermogenspositie van de verbonden partij is.

Wij baseren ons op de begrotingen voor 2023 van deze partijen. Als deze cijfers nog niet bekend zijn, zijn de meest recente cijfers opgenomen. De bedragen zijn dan grijs gemarkeerd.

Tabel verbonden partijen

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN					
Bedragen x € 1.000					
Verbonden partij	Bijdrage / opbrengst	Zeggen - schap	Gegevens vermogen en resultaat		
			begin begrotingsjaar		einde begrotingsjaar
1. Gemeenschappelijke regelingen					
Recreatieschap Drenthe (programma 1)					
	Bijdrage: € 114	8%	EV € 1.168	EV	€ 1.176
			V € 1.063	VV	€ 1.046
			V		
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2023					
Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme					
EMCO-groep (programma 2)					
	Bijdrage Rijk: -€ 3.734	25%	EV € 0	EV	€ 0
	Bijdrage in tekort exploitatie: € 479		V € 13.700	VV	€ 13.145
			V		
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2023					
Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.					
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD Drenthe) (programma 2)					
	Bijdrage: € 1.304	8%	EV € 3.194	EV	€ 2.216
			V € 2.250	VV	€ 6.750
			V		
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2023, inclusief bijdrage VTD					
Doel: Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volksgezondheid in brede zin.					
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) (programma 5)					
	Bijdrage: € 1.228	8%	EV € 188	EV	€ 425
			V € 4.348	VV	€ 4.344
			V		
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2023					
Doel: Het uitvoeren van de gemeentelijke taken van de deelnemende gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvorschriften krachtens de Wabo en overige milieuwet- en regelgeving.					
Veiligheidsregio Drenthe (VRD) (programma 5)					
	Bijdrage: € 2.250	8%	EV € 2.665	EV	€ 2.448
			V € 25.569	VV	€ 27.004
			V		
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2023					
Doel: Veiligheidsregio Drenthe is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing					

en geneeskundige hulpverlening voor twaalf Drentse gemeenten.

Euregio Enschede/Gronau (programma 5)

Bijdrage: € 9	2%	EV € 2.391	EV	€ 2.399
		V € 1.521	VV	€ 1.471
		V		
			Resultaat	€ 8

*cijfers Begroting 2022

Doel: Het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingen op het terrein van infrastructuur, economie, cultuur, recreatie en andere maatschappelijke taken en het behartigen van de belangen van haar gebied en de inwoners daarvan bij de bevoegde overheidsinstanties en instellingen.

Eems Dollard Regio (EDR) (programma 5)

Bijdrage: € 5	1%	EV € 727	EV	€ 727
		V € 2.425	VV	€ 3.022
		V		
			Resultaat	€ 2

*cijfers jaarrekening 2021

Doel: Het adviseren van deelnemers, burgers, ondernemers, verenigingen, overheden en anderen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen. Het uitvoeren van projecten, verzoeken om en verdeling van subsidies.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe (programma 2)

Bijdrage: € 31	3%	EV € 22	EV	€ 23
		V € 344	VV	€ 344
		V		
			Resultaat	€ 2

*cijfers Begroting 2023

Doel: Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.

2. Vennootschappen en coöperaties

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH (programma 1)

Bijdrage: € -	29%	EV € 847	EV	€ 988
		V € 5.786	VV	€ 6.946
		V		
			Resultaat	€ 141

*cijfers Begroting 2022

Doel: Ontwikkeling en promotie van het grensoverschrijdend industrie- en bedrijvenpark 'GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH' met als doel de structuurverbetering in het grensgebied Drenthe/Grafschaft Bentheim. Bevordering en ondersteuning van alle regionale maatregelen die als doel hebben dit te bereiken. Voor het risico van onze borgstelling verwijzen wij naar de paragraaf risico's en weerstandsvermogen.

N.V. Area reiniging (programma 4)

Dividend:	33,30%	EV € 6.335	EV	€ 7.426
		V € 14.321	VV	€ 14.207
		V		
			Resultaat	€ 1.747

*cijfers jaarrekening 2021

Doel: De inzameling, verwerking en recycling van (huishoudelijke) afvalstoffen, straatreiniging en kolkenzuigen

N.V. Waterbedrijf Drenthe (WMD) (programma 6)

	Dividend:	4,13%	EV € 51.344	EV	€ 61.268
			V € 129.531	VV	€ 136.626
			V		
				Resultaat	€ 9.924
*cijfers jaarrekening 2021					
<i>Doel: De zorg voor en de instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied en het verrichten van alle werkzaamheden die daarmee in verband staan.</i>					
N.V. Rendo Holding (programma 6)					
	Dividend:	4,14%	EV € 76.899	EV	€ 76.024
			V € 99.281	VV	€ 101.110
			V		
				Resultaat	€ 6.589
*cijfers jaarrekening 2020					
<i>Doel: Het transporteren en distribueren van energie; beheer en onderhoud van een gas en elektriciteitsnetwerk.</i>					
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (programma 6)					
	Dividend:	0,17%	EV € 5.097.000	EV	€ 5.062.000
			V €	VV	€
			V 155.262.000		154.119.000
				Resultaat	€ 206.000
*halfjaarcijfers 2022					
<i>Doel: Het uitoefenen van het bedrijf van bankier voor overheden, waaronder gemeenten.</i>					
Glasvezel Zuidenveld B.V. (programma 6)					
	Dividend:	40,00%	EV € 1.568	EV	€ 3.018
			V € 1.745	VV	€ 7.108
			V		
				Resultaat	-€ 15
*cijfers jaarrekening 2020					
<i>Doel: Aanleg glasvezelnetwerk.</i>					
3. Deelnemingen verkoop aandelen Essent					
Enexis Holding N.V. (programma 6)					
	Dividend:	0,16%	EV € 4.241.000	EV	€ 4.339.000
			V € 5.154.000	VV	€ 5.234.000
			V		
				Resultaat	€ 89.000
*halfjaarcijfers 2022					
<i>Doel: Het transporteren en distribueren van energie; het in stand houden van een betrouwbaar distributie en transportnet voor energie.</i>					
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (50 % belang EPZ) (programma 6)					
	Dividend:	0,16%	EV € 1.499	EV	€ 0
			V € 5	VV	€ 0
			V		
				Resultaat	€ 50
*verwachting					
<i>Doel: In deze b.v. was het 50%-belang van Essent in de N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) ondergebracht.</i>					
<i>Deze was onder meer eigenaar van de kerncentrale te Borssele. PBE is belast met de afwikkeling van zaken die voortvloeien uit de verkoop en verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van de borging van het publiek belang.</i>					
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.) (programma 6)					
		0,16%	EV € 293	EV	€ 0

	V	€ 25	VV	€ 0
*verwachting	V		Resultaat	-€ 100
<i>Doelstellingen: a) namens verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de staat als gevolg van de invoering van de WON; b) namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (Waterland) naar aanleiding van de verkoop van de aandelen Attero aan Waterland; c) het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op een escrow-rekening is gestort.</i>				
4. Overige verbonden partijen				
Regionaal Overslag Centrum (ROC) (programma 1)				
	EV	-	EV	-
	V	€ 2.500	VV	€ 2.500
	V		Resultaat	-
<i>Doel: het ontwikkelen van een Regionaal Overslag Centrum (ROC) in Coevorden. De gemeente en een combinatie van drie aannemers werken samen in een PPS-constructie samen in het ROC-project.</i>				

Grondbeleid

Inleiding

Gemeente Coevorden heeft binnen de kaders van wet- en regelgeving de vastgestelde ruimtelijke visie willen realiseren door middel van een faciliterend grondbeleid. Een vorm van grondbeleid waarbij de gemeente de grond niet zelf verwerft, maar de ontwikkeling aan de eigenaren zelf overlaat binnen door de gemeente te stellen kaders.

Daarnaast heeft de gemeente zelf een beperkt aantal grondposities bedoeld voor uitbreidingsplannen. In bijna alle deze plannen zijn de kavels nagenoeg verkocht en waar mogelijk worden deze (deel)plannen afgerond en woonrijp gemaakt. Dat betekent dat de bestrating, lantaarnpalen en groenstructuur zijn definitieve invulling krijgt. Die plannen zijn of worden in de komende begrotingsperiode ook financieel afgerond. Het financiële risico van het gemeentelijk grondbedrijf is sterk gedaald. Het huidige risico is aanvaardbaar.

Vanuit de woonvisie 'Hier wil je wonen' uit 2017 is destijds de plancapaciteit op onderdelen gedeprogrammeerd, met name in de stad Coevorden. De consequenties hiervan zijn destijds ruimtelijk en financieel verwerkt. Maar de snelle ontwikkelingen op de woningmarkt vroegen om een versnelde actualisatie van de woonvisie.

In december 2021 is de nieuwe Woonvisie 2021+ Bouwen aan de toekomst dan ook vastgesteld. Een woonvisie met ambitie.

Wij willen een woningmarkt die past bij de toekomst die wij zien voor onze gemeente. Kwalitatief hoogwaardig, duurzaam, leefbaar en betaalbaar. Daarnaast met genoeg capaciteit om onderdak te bieden aan nieuwe werknemers voor onze groeiende economische sectoren. Dit is een andere koers dan die van de vorige woonvisie, waar we rekening hadden te houden met een mogelijke krimp van onze bevolking.

Beleid

Het grondbeleid bepaalt de manier waarop de gemeente en andere spelers omgaan met grond, waarop ontwikkeld wordt (van bestemming verandert). De gemeente Coevorden heeft tot op heden ervoor gekozen om risicomijdend te handelen en heeft een voorkeur voor een faciliterende rol. Maar de nieuwe woonvisie vraagt meer van ons. Stimuleren, adviseren, aanjagen, faciliteren, maar ook inkaderen en waar nodig afdwingen. Dit vraagt om een uitbreiding van ons

instrumentarium en we moeten als ambtelijke organisatie nadrukkelijk 'naar buiten': als betrouwbare partner met inwoners en partners de woningmarkt toekomstbestendig maken.

Ook de invoering van de nieuwe omgevingswet heeft gevolgen voor ons grondbeleid. Daarbij gaat het met name om het kostenverhaal en het vestigen van het voorkeursrecht en onteigeningsprocedures. En het Didam-arrest, gewezen door de Hoge Raad op 26 november 2021. De consequentie van deze uitspraak is dat overheden bij verkoop van grond de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht moeten nemen en potentiële gegadigden de gelegenheid moeten bieden om mee te dingen.

Allemaal ontwikkelingen die vragen om actualisatie van het huidige grondbeleid om nu en in de toekomst grip te kunnen houden op de ruimtelijke ordening van de gemeente.

Prognoses

Per 31/12/2021 hebben wij een boekwaarde van circa € 10,5 miljoen aan gronden in exploitatie. Het verwachte resultaat (de toekomstige kasstromen minus de boekwaarde) schatten wij in op circa € 2,1 miljoen. Voor de gronden in exploitatie zijn hieronder de verwachte resultaten per project weergegeven. De resultaten worden weergegeven in de netto-contante waarde. Hiermee wordt het verwachte resultaat weergegeven per 31/12/2021. Bij de bepaling van de netto-contante waarde is een aantal variabelen meegenomen:

gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden;
rente;
verwachte kosten;
verwachte opbrengsten.

In overleg met de projectleiders van deze projecten zijn bij de actuele waardebepaling de volgende criteria meegewogen:

1. Gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden

De gerealiseerde kosten en opbrengsten van een project zijn beoordeeld door de projectleider en na goedkeuring op basis van een uniforme codering in de projectadministratie geboekt.

2. Rente

De disconteringsvoet om de kasstromen contant te maken wordt door de BBV voorgeschreven en is 2%.

3. Verwachte kosten

De geplande kosten worden vergeleken met de werkelijke bedragen en zijn geactualiseerd;
De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau vermeerderd met inflatie;
De inflatie voor de verwachte kostenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

4. Verwachte opbrengsten

De verkoop van bouw kavels gebeurt tegen marktconforme prijzen;
De hoogte van de grondprijzen wordt jaarlijks bepaald op basis van vastgestelde methoden; deze methoden zijn per categorie vastgelegd in de Nota Grondprijzen;
De hoogte van de opbrengsten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau en is vermeerderd met inflatie;
De inflatie voor de verwachte opbrengstenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

Prognose

Jaarlijks worden de grondexploitaties geactualiseerd. Gedurende het jaar worden de grondexploitaties kritisch gevolgd en binnen de P&C cyclus eventueel gewijzigd. Deze begroting is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten.

Verwacht resultaat

Onderstaand treft u een overzicht aan van de verwachte resultaten van de bestemmingsplannen die in exploitatie zijn gebracht. Voor de waardering van het resultaat hanteren wij de netto contante waarde met als peildatum 31 december 2021.

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES				
<i>bedragen * €1.000</i>				
Projectsoort		Doorlooptijd	Realisatie tm boekjaar	Netto Contante Waarde
			2021 (inclusief rente)	per 31-12-2021
<i>Woningbouw</i>	Aalden Aelderhooghe	tm 2023	-50	102
	Dalerpeel Steigerwijk	tm 2022	0	37
	Geesbrug uitbreiding II	tm 2022	-191	1
	Dalen Molenakkers II	tm 2028	740	274
	Sleen Jongbloed	tm 2026	-119	267
	Coevorden Ossehaar	tm 2022	26	29
				406
<i>Bedrijventerreinen</i>	Coevorden Europark	tm 2024	3.025	42
	Coevorden Leeuwerikenveld II	tm 2028	7.622	1
	Coevorden ROC	tm 2022	-508	1.383
Totaal			10.139	1.426
			10.545	2.136

Toelichting op projecten

De Gemeente Coevorden heeft nog een beperkt aanbod in woningbouw- en bedrijfskavels. Hieronder een toelichting op de projecten.

Woningbouwlocaties

In bijna alle woningbouwplannen zijn de kavels nagenoeg verkocht en waar mogelijk worden deze (deel)plannen afgerond en woonrijp gemaakt.

Voor Ossehaar fase C komt een nieuwe invulling van het woongebied. De bedoeling is dat het een moderne groene wijk wordt met een gevarieerd woonaanbod. Er komen rond de 80 woningen waarvan ongeveer de helft koop en de helft sociale huur en flexwonen. Voordat het zo ver is, moet eerst het bestemmingsplan worden gewijzigd. Daarna komt er een plan voor hoe het er uit moet gaan zien. Afhankelijk van mogelijke bezwaren kan de bouw tussen eind 2023 en midden 2024 beginnen.

Vervolgens zal de mogelijkheid bekeken worden om de uitbreidingslocatie Molenakkers II alsnog te ontwikkelen. Daarbij dient er rekening gehouden te worden met archeologisch onderzoek.

Bedrijvenlocaties

Op de bedrijventerreinen zijn bijna alle kavels (onder voorbehoud) verkocht, gereserveerd of liggen onder optie. Er is dus geen sprake van actieve verkoop, op één kavel na, gelegen op bedrijventerrein Leeuwerikenveld II.

Inmiddels is er opdracht gegeven voor onderzoek naar mogelijke uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen in onze gemeente.

Reserve en risico's

Risicobeheersing

Op dit moment is er genoeg grond in bezit van de gemeente, woningcorporaties of van projectontwikkelaars om de groei-ambitie genoemd in de woonvisie te realiseren. Grootschalige grondverwerving is op dit moment niet nodig. We sluiten een actieve grondpolitiek echter niet uit als ontwikkelingen hier om vragen.

Met betrekking tot onze projecten lopen wij de volgende risico's:

- het risico dat de grond niet aan de wensen van de gebruiker voldoet (wonen, recreëren, industrie, werken);

- de geplande verkoopprijzen gaan niet haalbaar zijn;
- de tijdsplanning gaat niet haalbaar zijn;
- het tijdstip van aankoop gaat afwijken ten opzichte van de planontwikkeling;
- de kwaliteit van de gerealiseerde gronden/het openbaar gebied gaat onvoldoende zijn;
- plancapaciteit gaat niet aansluiten bij de vraag (woonvisie).

De belangrijkste instrumenten die wij inzetten om deze risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen zijn:

Exploitatieopzet

Wij maken gebruik van een in de tijd uitgezette schatting van opbrengsten en kosten per project op basis van te realiseren producten. Door het benoemen van criteria voor de grondexploitaties is het mogelijk om door middel van scenarioanalyse voortdurend de effecten te meten van externe ontwikkelingen en risico's.

Planning & control

Een doorlopende analyse van projectkansen en -risico's is nodig om aanpassingen in planning, kwaliteit en kosten tijdig te kunnen maken. Een periodieke financiële analyse van gerealiseerde en verwachte kosten en opbrengsten om tijdig bij te kunnen sturen is hier onderdeel van.

Omgevingsanalyse

Wij maken onder andere gebruik van onderzoeken omtrent ruimtelijke haalbaarheid, bevolkingsgroei en -samenstelling, woningbehoefte en marktprijzen om onze uitgangspunten in de exploitatieopzetten te onderbouwen. Om de risico's van de grondexploitaties in beeld te brengen hanteren wij een methode waarop verschillende onderdelen beoordeeld worden op hun risicoprofiel. Dat geeft het volgende beeld per ultimo 2021:

1. Marktrisico

Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 988.000.

2. Indicatoren uit de grondexploitaties

Door het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitatie modellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 255.000.

3. Projectsamenstelling specifieke risico's

Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald. Deze wordt bepaald door de volgende formule:

Schade = (kans op een onverwachte gebeurtenis met schade) x schadebedrag

De risico's die kunnen ontstaan, hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen. De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 180.000.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 1.423.000.

Reserve grondexploitatie

De komende jaren zullen wij ons, om de reserve grondexploitatie te versterken, vooral richten op: Jaarlijks maken we een nieuwe uitvoeringsagenda wonen. Daarnaast gaan wij elke twee jaar vergelijken we de dan actuele prognoses met de bestaande bouwplannen. Op basis hiervan besluiten wij of er meer of juist minder druk op nieuwbouw moet worden gezet. Daarnaast wegen

we integraal af of er andere thema's zijn waar we meer of minder prioriteit aan moeten geven.

1. Overzicht investeringen 2023-2026

Geplande investeringen

OVERZICHT VAN INVESTERINGSKREDIETEN				
Bedragen x € 1.000				
Omschrijving investering	2023	2024	2025	2026
Onderwijshuisvesting				
De nieuwe Veste, nieuwbouw	5.000	20.000	10.000	
IHP, scholen Schoonoord, nieuwbouw	2.562			
IHP, kindvoorzieningen Schoonoord	520			
Nieuwbouw scholen Sleen			2.888	
Kindvoorzieningen Sleen			570	
Facilitair				
Huisvesting A.Kramersingel 4, vervanging inventaris	340			
Huisvesting Kasteel 1; Licht- en geluidinstallatie				315
Openbare ruimte				
Fietspad Schapendijk	565			
Fietspaden van asfalt naar beton	200			
N34/Zuidelijke ontsluitingsweg		825		
Riolering				
Riolering; vervanging pompen en gemalen	300	300	300	300
Vervanging en optimalisatie riolering	2.000	2.000	2.000	2.000
Riolering; Oude Coevordenweg Dalen*	600			
Tractie				
VW Transporter Pick Up met huif VJ-116-G*	40			
VW Transporter Gesloten VH-829-Z*	35			
VW Crafter Gesloten VH-828-Z*	38			
Fendt 210 Vario*	120			
Fendt 210 Vario*	120			
Toro GM4010S*	95			
Toro GM4010S*	95			
Toro GM5910*	120			
Vervanging Hyundai 54-bz-vn	80			
Vervanging VW Crafter 69-VDT-1		70		
Vervanging VW Crafter 78-VKZ-8		70		
Vervanging VW Crafter 77-VKZ-8		70		
VW Transporter T6 V-345-BB (zuid)		70		
VW-bus verlengde uitvoering VT-318-V		30		
Hoogwerker Manitou 180ATJ 2014		65		
Houtversnipperaar Linddana 2014		65		
VW Caddy (V-221-PK)			35	
Renault Trafic lang wiel dubbel gesloten(V-305-RZ)			45	
Mecalac 12 MXT			210	
TORO 4010			98	
Maai/veegcombinatie Schouten Panda P1806			45	
VW Caddy (verv. VBD-42-N)				35
VW Caddy Maxi (verv.VBD-43-N)				36
VW Caddy Maxi (verv.VBD-44-N)				36
VW transporter lang wiel dubbel gesloten (BVJ-46-K)				48
Fendt 211 Vario profi (verv.TZJ-61-K)				140
John Deere 4066 (verv.TZJ-65-K)				65
Herder klepelmaaier Votex Jumbo Flex 150 Eco				35

Greentec 930 WD				62
	12.830	23.565	16.191	3.072
Totaal investeringen 2023 t/m 2026				55.658
<i>* Doorgeschoven investeringen vanuit 2022</i>				

2. Overzicht lopende investeringen 2022

Stand van zaken lopende investeringen

LOPENDE INVESTERINGEN					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	Jaartal afrondding	Krediet	Realisatie tm 2021	Realisatie 2022	Restant
Riolering					
Riolering; optimalisering Oosterhesselen	2022	332	65	266	1
Riolering; Oosterhesselen	2022	300	-	-	300
Riolering; Pompen en gemalen 2021	2022	300	138	-	162
Riolering; Centrumplan	2022	500	443	-	57
Riolering; Reconstructie Dalerpeel	2022	1.250	326	707	217
Riolering; Rioolvervanging Noord-Sleen	2022	400	301	1	98
Riolering; Nieuwe Krim	2022	30	-	-	30
Riolering; Molenbelt Coevorden	2022	200	-	63	137
Riolering; Reparaties Coevorden 2022	2022	300	-	-	300
Riolering; Vervanging roostergoot Sleen	2022	80	-	76	4
Riolering; Riolering Schoolstraat Dalen	2022	600	436	-	164
	<i>Totaal</i>	<i>4.292</i>	<i>1.709</i>	<i>1.113</i>	<i>1.470</i>
RSP					
RSP: stationsomgeving	2022	2.875	3.862	21	(1.008)
Infrastructurele projecten					
Project N34/Klooster	2022	700	548	4	148
Project N34/Zuidelijke ontsluitingsweg	2023	380	39	354	(13)
Fietspad Hengstmeeweg	2022	130	109	10	11
Fietspad Geeserstroam	2022	380	(120)	506	(6)
Fietspaden van asfalt naar beton 2021	2022	70	-	-	70
Project Achterste Erm	2022	100	-	-	100
Project Mepperstraat, Meppen	2022	450	18	94	338
	<i>Totaal</i>	<i>2.210</i>	<i>594</i>	<i>968</i>	<i>648</i>
Onderwijshuisvesting					
IHP, 2020 Burg. Wessels Boer school, Dalen	2022	1.380	-	1.412	(32)
Schoonoord, voorbereidingskosten nieuwbouw	2022	160	-	-	160
Opwaardering Esdalcollege	2021	379	341	38	-
	<i>Totaal</i>	<i>1.919</i>	<i>341</i>	<i>1.450</i>	<i>128</i>
Bruggen					
Vervanging brug Brugstraat	2023	570	234	-	336
Vervanging brug Klenckerweg	2022	178	-	-	178
Vervanging brug Brinkstraat	2022	112	99	-	13
Vervanging brug Verl. Hoogeveensevaart	2022	111	2	-	109
Vervanging brug Ruimsloot	2022	102	-	-	102
	<i>Totaal</i>	<i>1.073</i>	<i>335</i>	<i>-</i>	<i>738</i>
Tractie					
VW Crafter Pickup - 7-VXF-48	2022	75	-	-	75
VW Crafter Pickup - 2-VXN-95	2022	95	-	-	95
VW Pickup - 6-VZF-67	2022	80	-	-	80
VW Crafter Gesloten 6-VVV-60	2022	55	-	-	55
VW Gesloten Transporter 4-VTR-87	2022	40	-	-	40
VW Transporter Pickup VJ-280-K	2022	50	-	-	50
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-279-K	2022	50	-	-	50
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-117-G	2022	50	-	-	50
VW Transporter Pick Up met huid VJ-115-G	2022	40	-	-	40
	<i>Totaal</i>	<i>535</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>535</i>

Huisvesting					
Renovatie brandweerkazerne Zwinderen	2022	265	334	-	(69)
Openbare ruimte					
Vervanging openbare verlichting	2022	358	-	7	351
Facilitair					
Bedoeking Raad- en Theaterzaal	2022	35	-	-	35
Overige investeringen					
Wandelknooppuntensysteem	2022	300	125	-	175
Kwaliteitsimpuls sport, onderbouw	2022	1.055	781	19	255
Kwaliteitsimpuls sport, toplaag	2022	780	841	-	(61)
Kwaliteitsimpuls sport, ledveldverl.	2022	598	682	-	(84)
Kwaliteitsimpuls sport, toegankelijkheid	2022	474	373	2	99
Kwaliteitsimpuls sport, 2e fase	2022	1.173	1.065	-	108
<i>Totaal overige investeringen</i>		<i>4.380</i>	<i>3.867</i>	<i>21</i>	<i>492</i>
Totaal		17.942	11.042	3.580	3.320

3. Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen 2023

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Naam reserve/voorziening	Stand per 1-1-2023	Toevoeging rente	Toevoeging tlv exploitatie	Onttrekking tgv exploitatie	Stand per 31-12-2023
Algemene reserves					
Algemene reserve	33.157	-	2.000	458	34.699
Totaal algemene reserves	33.157	0	2.000	458	34.699
Bestemmingsreserves					
Stedelijke vernieuwing	106	2	-	-	108
Vastgoed	3.117	47	-	124	3.040
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	337	5	110	62	390
Mobiliteit	858	13	-	380	491
Regio Specifiek Pakket (RSP)	313	3	-	-	316
Plopsaland	63	1	-	20	44
Kapitaallasten Hof van Coevorden	5	-	-	-	5
Dutch TechZone	302	5	-	-	307
Reserve grondexploitatie	1.259	19	-	-	1.278
Herstructureringsfonds	1.482	22	-	-	1.504
Innovaties zorg	472	7	-	214	265
Accommodaties in de samenleving	666	10	-	100	575
Regiodeal	13	0	-	-	13
Totaal bestemmingsreserves	8.993	133	110	900	8.336
Totaal reserves	42.150	133	2.110	1.358	43.035
Voorzieningen					
Rioleringen	852	-	77	-	929
Voorziening oud-wethouders	893	-	-	51	842
Voorziening 3e ww jaar	44	-	-	-	44
Totaal voorzieningen	1.789	0	77	51	1.815
Totaal Generaal	43.938	133	2.187	1.409	44.850

Overzicht reserves en voorzieningen 2024-2026

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG													
Bedragen x € 1.000													
Naam reserve/voorziening	2024				2025				2026				Stand 31 december
	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	
Algemene reserve													
Algemene reserve	34.699	-	2.000	-	36.699	-	2.000	-	38.699	-	2.000	-	40.699
Totaal algemene reserve	34.699		2.000	0	36.699		2.000		38.699		2.000		40.699
Bestemmingsreserves													
Stedelijke vernieuwing	108	2	-	-	109	2	-	-	111	2	-	-	113
Vastgoed	3.040	46	97	-	3.182	48	-	61	3.169	48	-	61	3.156
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	390	6	110	62	444	7	110	62	499	7	110	62	554
Mobiliteit	491	7	-	-	498	7	-	-	506	8	-	-	513
Regio Specifiek Pakket (RSP)	316	3	-	-	319	3	-	-	322	3	-	-	326
Plopsaland	44	1	-	20	25	0	-	20	5	-	-	-	5
Kapitaallasten Hof van Coevorden	5	-	-	-	5	-	-	-	5	-	-	-	5
Dutch TechZone	307	5	-	-	311	5	-	-	316	4	-	-	320
Reserve grondexploitatie	1.278	19	-	-	1.298	19	-	-	1.317	20	-	-	1.337
Herstructureringsfonds	1.504	23	-	-	1.526	23	-	-	1.549	23	-	-	1.573
Innovaties zorg	265	4	-	100	169	3	-	-	172	3	-	-	174
Accommodaties in de samenleving	575	9	-	100	484	7	-	100	391	6	-	100	297
Regiodeal	13	0	-	-	13	0	-	-	14	0	-	-	14
Totaal bestemmingsreserves	8.336	123	207	282	8.384	124	110	243	8.375	123	110	223	8.385

Totaal reserves	43.03	123	2.207	282	45.08	124	2.110	243	47.07	123	2.110	223	49.084
	5				3				4				
Voorzieningen													
Rioleringen	929	-	154	0	1.083	-	128	0	1.211	-	58		1.269
Oud-wethouders	842	-	-	51	792	-	-	51	741	-	-	51	690
Voorziening 3e ww jaar	44	-	-	-	44	-	-	-	44	-	-	-	44
Totaal voorzieningen	1.815	0	154	51	1.918	0	128	51	1.996	0	58	51	2.003
Totaal Generaal	44.85	123	2.361	333	47.00	124	2.238	294	49.07	123	2.168	274	51.088
	0				2				0				

4. Taakvelden conform BBV

Overzicht taakvelden lasten 2023-2026

Taakveld	Programma nieuw	2023	2024	2025	2026
ALG_0-1.23 Bestuur		2.569	2.554	2.554	2.554
	1. Bouwen voor de samenleving	45	45	45	45
	5. Funding voor de toekomst	2.524	2.509	2.509	2.509
ALG_0-10.23 Mutaties reserves		2.314	2.301	2.205	2.204
	2. Duurzaamheid	110	207	110	110
	3. Samen	114	0	0	0
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	2.090	2.095	2.095	2.094
ALG_0-2.23 Burgerzaken		2.026	1.830	1.861	1.856
	5. Funding voor de toekomst	2.026	1.830	1.861	1.856
ALG_0-4.23 Overhead		14.432	14.037	13.802	13.803
	2. Duurzaamheid	375	375	375	375
	5. Funding voor de toekomst	14.057	13.661	13.426	13.428
ALG_0-5.23 Treasury		239	1.377	1.396	1.210
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	239	1.377	1.396	1.210
ALG_0-62.23 OZB niet-woningen		73	73	73	73
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	73	73	73	73
ALG_0-64.23 Belastingen overig		152	152	152	152
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	152	152	152	152
ALG_0-8.23 Overige baten en lasten		496	2.368	4.132	3.915
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	496	2.368	4.132	3.915
ALG_1-1.23 Crisisbeheersing en brandweer		2.300	2.300	2.251	2.251
	3. Samen	2.300	2.300	2.251	2.251
ALG_1-2.23 Openbare orde en veiligheid		297	297	297	297
	3. Samen	283	283	283	283
	5. Funding voor de toekomst	14	14	14	14
ALG_2-1.23 Verkeer en vervoer		6.231	5.511	5.466	5.416
	1. Bouwen voor de samenleving	4.413	3.951	3.918	3.910
	5. Funding voor de toekomst	1.818	1.560	1.548	1.506
ALG_2-4.23 Economische haven en waterwegen		2	2	2	2
	1. Bouwen voor de samenleving	2	2	2	2
ALG_3-1.23 Economische ontwikkeling		2.470	2.470	2.377	2.380
	1. Bouwen voor de samenleving	158	157	157	156
	4. Eigenheid dorpen en wijken	92	92	0	0
	5. Funding voor de toekomst	2.220	2.220	2.220	2.224
ALG_3-3.23 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		239	239	239	239
	1. Bouwen voor de samenleving	239	239	239	239

ALG_3-4.23 Economische promotie		312	252	262	251
	1. Bouwen voor de samenleving	312	252	262	251
ALG_4-1.23 Openbaar basisonderwijs		16	16	16	16
	3. Samen	16	16	16	16
ALG_4-3.23 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		2.354	2.204	2.204	2.204
	2. Duurzaamheid	15	15	15	15
	3. Samen	2.339	2.189	2.189	2.189
ALG_5-1.23 Sportbeleid en activering		1.446	1.459	1.455	1.452
	3. Samen	1.446	1.459	1.455	1.452
ALG_5-3.23 Cultuur		80	80	80	80
	3. Samen	80	80	80	80
ALG_5-4.23 Musea		230	230	230	230
	3. Samen	230	230	230	230
ALG_5-6.23 Media		878	877	777	777
	3. Samen	878	877	777	777
ALG_5-7.23 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		4.302	3.955	3.960	3.967
	1. Bouwen voor de samenleving	539	195	198	200
	2. Duurzaamheid	1.061	1.061	1.061	1.061
	5. Fundering voor de toekomst	2.702	2.699	2.701	2.706
ALG_6-1.23 Samenkracht en burgerparticipatie		3.026	3.026	3.026	3.026
	2. Duurzaamheid	27	27	27	27
	3. Samen	2.999	2.999	2.999	2.999
ALG_6-2.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		828	829	829	829
	3. Samen	828	829	829	829
ALG_6-3.23 Inkomensregelingen		14.580	14.580	14.321	14.321
	3. Samen	14.580	14.580	14.321	14.321
ALG_6-4.23 Wsw en Beschut werk		5.996	5.863	5.663	5.602
	3. Samen	4.124	3.990	3.793	3.730
	5. Fundering voor de toekomst	1.872	1.873	1.870	1.872
ALG_6-5.23 Arbeidsparticipatie		1.582	1.751	1.759	1.759
	3. Samen	1.582	1.751	1.759	1.759
ALG_6-6.23 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)		1.869	1.862	1.862	1.860
	3. Samen	1.869	1.862	1.862	1.860
ALG_6-71.23 Samenkracht en burgerparticipatie		3.096	3.092	3.094	3.108
	5. Fundering voor de toekomst	3.096	3.092	3.094	3.108
ALG_6-71a.23 Huishoudelijke hulp (Wmo)		4.490	4.441	4.307	4.303
	3. Samen	4.490	4.441	4.307	4.303
ALG_6-71b.23 Begeleiding (Wmo)		1.864	1.864	1.861	1.866
	3. Samen	1.864	1.864	1.861	1.866

ALG_6-71b.23 Dagbesteding (Wmo)		901	876	876	876
	3. Samen	901	876	876	876
ALG_6-72a.23 Jeugdzorg begeleiding		1.735	1.526	726	726
	3. Samen	1.735	1.526	726	726
ALG_6-72b.23 Jeugdzorg behandeling		173	173	173	173
	3. Samen	173	173	173	173
ALG_6-72c.23 Jeugdhulp dagbesteding		10	10	10	10
	3. Samen	10	10	10	10
ALG_6-72d.23 Jeugdhulp zonder verblijf overig		382	382	382	382
	3. Samen	382	382	382	382
ALG_6-73b.23 Gezinsgericht		2.751	2.751	2.751	2.751
	3. Samen	2.751	2.751	2.751	2.751
ALG_6-74a.23 Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf		1.979	1.979	1.979	1.979
	3. Samen	1.979	1.979	1.979	1.979
ALG_6-74b.23 Gesloten plaatsing		300	283	260	260
	3. Samen	300	283	260	260
ALG_6-74b.23 Jeugdbescherming		950	900	883	883
	3. Samen	950	900	883	883
ALG_6-74b.23 Jeugdhulp crisis / LTA / GGZ verblijf		119	119	119	119
	3. Samen	119	119	119	119
ALG_6-74b.23 Jeugdreclasering		200	200	200	200
	3. Samen	200	200	200	200
ALG_6-74b.23 Pleegzorg		950	900	890	890
	3. Samen	950	900	890	890
ALG_6-81.23 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)		223	223	223	223
	3. Samen	223	223	223	223
ALG_6-82a.23 Jeugdbescherming		0	0	0	0
	3. Samen	0	0	0	0
ALG_7-1.23 Volksgezondheid		858	821	852	821
	3. Samen	858	821	852	821
ALG_7-2.23 Riolering		2.521	2.522	2.521	2.521
	1. Bouwen voor de samenleving	2.521	2.522	2.521	2.521
ALG_7-3.23 Afval		5.748	5.750	5.742	5.740
	2. Duurzaamheid	4.005	4.005	4.005	4.005
	5. Fundering voor de toekomst	1.743	1.745	1.737	1.735
ALG_7-4.23 Milieubeheer		1.784	1.784	1.784	1.580
	2. Duurzaamheid	1.784	1.784	1.784	1.580

ALG_7-5.23 Begraafplaatsen en crematoria		299	296	295	291
	2. Duurzaamheid	299	296	295	291
ALG_8-1.23 Ruimte en leefomgeving		2.382	2.379	2.377	2.377
	1. Bouwen voor de samenleving	163	163	163	163
	5. Fundering voor de toekomst	2.218	2.216	2.213	2.213
ALG_8-2.23 Grondexploitatie		3.153	4.028	2.571	2.208
	1. Bouwen voor de samenleving	3.153	4.028	2.571	2.208
ALG_8-3.23 Wonen en Bouwen		7.191	5.962	6.034	7.517
	1. Bouwen voor de samenleving	1.215	742	732	702
	2. Duurzaamheid	5.329	4.573	4.655	6.179
	4. Eigenheid dorpen en wijken	647	647	647	636
Eindtotaal		115.398	115.754	114.158	114.528

Overzicht taakvelden baten 2023-2026

Taakveld	Programma nieuw	2023	2024	2025	2026
ALG_0-1.23 Bestuur		-117	-117	-117	-117
	5. Fundering voor de toekomst	-117	-117	-117	-117
ALG_0-10.23 Mutaties reserves		-697	-282	-243	-223
	1. Bouwen voor de samenleving	-20	-20	-20	0
	2. Duurzaamheid	-124	0	-61	-61
	3. Samen	-376	-262	-162	-162
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-177	0	0	0
ALG_0-2.23 Burgerzaken		-414	-399	-444	-444
	5. Fundering voor de toekomst	-414	-399	-444	-444
ALG_0-4.23 Overhead		-32	-32	-32	-32
	5. Fundering voor de toekomst	-32	-32	-32	-32
ALG_0-5.23 Treasury		-915	-2.058	-2.076	-1.890
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-915	-2.058	-2.076	-1.890
ALG_0-61.23 OZB woningen		-6.337	-6.337	-6.337	-6.337
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-6.337	-6.337	-6.337	-6.337
ALG_0-62.23 OZB niet-woningen		-3.079	-3.079	-3.079	-3.079
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-3.079	-3.079	-3.079	-3.079
ALG_0-64.23 Belastingen overig		-55	-55	-55	-55
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-55	-55	-55	-55
ALG_0-7.23 AU en overige uitkeringen gemeentefonds		-76.515	-77.461	-76.731	-71.906
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-76.515	-77.461	-76.731	-71.906
ALG_1-1.23 Crisisbeheersing en brandweer		-38	-38	-38	-38
	3. Samen	-38	-38	-38	-38
ALG_1-2.23 Openbare orde en veiligheid		-25	-25	-25	-25
	1. Bouwen voor de samenleving	-15	-15	-15	-15
	3. Samen	-10	-10	-10	-10
ALG_2-1.23 Verkeer en vervoer		-478	-98	-98	-98
	1. Bouwen voor de samenleving	-447	-67	-67	-67
	5. Fundering voor de toekomst	-31	-31	-31	-31
ALG_3-3.23 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-267	-267	-267	-267
	1. Bouwen voor de samenleving	-267	-267	-267	-267
ALG_3-4.23 Economische promotie		-2.052	-2.002	-2.072	-2.072
	1. Bouwen voor de samenleving	-59	-9	-9	-9
	6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-1.992	-1.992	-2.062	-2.062

ALG_4-3.23 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-1.296	-1.147	-1.147	-1.147
	3. Samen	-1.296	-1.147	-1.147	-1.147
ALG_5-6.23 Media		-104	-104	-4	-4
	3. Samen	-104	-104	-4	-4
ALG_5-7.23 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-54	-54	-54	-54
	2. Duurzaamheid	-54	-54	-54	-54
ALG_6-1.23 Samenkracht en burgerparticipatie		-8	-8	-8	-8
	2. Duurzaamheid	-8	-8	-8	-8
ALG_6-3.23 Inkomensregelingen		-11.089	-11.089	-11.089	-11.089
	3. Samen	-11.089	-11.089	-11.089	-11.089
ALG_6-6.23 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)		-6	-6	-6	-6
	3. Samen	-6	-6	-6	-6
ALG_6-71a.23 Huishoudelijke hulp (Wmo)		0	0	0	0
	3. Samen	0	0	0	0
ALG_6-71b.23 Begeleiding (Wmo)		-290	-290	-290	-290
	3. Samen	-290	-290	-290	-290
ALG_7-1.23 Volksgezondheid		-60	-60	-60	0
	3. Samen	-60	-60	-60	0
ALG_7-2.23 Riolering		-3.666	-3.666	-3.666	-3.666
	1. Bouwen voor de samenleving	0	0	0	0
	2. Duurzaamheid	-3.666	-3.666	-3.666	-3.666
ALG_7-3.23 Afval		-5.188	-5.188	-5.188	-5.188
	2. Duurzaamheid	-5.188	-5.188	-5.188	-5.188
ALG_7-4.23 Milieubeheer		-70	-70	-70	-70
	2. Duurzaamheid	-70	-70	-70	-70
ALG_7-5.23 Begraafplaatsen en crematoria		-455	-455	-455	-455
	2. Duurzaamheid	-455	-455	-455	-455
ALG_8-1.23 Ruimte en leefomgeving		-196	-196	-196	-196
	1. Bouwen voor de samenleving	-196	-196	-196	-196
ALG_8-2.23 Grondexploitatie		-3.153	-4.028	-2.571	-2.208
	1. Bouwen voor de samenleving	-3.153	-4.028	-2.571	-2.208
ALG_8-3.23 Wonen en Bouwen		-3.015	-2.556	-2.549	-2.543
	1. Bouwen voor de samenleving	-1.665	-1.206	-1.200	-1.193
	2. Duurzaamheid	-1.346	-1.346	-1.346	-1.346
	4. Eigenheid dorpen en wijken	-4	-4	-4	-4
Eindtotaal		-	-	-	-
		119.669	121.165	118.965	113.505

5. Incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN								
Bedragen x € 1.000								
Programma en omschrijving	2023		2024		2025		2026	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bouwen voor de samenleving								
Instandhouding Bentheimerpoort	408							
Instandhouding Bentheimerpoort, onttrekking alg. reserve		408						
Project "van Gogh in Drenthe"	50							
Project "van Gogh in Drenthe", onttrekking alg. reserve		50						
Vitale vakantieparken	350							
Projecten Mobiliteit								
Economische visie projectenbudget	109		109					
Storting in voorziening riolering	77		154		128		58	
Duurzaamheid								
Vastgoed, onttrekking reserve		124				61		61
Vastgoed, toevoeging reserve			97					
Samen								
Bibliotheken, te verstrekken subsidie	100		100					
Bibliotheken, ontvangst subsidie van Provincie		100		100				
Sport, subsidies voor accommodaties	100		100		100		100	
Accommodaties in de samenleving, res. mutaties		100		100		100		100
Intergenerationele armoede (ambitie 6-2021)	250		250					
Onttrekking uit reserve innovatie zorg		100		100				
Subsidieregeling Innovatie zorg	114							
Onttrekking uit reserve innovatie zorg		114						
Waterputten voor de brandweer (t/m 2024)	47		47					
Inzet NPO-middelen	150							
Ontvangst NPO-middelen Rijk		150						
Inzet t.b.v. project Drenthe samen gezond	60		60		60			

Ontvangst ZonMw middelen Drenthe samen gezond		60		60		60		
Eigenheid dorpen en wijken								
n.v.t.								
Fundering voor de toekomst								
n.v.t.								
Financiering en dekkingsmiddelen								
n.v.t.								
Totaal incidentele baten en lasten	1.815	1.206	917	360	288	221	158	161
Saldo lasten min baten		609		557		67		-3

6. Begrotingssubsidies

Begrotingssubsidies volgens art. 4.23 lid 3 c (Awb)

In deze bijlage zijn de begrotingssubsidies als bedoeld in artikel 4:23 lid 3 onder c Awb opgenomen. Dit zijn subsidies voor, voornamelijk, grotere instellingen die naar verwachting als enige in aanmerking komen voor de subsidie.

In die gevallen is het niet opportuun om een aparte subsidieregeling op te stellen. De wet stelt in dat geval als eis dat de subsidie-ontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld op de begroting worden vermeld.

BEGROTINGSSUBSIDIES	
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Naam organisatie	Subsidie
Icare Jeugdgezondheidszorg:	543
Stichting Maatschappelijk Welzijn Coevorden	1.860
Voorveld Jeugd (penvoerder MWC)	176
Inloopvoorziening GGZ Cosis	100
Stichting Humanitas (afdeling Coevorden)	18
Stichting Voedselbank Zuid-Oost Drenthe	6
Stichting Vakantievreugd	1
Stichting Tegen haar wil	4
Stichting Platform Gehandicaptenbeleid	7
Stichting Invulbrigade	10
Stichting Nei Noaberschap	2
Stichting Inwoners aan zet	27
Vluchtelingenwerk Noord Nederland	61
Stichting Biblionet Drenthe	755
Stichting Biblionet Drenthe (Taalpunt)	68
Stichting Toeristisch-Recreatief Coevorden	170
Stichting Geopark De Hondsrug	27
Stichting Dalen Promotie inzake Fiets4Daagse	6
Stichting Streekomroep ZO34!	25
Stichting Cultuurpodium Coevorden	127
Stichting Stedelijk Museum Coevorden	230
Stichting Ondernemend Coevorden	2
Plaatselijk belang Oosterhesselen ten behoeve van Hertenkamp	3
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake taalcoördinator	10
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake zomerschool	3
Onderwijsstichting Arcade inzake schakelonderwijs	35
Natuur en Milieu Federatie Drenthe inzake scholennetwerk	15
Stichting Fonds Slachtofferhulp	12
Innovatie Veenkoloniën	5
Stichting Nei Naoberschap Dalen	4
Sport Drenthe: Sportgala Drenthe	2
Sport Drenthe: Drenthe beweegt	6
CMO-Stamm: Drenthe Gezond	6
De Nieuwe Veste - Dag van de techniek	3

7. Verbonden partijen

Kaderstellende informatie verbonden partijen

Verbonden partij	Wijze van deelneming	Betrokkenen	Bestuurlijk belang/bevoegdheid
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Recreatieschap Drenthe	De deelnemers wijzen elk één lid en één en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe en de Friese gemeente Ooststellingwerf.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB.
EMCO-groep	De gemeenteraden van de deelnemers benoemen de leden van het bestuur de gemeente Emmen 4 leden; de gemeente Coevorden 2 leden; de gemeente Borger - Odoorn 2 leden.	De gemeenten Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn.	De gemeenteraad heeft twee leden van het college aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	Het college van burgemeester en wethouders wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college is aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijzen ieder één lid van het algemeen bestuur aan. Zij wijzen tevens in ieder geval één vervangend lid van het algemeen bestuur aan.	De provincie Drenthe en de twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college vertegenwoordigt het college in het algemeen bestuur.
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur en heeft één stem.
Euregio Enschede/Gronau	Elke deelnemer wijst vertegenwoordigers aan voor het algemeen bestuur. Het aantal is afhankelijk van de betaalde lidmaatschapsbijdragen die gebaseerd zijn op de inwonersaantallen. Wij hebben 3 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur.	129 Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise uit de deelgebieden Vechtdal, regio Twente, regio Achterhoek, de Landkreise Grafschaft Bentheim, Emsland en Osnabrück, de steden Osnabrück en Münster en de Kreise in het Münsterland.	De gemeenteraad heeft de burgemeester, een wethouder en een raadslid aangewezen als gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.
Eems Dollard Regio (EDR)	Elke deelnemer wijst twee vertegenwoordigers aan in de EDR-raad.	Duitse en Nederlandse gemeenten, WGR-regio's, Kamers van Koophandel en overige publiekrechtelijke lichamen die de regeling hebben ondertekend.	De gemeenteraad heeft de burgemeester en de portefeuillehouder financiën aangewezen als lid van de EDR-raad.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen en Drenthe	Het bestuur bestaat uit een afvaardiging van de collegeleden van de deelnemers: 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.	De colleges van de gemeenten in Groningen en Drenthe en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe.	De regio Zuidoost-Drenthe bestaat uit de gemeenten Borger-Odoorn; Coevorden; Emmen. Deze regio levert één vertegenwoordiger voor het bestuur.
2. Vennootschappen en coöperaties			
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH	Aandeelhouder. Het betreft een GmbH naar Duits recht, waarvan de gemeente medeaandeelhouder is.	De Samtgemeinde Emlichheim, de gemeente Coevorden, het district Grafschaft Bentheim, het land Niedersachsen en de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij.	Drie leden van het college maken deel uit van de Aufsichtsrat respectievelijk de de Gesellschafterversammlung.
N.V. Area reiniging	Aandeelhouder.	De gemeenten Coevorden, Emmen en Hogeveen.	Wij hebben een vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) met paritair stemrecht. Daarnaast treden wij op als opdrachtgever. Binnen het college is een functionele scheiding aangebracht tussen de rol van aandeelhouder en die van opdrachtgever. De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Waterbedrijf Drenthe	Aandeelhouder.	De provincie Drenthe en de gemeenten in de Provincie Drenthe zijn aandeelhouder.	De portefeuillehouder financiën. vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Rendo holding	Aandeelhouder. Daarnaast hebben wij met de groep kleine aandeelhouders tezamen het recht een voordracht te doen tot benoeming van één lid in de Raad van Commissarissen van de N.V. Rendo Holding.	Diverse gemeenten in Drenthe en Overijssel.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Aandeelhouder.	Het rijk, de provincies en nagenoeg alle Nederlandse gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Glasvezel Zuidenveld B.V.	Aandeelhouder.	Stichting Glasvezel Zuidenveld en N.V. RENDO Holding.	De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Deelnemingen verkoop aandelen Essent			
Enexis Holding N.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.(50% belang EPZ)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
3. Overige verbonden partijen			
Regionaal Overslag Centrum (ROC)	Een van de partijen bij een samenwerkingsovereenkomst .	De gemeente Coevorden en de raden van bestuur van de partners in de Aannemerscombinatie CROCC.	Een lid van het college en een ambtelijke projectcoördinator vertegenwoordigen de gemeente in de stuurgroep ROC.

8. Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Activiteiten op mondiale doelstellingen (global goals)

1 GEEN ARMOEDE 	2 GEEN HONGER 	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN 	4 KWALITEITS-ONDERWIJS
5 GENDER-GELIJKHEID 	6 SCHOON WATER EN SANITAIR 	7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE 	8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI
9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR 	10 ONGELJKHEID VERMINDEREN 	11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN 	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE
13 KLIMAATACTIE 	14 LEVEN IN HET WATER 	15 LEVEN OP HET LAND 	16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN
17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN 	DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELSTELLINGEN 		

Activiteit Programmabegroting 2023	Belangrijkste doelstelling	Daarnaast doelstelling
Programma 1. Bouwen voor de samenleving		
Wonen		
Aanjagen en faciliteren gebiedsontwikkelingen	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Flexwonen: vaststellen beleidskader, uitvoeren locatiescan en start met pilots	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Woonzorgvisie	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 10, 17
Ontwikkelen instrumentarium doelgroepenbeleid	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Ruimte voor Ruimte	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 13, 14, 15, 17
Actualisatie beleid monumenten en cultuurhistorische panden	11 Duurzame steden en gemeenschappen	9
Volkshuisvestingfonds	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Vaststellen uitvoeringsagenda woonzorgvisie voor Coevorden	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 10, 17
Herziening herstructureringsfonds	11 Duurzame steden en gemeenschappen	
Vitaliteitsscan naoorlogse wijken en buurten	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Toevoegen van standplaatsen binnen of grenzend aan de huidige locaties en opstarten ontwikkelen nieuwe locatie	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Zoeken locatie en start planvorming woningbouw Sleen	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Faciliteren woningbouw Holwert-Zuid, Coevorden	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Uitwerken plannen voor Molenakkers II, Dalen	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Faciliteren woningbouwontwikkeling voorm. Aardappelmeelfabriek, Gramsbergerstraat in Coevorden	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Kennisdeling en begeleiding particuliere wooninitiatieven	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Beleid actualiseren voor particuliere wooninitiatieven	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Verhoogde taakstelling huisvesting statushouders	3 Goede gezondheid en welzijn	1, 2, 10, 11, 16, 17
Vergunningen, toezicht en handhaving		
Aanpassing werkproces in het kader van de nieuwe Omgevingswet	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	3, 9, 11, 14, 15
VTH in control	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	11
Informatiegedreven (bij)sturing	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	11
Vitale vakantieparken		
Uitbreiding handhaving vakantieparken	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 8, 10, 16
Bestrijding ondermijning	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 10, 16
Toeristische ondernemers activeren	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 8, 10, 16
Transformeren parken De Tip en Ermerstrand	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 8, 10, 16
Alternatieve woonmogelijkheden	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 10, 16
Werken		
Onderzoek locaties grote ruimtevragers	9 Industrie, innovatie en infrastructuur	8, 11, 17
Herijking structuur samenwerking Europark	17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken	8, 9, 11
Aanjagen en faciliteren locatie Ondernemershuis	8 Eerlijk werk en economische groei	9, 17

Internationaal MBO	4 Kwaliteitsonderwijs	3, 8, 9, 10, 17
Bedrijventerreinen Holwert-Midden	8 Eerlijk werk en economische groei	4, 9, 11, 16, 17
Versterking grensoverschrijdende samenwerking	17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken	3, 8, 11
Toekomstbestendige agrarische sector	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 7, 8, 9, 12, 13, 16, 17
Toekomstbestendige recreatiesector	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 7, 8, 9, 12, 13, 16, 17
Programma Binnenstad		
Herinrichting Markt, Haven en Citadelpunt	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 6, 13, 14, 15, 17
Infrastructuur		
Visie mobiliteit	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Doorfietsroute Coevorden-Emmen-Borger	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 17
Fysieke leefomgeving/omgevingswet		
Vaststellen omgevingsvisie	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 14, 15, 16, 17
Digitalisering omgevingsplein en verbetering bereikbaarheid	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 14, 15, 16, 17
Aanstellen van omgevingscoaches	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 14, 15, 16, 17
Omgevingsvergunningen binnen acht weken	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 14, 15, 16, 17
Principeverzoeken binnen zes weken	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 14, 15, 16, 17
Actualiseren legesverordening	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 14, 15, 16, 17
Programma 2. Duurzaamheid		
Duurzaamheid		
Bewustwordingsstrategie	13 Klimaatactie	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17
Voorlichting op primair en voorgezet onderwijs	13 Klimaatactie	4, 17
Platform Duurzaam Coevorden	17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken	13
Regionale doelen van hernieuwbare energie realiseren	13 Klimaatactie	7, 9, 11, 12, 17
Regionale Adaptatie Strategie	13 Klimaatactie	7, 9, 11, 12, 17
Invulling geven aan de Duurzaamheidsvisie, het coalitieakkoord en Global Goals	13 Klimaatactie	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17
Groene leefomgeving	13 Klimaatactie	3, 11, 14, 15
Werkgroep ondernemers samenbrengen/faciliteren	13 Klimaatactie	8, 9, 12, 17
Actieplan Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) opstellen	12 Verantwoorde consumptie en productie	3, 8, 9, 11, 17
Energiearmoede bestrijden	1 Geen armoede	2, 3, 7, 10, 11, 12, 13, 17
Verduurzaming eigen vastgoed	7 Betaalbare en duurzame energie	12, 13, 16
Meerjarenonderplan gebouwen (D-MJOP)	7 Betaalbare en duurzame energie	12, 13, 16
Afval		
Beoordeling afvalbeleid	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 17
Formuleren nieuw afvalbeleid	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 17
Heroverweging oud papier inzamelsysteem	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 17
Toekomstbestendig beheer openbare ruimte		
Gewenst serviceniveau bepalen; locatietoets gemeentewerf en milieustraat	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	11, 13

Meerjarenonderhoudsplan wegen	9 Industrie, innovatie en infrastructuur	11
Programma 3. Samen		
Vangnet / Normalisering		
Vergroten bewustwording middelengebruik bij ouders	3 Goede gezondheid en welzijn	4, 11, 17
Behoefte onderzoek inclusie-sporten	3 Goede gezondheid en welzijn	4, 5, 11, 17
Realiseren vluchtelingenopvang	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	3, 11, 17
Visieontwikkeling Huishoudelijke hulp en Schoonmaakvoorziening	3 Goede gezondheid en welzijn	11, 16
Vaststellen lokaal uitvoeringsplan convenant Dementievriendelijk Coevorden; aanpak 'Een tegen eenzaamheid' en vormgeven Mantelzorgondersteuning	3 Goede gezondheid en welzijn	9, 10, 11, 17
Draagvlak voor Positieve gezondheid door informatie, advies & inspiratie	3 Goede gezondheid en welzijn	17
Verwerken taakstelling binnen bestaande budgetten	3 Goede gezondheid en welzijn	11, 16
Bestaanszekerheid		
Minimabeleid aanpassen	1 Geen armoede	2, 3, 10
Pilot vroegsignalering	1 Geen armoede	2, 3, 10, 16, 17
Versterken en uitbreiden van het pakket schuldhulpverlening; plan van aanpak over het adviesrecht bij beschermingsbewind	1 Geen armoede	2, 3, 10, 16, 17
Project Energiearmoede	1 Geen armoede	2, 3, 7, 10, 11, 12, 13, 17
Onderzoek en uitvoering intensivering duale trajecten statushouders	3 Goede gezondheid en welzijn	1, 2, 8, 10, 11, 17
Onderzoeken van passend aanbod: Re-integratie psychisch kwetsbaren, activering en gezondheidsbevordering	3 Goede gezondheid en welzijn	10, 17
Opstellen visie Beschut Werk	3 Goede gezondheid en welzijn	8, 10, 12, 17
Programma Kansrijk Opgroeien	1 Geen armoede	2, 3, 4, 8, 10, 11, 17
Verenigingsleven		
Uitvoeren Sport- en Preventieakkoord, waaronder stimuleren en vergroten sportdeelname	3 Goede gezondheid en welzijn	5, 10, 11, 12, 17
Realiseren rookvrije sportparken	3 Goede gezondheid en welzijn	11, 12, 17
Veiligheid en leefbaarheid		
Integraal Veiligheids Plan (IVP) vaststellen	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	3, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 17
Uitvoeringsplan Jeugd & Veiligheid	3 Goede gezondheid en welzijn	4, 5, 10, 11, 16, 17
Opstellen uitvoeringsplan ondermijning	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	3, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17
Vorbereiding implementatie 'Geweld hoort nergens thuis'	3 Goede gezondheid en welzijn	10, 11, 16
Kwaliteitsverbetering beleid en uitvoering, waaronder woonoverlast en Damoclesbeleid	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	3, 8, 9, 11, 12, 17
Kunst en cultuur		
Vaststelling nieuwe kaders voor kunst en cultuur	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 17
Besluitvorming op onderzoeken Stedelijk Museum Coevorden, Cultuurpodium Coevorden, Synagoge Coevorden	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 17
Visie op ondersteuning amateursector	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 17
Vernieuwing binnen- en buitenschools cultuuronderwijs	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 4, 17
Doorontwikkeling inzet cultuurcoach	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 10, 17
Jeugd en onderwijs		
Opstellen uitvoeringsplan Jeugd, waaronder startbijeekomst normaliseren en demedicaliseren	3 Goede gezondheid en welzijn	1, 2, 4, 5, 8, 10, 11, 17

Opstellen preventiemenu doorgaande leerlijn groep 1-8 in lijn met Gezonde School	4 Kwaliteitsonderwijs	1, 2, 3, 10
Uitvoeren en evalueren pilot 'digitale inclusie'	10 Ongelijkheid verminderen	1, 2, 3, 4, 8, 17
Uitvoeren en de ketenpartijen verbinden, samenwerking versterken	3 Goede gezondheid en welzijn	1, 2, 4, 5, 8, 10, 11, 17
Ontwikkelagenda jeugd-onderwijs opstellen met aandacht voor "van leerplicht naar leerrecht"	4 Kwaliteitsonderwijs	1, 2, 3, 10
Samenwerking voorveld versterken	3 Goede gezondheid en welzijn	1, 2, 4, 5, 8, 10, 11, 17
Groene schoolpleinrevolutie	13 Klimaatactie	4, 11, 17
Onderwijsachterstandenbeleid 2023 -2026	4 Kwaliteitsonderwijs	1, 2, 3, 10
Nadere besluitvorming De Nieuwe Veste	4 Kwaliteitsonderwijs	9, 11
Uitvoering Integraal HuisvestingsPlan	4 Kwaliteitsonderwijs	9, 11, 17
Programma 4. Eigenheid dorpen en wijken		
Gebiedsgericht werken		
Doorontwikkelen rol en positioneren gebiedsgericht werken	11 Duurzame steden en gemeenschappen	16, 17
Gebiedsvisie met dorp Schoonoord ontwikkelen	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9, 16, 17
Resultaten haalbaarheidsonderzoek MFA Schoonoord presenteren en vervolgacties instellen	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9
Opstellen langetermijnvisie sportaccommodaties	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 9
Stimuleren van dorps- en wijkvisies	11 Duurzame steden en gemeenschappen	3, 17
Doorontwikkeling stimuleringsfonds	11 Duurzame steden en gemeenschappen	16, 17
Programma 5. Fundering voor de toekomst		
Financieel gezond		
Middelen beschikbaar stellen op basis van vastgesteld beleid.	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Toekomstbestendige organisatie		
Uitvoeren crisisoefening en opstellen continuïteitsplan	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Vorbereiding organisatie op datagedreven werken	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Organisatiebreed bewustwording informatieveiligheid borgen	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Dienstverleningsprocessen verbeteren	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Lancering nieuwe website	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	8, 10
Besturingsfilosofie en leiderschap sluiten op elkaar aan	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Onderscheidend vermogen duidelijk maken	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Verbreden en verdiepen werkgeversmerk	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Ontwikkelingsmogelijkheden voor personeel bieden	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	
Procesmanagement met KPI's en sturing inrichten	16 Vrede, Justitie en sterke publieke diensten	